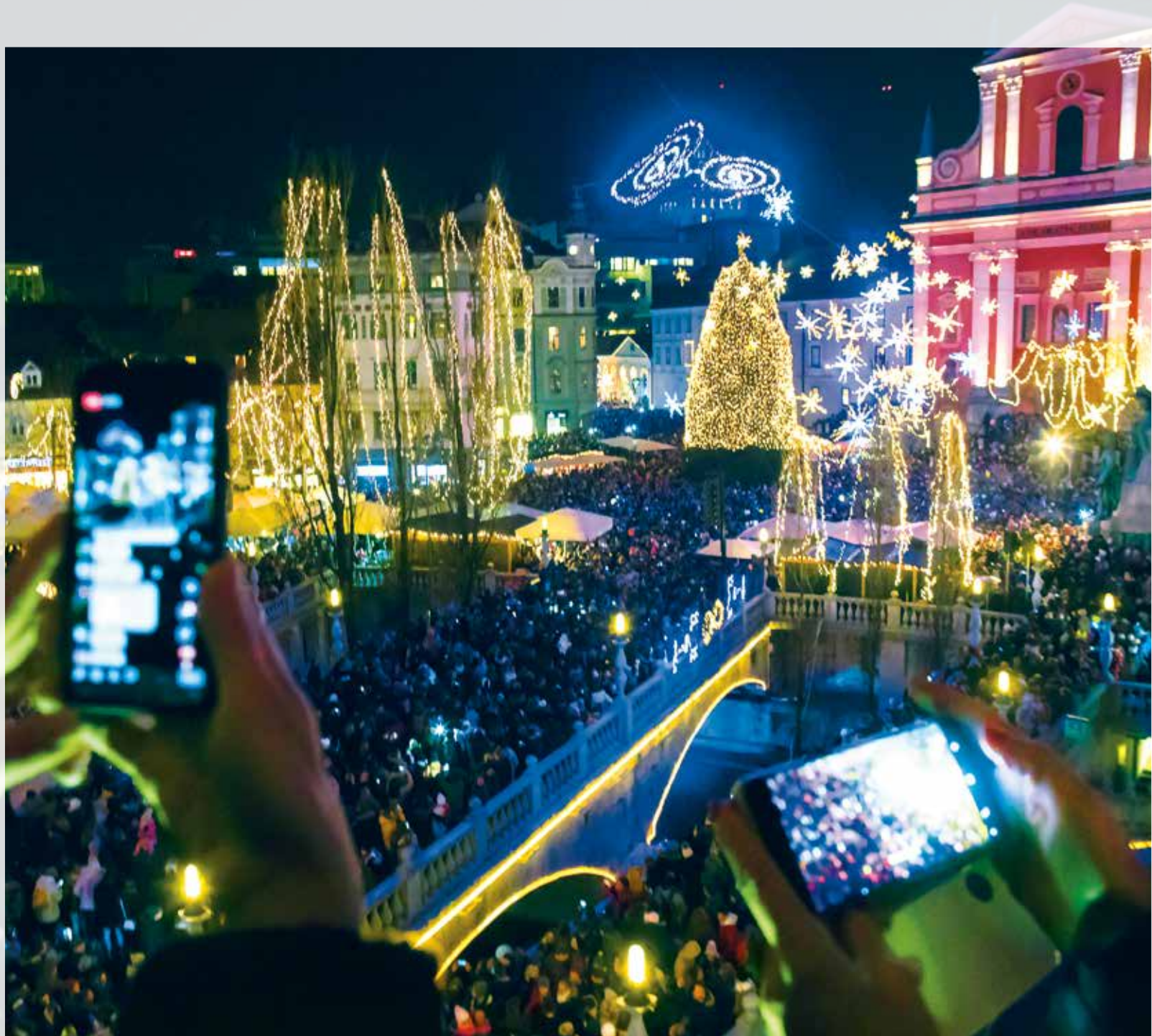

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXIII, številka 10, december 2018, ISSN 1318-797X

Ljubljana

3
Uvodnik župana
Zorana Jankovića

10–14
Živali
v Ljubljani

19
Prešerno
v novo leto

20–21
Sprehod po programih
ljubljskih gledališč

JAVNO NAZNANILO

o razgrnitvi podatkov za odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča in poziv k prigrisatvi sprememb podatkov v zvezi z odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na območju Mestne občine Ljubljana za leto 2019

Javni poziv je namenjen vsem zavezancem za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v Mestni občini Ljubljana za leto 2019.

Podatki, pomembni za odmero nadomestila za uporabo zazidanega in nezazidanega stavbnega zemljišča, ter podatki o zavezancih bodo na vpogled zavezancem v prostorih Oddelka za ravnanje z nepremičninami.

Zavezanci za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča lahko pregledujejo podatke in nanje podajo pripombe od 4. 1. 2019 do vključno 30. 1. 2019, in sicer vsak ponedeljek od 8. do 12. ure in

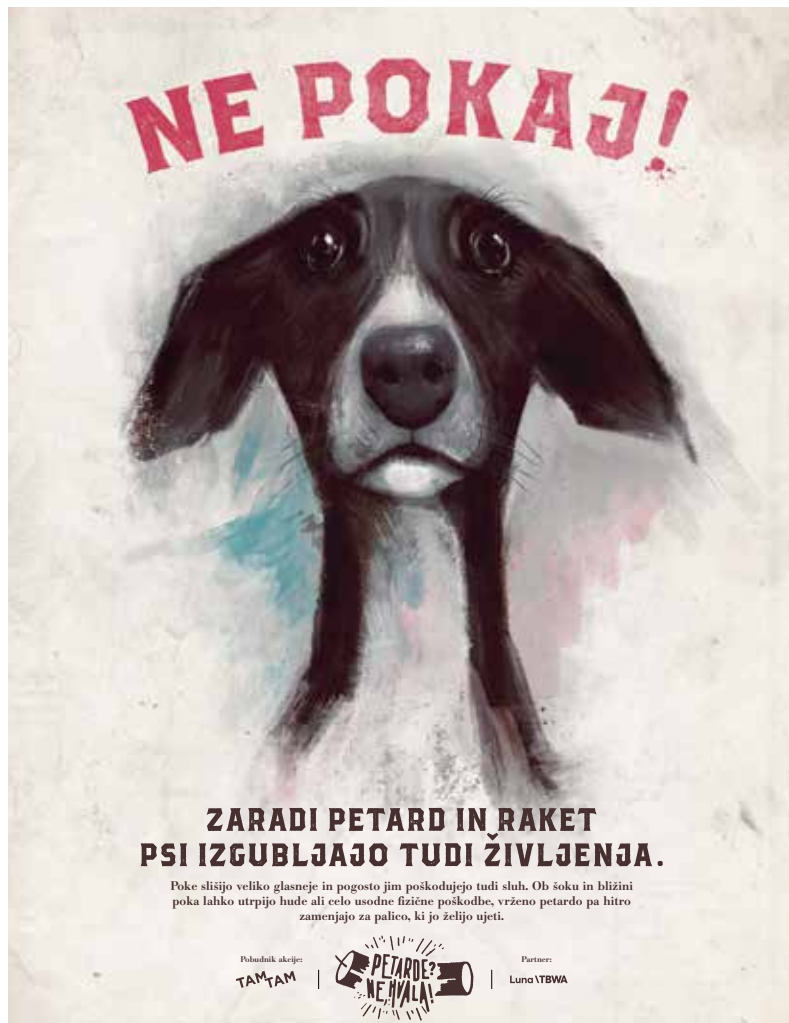
vsako sredo od 8. do 12. ure ter od 13. do 16. ure.

Zavezanci so Mestni občini Ljubljana dolžni do vključno 30.01.2019 sporočiti tudi vsako spremembo zavezanca in spremembe ostalih podatkov, pomembnih za odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 2019.

Mestna občina Ljubljana, Mestna uprava, Oddelek za ravnanje z nepremičninami (4. nadstropje), Adamič-Lundrovo nabrežje 2, 1000 Ljubljana

Celotno javno naznanilo je dosegljivo na

www.ljubljana.si

STANOVANJSKA SOSESKA RAKOVA JELŠA II

Živa Čebulj

Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana pripravlja dokumentacijo za začetek gradnje stanovanjske soseske RAKOVA JELŠA II. Poleg 156 novim stanovanjem za neprofitni najem veliko pozornosti namenja ureditvi zelenih sprehajalnih površin z igrišči za otroke, ki segajo do varovalnega pasu ob Ljubljani in novega trga ob Poti na Rakovo jelšo. Tu bo zrasel večnamenski objekt, v katerem bodo urejeni dolgo pričakovani prostori za srečevanje, druženje in ostale aktivnosti prebivalcev četrtne skupnosti, dva prostora za ureditev storitvenih, gostinskih ali trgovskih dejavnosti, bankomat in poštni nabiralnik.

Mestni stanovanjski sklad je posebno pozornost namenil zagotavljanju varstva pred poplavami: v roku dveh mesecev bo odstranil začasno deponirani odpadni material ob Poti na Rakovo jelšo in tako zagotovil predpisano vodno prepustnost terena. Gradnja bo upoštevala vse predpisane omilitvene ukrepe za varovanje obstoječih objektov in novogradnje na lokaciji.

Vsi okoliški prebivalci vabljeni na javno predstavitev načrtovane gradnje in predvidenih javnih ureditev, ki bo v drugi polovici januarja 2019. O datumu in kraju predstavitve boste obveščeni po pošti.

Soseska Rakova jelša II bo zagotovila visoko kakovost bivanja.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Janković ima **vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat**, ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, **med 14. in 20. uro** osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah **01/306 12 82 ali 01/306 10 65**.

OBIŠČITE NAS TUDI NA

www.facebook.com/GlasiloLjubljana

Rezultati volitev	4
V Ljubljani se dogaja	6
Ogrevanje naše vsakdanje	8
Vrečke za spremembe!	9

Ljubljanske živali

Gremo v živalski vrt	10
Zmaga življenja v betonski džungli	12
Za odgovornejši odnos do živali	14

Praznična Ljubljana

Kako smo nekoč praznovali novo leto	16
Prešerno v novo leto	19

Kultura

Najboljša slovenska gledališka predstava je doma v Ljubljani	20
Družinske dogodivščine v muzejih in galerijah	22
Kaj se je do letos skrivalo pod Gosposvetsko cesto?	25
Bližina narave – prepletanje umetnosti in znanosti	27
3. zimski festival	27
Prvi abonma ljubljanske ljubiteljske kulture	28

Mesto literature

Cankar in Ljubljana	28
Knjižni slikarki, ki nam mahata tudi za novo leto	31
Življenje z umetnostjo	33
Mesto bere ... pripovedi iz Afrike	33

Otroci v mestu

Še vemo, kaj je božič in zakaj ga praznujemo?	35
Med gledanjem filma se lahko družimo, zabavamo in kaj naučimo	35
Ljubljanske glavce	36
Bobri: gib, ples, telo in umetnost	36

Mladi na sceni

Projektno učenje – odkrivanje interesov in poklicne poti	37
Mladim prijateljstvo, mestu navdih	38
Mesečni napovednik	38

Šport

Čemšeniška grajska pot	39
Razgibajmo Ljubljano	40
Ples je naravno gibanje	42

Podjetništvo

Trenutni projekti so le prvi temeljni kamni	44
Drugačen podjetniški pristop: kdor daje, pridobiva	45

Družba

Odstiranje preteklosti	46
Kava	48
Prva trgovci v Grajskem vinogradu	49

Mestni štipendisti	50
Mestno zrcalo	51
Delo Mestnega sveta	52
Napovednik dogodkov v četrtinskih skupnostih	52
Ljubljanski vestnik	56
Meritve okolja	62

Fotografija na naslovnici

Prešerno v december in z zanosom v novo leto, foto: Miha Fras

Fotografija na strani 3

Župan Zoran Janković, foto: Uroš Hočevnar

„Skupaj smo najlepše mesto.“

Drage Ljubljankanke, dragi Ljubljanci!

Po dvanajstih letih županovanja ste mi na letošnjih lokalnih volitvah v velikem številu ponovno izkazali zaupanje, ko ste glasovali ne le zame, ampak tudi za Listo Zorana Jankovića, ki ima ponovno večino v Mestnem svetu in četrtinskih skupnostih. Priznam, bil sem počaščen, pa tudi ganjen, ko sem videl, koliko someščank in someščanov je prepričanih, da smo zadnjih dvanajst let s sodelavkami in sodelavci razvijali Ljubljano v pravo smer.

Dovolite, da se vam zahvalim za podporo vseh dvanajstih let. Na dosežke iz prvih treh mandatov smo upravičeno ponosni, saj so dvignili raven življenja in dela v mestu. Nekateri rezultati so izjemni, zato Ljubljana danes upravičeno v tujini slovi kot zelena, varna, čista in gostoljubna.

Posebej ponosen sem na naziv Zelena prestolnica Evrope, saj dokazuje našo zavezanost okolju. Zato se vsem someščankam in someščanom zahvaljujem za zaupanje, podporo in razumevanje tudi pri tistih odločitvah, ki so odločnejše posegale v videz in značaj mesta ter vplivale na način življenja v mestu.

Predvsem pa sem hvaležen svojim sodelavkam in sodelavcem, najboljši ekipi, brez katere vseh teh dosežkov ne bi bilo. S skupnimi močmi smo spremenili Ljubljano na bolje in izkazali pogum za uresničevanje obljubljenega. Zavedamo se, da nas zdaj čaka še veliko dela, saj je začete projekte treba dokončati in druge premakniti z mrtve točke. A tudi ko se soočamo z najzahtevnejšimi odločitvami, smo pripravljeni prevzeti odgovornost in zavijati rokave. Prav zato nam je uspelo uresničiti veliko število investicij in projektov, in tako bomo delovali tudi v prihodnje.

Obenem se vam zahvaljujem za izražene pomisleke, konstruktivno kritiko in nove ideje. S tem ko sodelujete pri sooblikovanju mesta, ga pomagata razvijati in iskati najboljše rešitve.

Kajti skupaj smo najlepše mesto.

Stopili smo v praznični december, najlepši mesec v letu v najlepšem mestu na svetu. Dolgi večeri so prijetnejši z lučkami po ulicah, na stavbah, toda najlepše se zaiskrijo lučke v očeh ljudi, ki imajo radi svoje mesto.

Drage Ljubljankanke, dragi Ljubljanci, iz srca vam želim lepe, prijetne praznike, ki jih preživite v družbi tistih, ki vam pomenijo največ. Naj se iskri praznični čas! In naj vam v letu 2019 voščim veliko radosti, uspeha, predvsem pa poguma za osebne in poslovne projekte. Ljubljana je pogumno mesto, mesto heroj, v katerem živimo skupaj in spoštujemo vse različnosti, zato verjamem, da vam iskrivosti in energije ne bo zmanjkalo.

Srečno in vse dobro!

župan Zoran Janković

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Janković. Uredniški
odbor: Marjan Sedmak
(predsednik), Aleš
Kardelj, Simona Pirnat
Skeledžija, Denis Striković,
Lada Zei. Odgovorni
urednik: dr. Uroš Grilc,
kontakt: 051/398 843,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Lektorica: Živa Čebulj,
Korektorica: Renata
Vrčkovnik, Avtorica
logotipa: Petra Černe
Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Salomon
d. o. o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.800 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Komu smo ljubljanski volivci svet in kdo bo skrbel za vaše

ŽUPAN MESTNE OBČINE LJUBLJANA

Zoran Janković

Predlagatelj: Jože Mermal s skupino volivcev

Število glasov: 61.236

Odstotek glasov: 60,45 %

SEZNAM IZVOLJENIH ČLANOV IN ČLANIC MESTNEGA SVETA MESTNE OBČINE LJUBLJANA

Lista Zorana Jankovića

Število glasov: 42.463

Odstotek glasov: 42,37 %

Število izvoljenih: 23

Zoran Janković, Tjaša Ficko, prof. Janez Koželj, Jelka Žekar, Aleš Čerin, dr. Marta Bon, Dejan Crnek, Marija Dunja Piškur Kosmač, Marjan Sedmak, Julijana Žibert, Tomaž Kučič, Stanislava Marija Ferenčak Marin, Anže Miklavc, Frančiška Trobec, Anton Podobnik, mag. Mojca Lozej, Iztok Kordiš, Nada Verbič, Danilo Šarič, Bruna Antauer, Daniel Avdagič, Emilija Mitrović Miloš, Anton Kastelic

Slovenska demokratska stranka – SDS

Število glasov: 19.200

Odstotek glasov: 19,16 %

Število izvoljenih: 10

dr. Anže Logar, Mojca Škrinjar, dr. Zvone Čadež, Ksenija Sever, Igor Horvat, Ana Zagožen, Uroš Minodraš, Ida Medved, Gregor Slabe, Maruša Babnik

Levica

Število glasov: 8.602

Odstotek glasov: 8,58 %

Število izvoljenih: 4

Milan Jakopovič, Asta Vrečko, Grega Ciglar, Urška Honzak

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

Število glasov: 5.077

Odstotek glasov: 5,07 %

Število izvoljenih: 2

Mojca Sojar, Jožef Horvat

Socialni demokrati – SD

Število glasov: 4.228

Odstotek glasov: 4,22 %

Število izvoljenih: 2

Marko Koprivc, Martina Vuk

Lista Marjana Šarca

Število glasov: 3.338

Odstotek glasov: 3,33 %

Število izvoljenih: 1

mag. Katja Damij

SMC – Stranka

modernega centra

Število glasov: 2.945

Odstotek glasov: 2,94 %

Število izvoljenih: 1

dr. Dragan Matić

Stranka Alenke Bratušek

Število glasov: 2.422

Odstotek glasov: 2,42 %

Število izvoljenih: 1

Maša Kociper

Lista kolesarjev in pešcev

Število glasov: 1.877

Odstotek glasov: 1,87 %

Število izvoljenih: 1

Janez Stariha

SEZNAM IZVOLJENIH ČLANOV IN ČLANIC SVETOV ČETRNIH SKUPNOSTI

Bežigrad

Lista Zorana Jankovića

(8): Stanko Furlan, Gabriela

Chakarova, Samo Eiselt,

Jasna Koselj, Drago Bratun,

mag. Branka Bogdan, Miran

Bizjak, Alenka Žibert

Slovenska demokratska stranka – SDS (4):

Klemen Traven, Anica

Elizabeta Hmelak, Milan

Novak, Alenka Traven

Levica (2): Tomo Barič

Ravbar, Julijana Jovanič

Socialni demokrati – SD

(1): Avgušтина Zupančič

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

(1): Karolina Korenčan

Lista kolesarjev in

pešcev (1): Janez Stariha

Center

Lista Zorana Jankovića

(8): Mateja Špan, David

Cerar, Vesna Škrinjar Pevc,

Uroš Kaučič, Živa Ploj

Peršuh, Žiga Škerlavaj, Sabina

Ivanković, Anže Zaletelj

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Rok

Kleindienst, Marija Kobe,

Marko Korošec, Barbara

Medved Špiletič

Levica (3): Blaž Romaniuk,

Iva Padar, Anže Štrukelj

Socialni demokrati –

SD (1): Goran Iskrčić

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

(1): Julija Humar

Črnuče

Lista Zorana Jankovića

(6): Žarko Hojnik, Dragica

Škrlep, Josip Marinič,

Ksenija Drole, Darko

Rozinec, Anica Ganoni

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Anton

Kolenc, Darinka Kovačič,

Peter Marc, Klavdija Operčkal

Socialni demokrati –

SD (1): Helena Lampe

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

(1): Jožef Horvat

Lista Marjana Šarca

(1): Majda Kelenc

Dobra država (1):

Smiljan Mekicar

Lista kolesarjev in pešcev

(1): Luka Planinšek

Dravljje

Lista Zorana Jankovića

(7): Metka Macarol Hiti,

Jordan Medvešek, Karmen

Kuhar Zajec, Samo Fekonja,

Irena Setnikar, Marko

Zibelnik, Roman Petan

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Irena

Horvat, Franc Bavec, Jožefa

Langof, Marko Andolšek

Levica (1): Matjaž Razdrih

Socialni demokrati –

SD (1): Matjaž Špat

Lista Marjana Šarca (1):

Peter Levič

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

(1): Marija Šterbenc

Golovec

Lista Zorana Jankovića (9):

Aleš Dakič, Mila Andrič, Franjo

Filipović, Nuša Lampe, Andraž

Krapež, Ena Blažević, Ludvik

Jevšjak, Nina Mislej, Rok Istenič

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Aleš

Kužnik, Brigita Kastelic,

Romana Jančar, Gregor Slabe

Lista Marjana Šarca

(1): Andrej Trček

Socialni demokrati – SD

(1): Gašper Boštjančič

Jarše

Lista Zorana Jankovića (10):

mag. Bojan Hajdinjak, Doroteja

Senčur, Andrej Medmeš, Renata

Vugrešek Štamcar, Tomaž

Žabjek, Alenka Rutar, Zoran

Sermek, Erna Marija Rupnik,

Jona Senčur, Branko Horvat

Slovenska demokratska

stranka – SDS (3): Ida

Medved, Janez Hafner,

Elizabeta Svete

Levica (1): Boštjan Zrnec

DeSUS – Demokratična

stranka upokojencev

Slovenije (1): Drago Sotlar

Moste

Lista Zorana Jankovića (11):

Igor Bole, Nataša Livojevič,

Mitja Zaplatil, Radmila Šešič,

Stanislav Markoja, Mojca

Jager, Milorad Vojnovič, Darja

Tušek, Elvis Baltić, Fikreta

Baltić, Rafko Gruden

Slovenska demokratska

stranka – SDS (3):

mag. Matjaž Vede, Igor

Horvat, Jožica Virant

Levica (2): Peter Vučković,

Biljana Vojnovič

Socialni demokrati –

SD (1): Mira Ključanin

Polje

Lista Zorana Jankovića

(8): Anton Podobnik, Sonja

Vegelj, dr. Marjan Rekar,

Mojca Maček, Anton Vatovec,

mag. Irena Kos, Boštjan

Avguštinčič, Miranda Urh

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Janez

Dimnik, Jelka Vtič Suhadolnik,

Jure Grad, Janja Janežič

in volivke odprli vrata v Mestni interese v četrtnih skupnostih?

Levica (1): Brina Minca Herlec

Lista Marjana Šarca (1):

Nataša Hozjan Breznjak

Lista civilnih iniciativ

Četrtna skupnost Polje (1):

mag. Marija Minka Jerebič

Posavje

Lista Zorana Jankovića

(7): Amir Crnojević, Nataša

Pečnik, Aljoša Masle, Mojca

Hribernik, Bojan Žibert,

Maša Deu, Tomaž Pišlar

Slovenska demokratska

stranka – SDS (3):

Uroš Minodraš, Helena

Grom, Miloš Ljubič

Nova Slovenija – krščanski

demokrati (1): Mihael Novak

Levica (1): Merima Sarajlija

Socialni demokrati – SD

(1): Boštjan Petelinc

Rožnik

Lista Zorana Jankovića

(8): Aleš Jenko, Vesna Škerl,

Klemen Sodrznik, Rebeka

Tomšič, Žiga Sodrznik, Tina

Roš, Primož Ptičak, Tanja Šumi

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Anita

Jelen, Uroš Logar, Jožica

Vrhunc, Anton Franc Gunde

Socialni demokrati –

SD (1): Živa Vidmar

Nova Slovenija – krščanski

demokrati (1): Tomaž Čučnik

SMC – Stranka modernega

centra (1): Matej Weissenbach

Rudnik

Lista Zorana Jankovića

(8): Katarina Juvanc

Šinkovec, Robert Okorn,

Andreja Vrtačnik Kremžar,

mag. Andreja Troppan,

Žiga Skvarča, Maja Rus,

Ljubo Baša, Pavel Klavs

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Anton

Grošel, Aliana Moscatello,

Dušan Breskvar, Jolanda

Gregorc Leskovic

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

(1): Vladimir Glažar

Lista Marjana Šarca

(1): Alojz Mlakar

Socialni demokrati – SD

(1): Aleksander Rozman

Sostro

Lista Zorana Jankovića

(6): Marjanca Marn, Edis

Kadišič, Mojca Bončar

Miklavec, Stanko Miklavec,

Mira Kamšek, Domen Zajec

Slovenska demokratska

stranka – SDS (5): Marjan

Bitenc, Tomaž Svete,

Marija Gašperšič, Anton

Goršič, Maruša Babnik

SLS – Slovenska ljudska

stranka (1): Igor Koprivnikar

Nova Slovenija – krščanski

demokrati (1): Jan Bitenc

Šentvid

Lista Zorana Jankovića

(6): Damijan Volavšek,

Mateja Brus, Urša Sofranič

Bogdanovič, Blaž Gregorin,

Mirta Lučič, Aleš Perčič

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Jože

Sever, Doroteja Mlakar, Janez

Cedilnik, Cilka Cimperman

Lista za Šentvid (3):

Matjaž Briški, Barbara

Moškon, Janez Kregar

Levica (1): Jože Keber

SMC – Stranka modernega

centra (1): Alojz Hitij

Šiška

Lista Zorana Jankovića

(9): Darja Zajc, Žiga Kosi,

Marija Jožefa Sekulić, Miha

Mahkota, Tamara Krebelj,

Matjaž Slavko Ilnikar,

Lily Gradišek Kalaković,

Ivan Šček, Tina Sekulić

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Igor

Prodanovič, Marija Pušnik,

Rihard Gerbec, Mojca Škrinjar

Levica (2): Blaž Sašek,

Branka Marinšek

Socialni demokrati –

SD (1): Marko Lemaic

Lista Marjana Šarca

(1): Sanja Mehmedić

Šmarna gora

Lista Zorana Jankovića (6):

Primož Burgar, Renata Jernejc,

Franc Marolt, Renata Zajc,

Valentin Zavašnik, Maja Premrl

Slovenska demokratska

stranka – SDS (3):

Marko Ramovž, Marija

Medja, Stanislav Artelj

Foto: Dunja Wedam

Nova Slovenija –

krščanski demokrati

(1): Alojz Suhoveršnik

Levica (1): Alenka Pirjevec

SMC – Stranka modernega

centra (1): dr. Dragan Matić

Socialni demokrati – SD (1):

Monika Morgenstern Vrhovnik

Trnovo

Lista Zorana Jankovića (9):

Žiga Oven, Ema Kozar, Janez

Finžgar, dr. Barbara Brečko,

Mitja Vladimir Bavdaž, Tatjana

Arrigler, Franjo Levačič, Lonja

Tjaša Tavčar, Vando Arsov

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Aleš

Brinar, Nataša Pivčević, Janez

Bučar, Nevenka Edita Gogala

Socialni demokrati –

SD (1): Milan Ovnič

Lista Marjana Šarca (1):

dr. David Petelin

Vič

Lista Zorana Jankovića

(8): Danilo Šarić, Dijana

Alagić, Karlo Pranjić, Ana

Lucija Šarić, Darko Juvan,

Deja Špela Koželj, Franc

Fridrih, Mihaela Plawan Rošič

Slovenska demokratska

stranka – SDS (4): Borut

Vrščaj, mag. Mojca Šešek,

Gorazd Rotar, Lučka Marolt

Levica (2): Marjana Vidmar,

Kabir Kamenjašević

Nova Slovenija – krščanski

demokrati (1): Uroš Korošec

V Ljubljani se dogaja!

dr. Uroš Grilc, foto: Nik Rovan

Foto: arhiv MOL

Zaključena je prenova Korytkove ulice na odseku od Grablovičeve ulice do vrtca Vodmat. Novi so vozišče, pločnik, zelenica, parkirna mesta in trije priključki za vodo ter meteorološko kanalizacijo.

Ljubljana je bogatejša še za eno novo in sodobno športno infrastrukturo: v Štepanjskem naselju je vrata odprl Squashland Ljubljana. Nekdaj zapostavljeni rob Štepanjskega naselja je v petih letih postal pravo središče sodobnega športnega dogajanja, saj neposredno ob Squashlandu stojijo še Plezalni center Ljubljana, nogometna dvorana Baza in Fitnes center BIT. Odkrijte zanimive športe in bogate programe za vse generacije!

Foto: Neža Palčič

Direktorica javnega zavoda Mladi zmaji Ksenja Perko je prejela državno priznanje za kakovostno in uspešno delo v mladinskem sektorju. Čestitamo!

Vrtec Zelena jama, enota Vrba, je bil prav tako energetsko prenovljen. Celovita obnova vrtca je obsegala energetsko obnovo objekta, fasade, stavbnega pohištva, izolacijo strehe, novo razsvetljavo ter centralno ogrevanje in hidroizolacijo.

Foto: Tilen Sepič

Na letni konferenci Mreže evropskih muzejskih organizacij v Valletti na Malti je Lutkovni muzej na Ljubljanskem gradu prejel posebno nagrado žirije.

Vrtec Otona Župančiča: stavba enote Mehurčki je dočakala energetsko prenovu. Dela so obsegala obnovo fasade in stavbnega pohištva, zamenjavo razsvetljave, požarno ureditev ter obnovo toplotne postaje in radiatorjev. Ob tem so prenovljeni še prostori v pritličju, terase in atriji, osrednja kuhinja ter igrišče.

OŠ Oskarja Kovačiča je za 60-letnico dobila najlepše darilo: novo kuhinjo in jedilnico, dve novi učilnici, gospodinjstvo učilnico, kabinet šolske svetovalne službe in večnamenski prostor pri jedilnici za sproščanje.

Stanovalci Galjevice so si dolgo prizadevali za novo otroško igrišče. Novembra je novo sodobno igrišče zraslo ob Melikovi ulici in že navdušuje otroke in starše.

Vrtec Mladi rod, enota Čira čara, se ponaša z novimi okni in vrati, razsvetljavo ter fasado, prav tako sta novi streha in razdelilna kuhinja.

Učenci, učitelji in drugi sodelavci OŠ narodnega heroja Maksa Pečarja so se ob 80. obletnici šole razveselili nove telovadnice in učilnic. Ob šoli je zrasla nova šolska telovadnica, iz nekdanje telovadnice pa je nastalo šest novih učilnic, učilnice za individualni pouk, knjižnica in nova zbornica.

Gasilska brigada Ljubljana je dobila novo vozilo za gašenje in reševanje z višin, ki pomembno dopolnjuje obstoječi vozni park in prispeva k še uspešnejšim intervencijam. Varnost je v Ljubljani na prvem mestu.

Za delovanje na področju športa so Rožančeve nagrade prejeli: kajakaš Simon Oven za izjemne športne dosežke v preteklem letu ter Kolesarsko društvo ROG, Darko Klarič in Stane Papež za delo v daljšem časovnem obdobju na strokovnem in organizacijskem področju.

Foto: Sandy young Photography

V Edinburghu na Škotskem so 29. novembra 2018 na konferenci Eurocities podelili nagrade za izjemne dosežke na področju aktivnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja meščanov. V kategoriji Inovativnost je nagrado prejel projekt RogLab – kreativno in inovativno središče.

Foto: arhiv MOL

Po sanaciji plazu na cesti Besnica–Janče je nova cesta olajšala vsakodnevne poti prebivalcev tega območja.

Ogrevanje naše vsakdanje

Rechelle Narat, Energetika Ljubljana

Foto: Urban Štebljaj

Danes se v Mestni občini Ljubljana s toploto iz daljinskega ogrevanja in zemeljskim plinom oskrbuje že več kot 120.000 uporabnikov oz. 75 % stanovanj, cilj pa je ta delež do leta 2024 povečati na 80 %.

Prijetno se je sprehoditi po Ljubljani in uživati na svežem zraku. Ko je zunaj hladno, pa se je še lepše zateči nekam, kjer je toplo, najsi bo to doma ali pa kje drugje – v knjižnici, kavarni, na obisku pri prijateljih. A to, da nam je toplo in da imamo urejeno ogrevanje, včasih jemljemo preveč samoumevno.

Mestna občina Ljubljana ima največji sistem daljinskega ogrevanja v Sloveniji. Preko njegove infrastrukture, to je vročevodnega omrežja, ki skupno obsega kar 500 km podzemnih cevi, s toploto in sanitarno toplo vodo oskrbuje skoraj 65.000 uporabnikov. Za to skrbi okoli 4.100 toplotnih postaj, ki se v času potreb po ogrevanju priklopijo – in to takrat, ko to želijo uporabniki.

Uporabniki daljinskega ogrevanja v Ljubljani se o začetku ogrevalne sezone sami odločajo že od leta 1991. To pomeni, da se v primeru, da živijo v večstanovanjskih stavbah, obrnejo na svojega upravnika in mu sporočijo, da jih zebe. Lahko pa se obrnejo tudi neposredno na Energetiko Ljubljana. Za priklope toplotnih postaj namreč skrbijo tudi njihovi vzdrževalci. Energetika Ljubljana jih vzdržuje kar 700 in za te uredijo priklop, za preostale pa poskrbijo sami vzdrževalci na podlagi zahtev upravnikov.

“Sistem daljinskega ogrevanja in sistem oskrbe z zemeljskim plinom skupaj obsegata več kot 1.600 km infrastrukture.

Za primerjavo: lani so se prvi priklopi začeli že v drugem tednu septembra, do konca septembra pa so bile priklopljene že vse toplotne postaje v sistemu daljinskega ogrevanja. Torej se je ogrevalna sezona pričela konec septembra in zaključila konec aprila 2018. Pred novo sezono je bilo poletje radodarno s toplimi dnevi, zato so se konec septembra pokazale šele prve potrebe po ogrevanju.

Energetika Ljubljana sicer zagotavlja dva temeljna sistema za daljinsko oskrbo z energijo; že omenjeni sistem daljinskega ogrevanja in sistem oskrbe z zemeljskim plinom. Oba sistema skupaj sta med največjimi ter okoljsko in energetsko najučinkovitejšimi sistemi za daljinsko oskrbo z energijo v tem delu Evrope.

Ko se boste spet ogrevali v toplem prostoru, morda pomislite tudi na to: prav z uvedbo daljinskega ogrevanja smo znatno zmanjšali število individualnih kurišč in tako prispevali k izboljšanju kakovosti zraka v Ljubljani.

Vrečke za spremembe!

Matic Bizjak, Mestna uprava Mestne občine Ljubljana

Foto: arhiv MOL

Posebna nalepka sporoča, da je ponudnik okoljsko ozaveščen.

V Mestni občini Ljubljana smo zavezani k razvoju mesta v sožitju z naravnim okoljem. Tako smo leta 2016, ko je bila Ljubljana nosilka naziva Zelena prestolnica Evrope, izvedli akcijo »Nisem večna, sem pa zato manj tečna. Sem biorazgradljiva vrečka.«

Akcija je med ljudmi in v medijih doživela izjemno pozitiven sprejem, zato smo jo letos še nadgradili. K sodelovanju smo povabili trgovce in gostince v starem mestnem jedru in odzvalo se jih je več kot 50. Prepoznali jih boste po posebni nalepki, s katero sporočamo, da je lokal okoljsko ozaveščen, saj ne nudi plastičnih vrečk, temveč zgolj do okolja prijaznejše papirne ali biorazgradljive vrečke. Prepričani smo, da tako prispevamo nov drobec k izjemni izkušnji nakupovanja v starem mestnem jedru, kot tudi k ozaveščanju ljudi ter krepitvi blagovne znamke Ljubljane kot trajnostno naravnega mesta in turistične destinacije. In kar je najbolj pomembno, prispevamo k ohranjanju okolja.

Kot je pokazala javnomnenjska raziskava, uvedbo biološko razgradljivih vrečk podpira kar 86 odstotkov anketirancev, temu pa nasprotujeta zgolj dobra dva odstotka anketirancev. Povprečno nakupovalne vrečke namreč uporabljamo zgolj 30 minut, v naravi pa je za njihovo razgradnjo potrebnih od 400 pa tudi do 1000 let. Poleg tega v procesu razgrajevanja mikroplastika prehaja tudi v žive organizme po vsej prehranjevalni verigi, zato jo v svoje telo dobivamo tudi ljudje.

Ob tem vabimo vse trgovce in gostince v starem mestnem jedru, da se pridružite naši kampanji. Svoje prijave lahko pošljete na matic.bizjak@ljubljana.si.

Seznam sodelujočih v kampanji, pri katerih ne boste našli plastičnih vrečk

- Trgovina IKA
- Butik Max Mara
- Draguljarna Malalan
 - Čajnica CHA
- Babushka Boutique
- Bonbonniere Kraš
- Pravična trgovina 3MUHE
- Torbice Marjeta Grošelj
- Zlatarna Zlato runo
 - Galerija Farzad
 - Dična
- Muzej in galerije mesta Ljubljane
 - Esenza Boutique
 - Trgovina Kraševka
 - Flat
 - Vonj narave
 - Bio prodajalna Norma
 - Antikvitete Novak
- Tiskarna in trgovina Kubelj
 - Anselma
 - Foto Grad
 - EvilEve
 - Extreme Intimo
 - Trgovina Zvon
 - Soma Design
 - Trgovina TojeTo
 - Slovenika
- Pentlja Concept Store
 - KA International
 - United Nude Store
 - Fotostudio Nora
 - Cristobal Boutique
 - Delikatesa Dobrote.si
 - Čokoladnica Cukrček
 - Viktor Barlič 1954
- Turistična agencija Enz.zo
 - Druga violina
 - Klobasarna
 - Kavarna Daktari
 - Pri kolovratu
 - Bazilika Bistro
 - Dvorni bar
 - Restavracija Gaudi
 - Libanonske meze
 - TOZD Bar
 - Filipov dvorec
 - Optika Morela
 - Knjigarnica Kinodvor
- Slovenski turistični informacijski center – STIC
 - Turistični informacijski center – TIC
 - Ljubljanski grad

Gremo v živalski vrt

dr. Tanja Pihlar

Foto: arhiv ZOO

Obisk živalskega vrta je doživetje v vsakem letnem času: a ne zapuščajmo oglednih poti in ne stegujmo rok v ogrado.

Živalski vrt Ljubljana, ki domuje sredi mesta v krajinskem parku Rožnik, je po svoji legi eden najlepših v Evropi. Je med najbolj priljubljenimi turističnimi točkami: na leto ga obišče okoli 260.000 obiskovalcev z vseh koncev Slovenije, vedno več je tudi tujih gostov. Tudi pozimi se v njem marsikaj dogaja: vas zanima, kaj počnejo žirafe in morska leva ob tem letnem času in ali rjava medveda zares spita? Družine decembra pričakuje že tradicionalna Božična zgodba, v kateri nastopajo živali, otroci pa se bodo razveselili obiska dveh decembrskih dobrih mož, Božička in dedka Mraza.

Na kratko o zgodovini

Naš največji javni živalski vrt ima že častitljivo tradicijo. Ustanovljen je bil 10. marca 1949 z odločbo, ki jo je sprejel Mestni ljudski odbor Glavnega mesta Ljubljane, in sicer kot javna, kulturna in prosvetna ustanova z namenom širšim množicam prikazovati živali Evrope in deloma drugih celin. O tem je v knjigi *Živalski vrt Ljubljana* podrobno pisal Vasja Butina. Ureditveno študijo za živalski vrt ob Večni poti na Rožnik je pripravil arhitekt Vladimir Gajšek. Prve kletke in akvarij so začasno namestili v

mestnem središču, na zemljišču nekdanje vrtnarije na Kolodvorski 12 (v bližini današnje stavbe Radiotelevizije Slovenija). V njih so razstavili majhno zbirko divjih živali, med katerimi so bili muflon, damjaki, bela štokrlja in vidra. Leta 1951 se je vrt z živalmi in zaposlenimi preselil na današnjo lokacijo na jugozahodni del Rožnika. Razprostira se na 19,6 hektarja površine in ima urejenih 6,5 km sprehajalnih poti. V njem prebiva okoli 500 živali z vseh celin, načrtno gojijo zlasti domorodne vrste. Ima okoli 40 zaposlenih, med njimi strokovno

izobražene oskrbnike, specializirane veterinarje in nutricionista, ki skrbijo za dobro počutje, ustrezno prehrano in zdravje živali. Živalski vrt Ljubljana je član vidnejših mednarodnih organizacij, med drugim Evropske zveze živalskih vrtov in akvarijev, v okviru katere delujejo evropski vzrejni programi, in Svetovne zveze živalskih vrtov in akvarijev.

Sodoben živalski vrt z različnimi nalogami

Danes je ZOO Ljubljana sodoben živalski vrt, ki ima več nalog. Posebno skrb

namenjajo bivanju živali, da bi živele v čim bolj naravnem okolju – prvotne kletke so zamenjale velike ograde, v katerih živijo živali v skupinah in imajo urejen prostor za spanje, sončenje,

“ Med pomembnimi nalogami živalskega vrta je tudi skrb za redke in ogrožene živalske vrste.

Foto: arhiv ZOO

Ne vzemirjajmo in ne hranimo živali – oskrbniki v živalskem vrtu vedo, kaj je za živali najboljše.

kopanje, skrivanje ipd. Zanje skrbi 18 oskrbnikov, pomemben del oskrbe je tudi obogatitev življenjskega prostora.

O vsakdanu tamkajšnjih živali je mag. Irena Furlan, biologinja in pedagoška vodja, povedala: »Ker je v živalskih vrtovih manj izzivov, kot jih imajo živali v naravi, ko iščejo in lovijo hrano, oskrbniki pripravljajo zanje različne izzive, da razmišljajo in so telesno dejavnejše. To so igrala in priboljški za živali. Poleg tega jih tudi trenirajo, da lažje sobivajo z ljudmi in jim tako omilimo stres. Živali niso udomačene, ampak natrenirane.«

Med pomembnimi nalogami živalskega vrta sta tudi varstvo in skrb za redke in ogrožene živalske vrste. Pomagajo pri ohranjanju 13 ogroženih vrst živali, med katerimi so črna štoklja, šimpanz, črna čopičarka, sajmiri, sibirski tiger, perzijski leopard in mačji panda. Danes imajo prav pri tem živalski vrtovi pomembno vlogo, saj njihovo naravno okolje zaradi uničevanja počasi izginja. Redno sodelujejo tudi v različnih domačih in mednarodnih raziskavah, kot je raziskava genoma šimpanzov. Irena Furlan je povedala, da imajo že dolgoletno tradicijo izobraževanja: »Formalna izobraževanja so za vrtce, osnovne, srednje šole in fakultete in potekajo po učnem načrtu oziroma jih pripravimo po željah učiteljev. Neformalna izobraževanja pa so za ostale obiskovalce

in so namenjena spoznavanju živali in ozaveščanju o ogroženih živalskih vrstah in habitatih.«

December med živalmi

Tudi družinam se vse leto obeta marsikaj zanimivega: udeležijo se lahko tematskih vodenih ogledov, na katerih izvedo marsikaj iz sveta živali, obišejo živali ponoči, poleti prespijo v šotorih ali pa se podajo na fotosafari. Na Dogodivščinah z živalmi, ki potekajo vse leto, otroci spoznavajo živali, ustvarjajo, se dotaknejo kože, kosti, perja ipd. Neposredno srečanje z živalmi, kot so pajki in kače, jim pomaga, da se znebijo strahu in predsodkov. V prazničnem decembru jih pričakuje tradicionalna Božična zgodba, žive jaslice, v katerih nastopajo živali, skupaj z njihovimi oskrbniki; srečajo lahko tudi Božička in dedka Mraza ter obišejo živali, ki ju spremljajo na poti z daljnega severa. V živalskem vrtu lahko praznujejo tudi svoj čisto poseben rojstni dan, med poletnimi počitnicami pa je zanje organizirano varstvo. Živalski vrt omogoča, da lahko obiskovalci srečajo živali tudi čisto od blizu (program je namenjen obiskovalcem vseh generacij): da postanejo oskrbnik za en dan in pomagajo oskrbniku pri njegovih vsakodnevni opravilih ali pa srečajo svojo najljubšo žival in jo pobožajo, če je to mogoče.

Igrišča za otroke in letalnice za največje sove

V zadnjih desetletjih so živalski vrt temeljito prenovili, postavili so nove ograde in bivališča za živali, ki so jih uredili po regijah; med drugim so zgradili veliko upravno stavbo z učilnico in veterinarsko ambulanto, gostinske objekte ter trgovino s spominki, obnovili so komunalno infrastrukturo ter pred vhodom postavili novo parkirišče. Pohvalijo se lahko kar s tremi inovativnimi otroškimi igrišči, ki imajo unikatna igrala, izdelana iz naravnih materialov in so zelo priljubljena. Urejena so tematsko: Začaranemu gozdu z velikanskimi mrežami in peskovnikom s tekočo vodo ter Afriški vasi s tobogani, visečimi košarami in talnimi trampolini se je letos pridružilo igrišče Žabji skok ob velikem bajerju. Na velikih barvnih žogah lahko otroci plezajo, skačejo, lovijo ravnotežje ipd. Med pomembnejšimi pridobitvami v letošnjem letu je bilo dokončanje ograde za severne jelene in lose ter ponovno odprtje zgornje obhodne poti, ki so jo morali po žledolomu leta 2014 sanirati. Brunarico so preuredili v hotel za divjinske živali, kot so ptice, netopirji in žuželke. Najnovejša pridobitev pa so tri nove letalnice za sove, v katerih domujejo največje vrste sov na svetu, velika uharica ter snežna in bradata sova.

NEKAJ ZANIMIVOSTI

- Že Valvasor v *Slavi vojvodine Kranjske* v opisu Ljubljane omenja turjaški zverinjak v Studencu pri gradu Fužine. V času Ilirskih provinc je dal general Marmont leta 1809 postaviti zverinjak v Tivolskem gradu.
- V živalskem vrtu imajo arhiv s točnimi podatki o vseh živalih – z rojstnimi podatki, podatki o tem, kdaj so katero od njih pripeljali iz drugih živalskih vrtov ipd.
- Leta 1977, ko je z Reke prispela azijska slonica Ganga, je živalski vrt dobil prvega slona.
- Najstarejše živali s 44 leti so šimpanzinja Mojca, slonica Ganga in beloglavi jastreb.
- Leta 2000 se je v vrtu izvalil noj iz jajca, ki ga je grel inkubator iz Kliničnega centra Ljubljana.
- Rjavemu medvedu je v živalskem vrtu tradicionalno ime Jaka, medvedki pa Meta (trenutno sta stara 34 in 33 let).
- Oskrbniki so s treningi in spodbudami pripravili živali k temu, da brez uspavanja dovolijo veterinarski pregled in zdravljenje, če je potrebno; morska leva npr. redno tehtajo, jima pregledujejo zobe, lahko jima vzamejo kri iz noge, oblikovane v plavuti, ter ju slikajo s prenosnim rentgenom.

Zmaga življenja v betonski džungli

Boris Kryštufek, Prirodoslovni muzej Slovenije, foto: Dunja Wedam

Imamo povsem nove sosede. Pri sprehodu ob Ljubljani boste zagotovo srečali tudi nutrijo.

Kjer smo ljudje, tam so tudi živali – in navadno jih je več, kot se nam dozdeva. V mestu je z njimi podobno kot s sosedi v veliki stanovanjski skupnosti. Večino vidimo le redko, za nekatere pa niti ne vemo, da z njimi živimo v isti zgradbi.

Kdo še živi tukaj

Nutrija, veliki vodni glodavec, je pogosta dnevna žival, ki je sprehajalci ob Ljubljani skorajda ne morejo spregledati. V preteklosti smo nutrije v Evropo prepeljali iz Južne Amerike in jih redili kot kožuharje. V poznih osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo precej majhnih farm na Ljubljanskem barju. Posel pa zaradi zmanjšane povpraševanja po krznu ni bil dolgo donosen, zato so rejci nutrije izpustili na prostost. Postopno so osvojile Ljubljano s pritoki in postale stalne

prebivalke Ljubljane. Na Špici ali pod Mrtnoškim mostom jim delajo družbo race mlakarice. Te bi težko opredelili za prave meščanke, saj njihov življenjski prostor obsega predvsem vodne površine v okolici mesta. Če na mostu počakamo na mrak, bomo nad vodo opazili mnoge netopirje, prav tako meščane Ljubljane, ki dan prebijejo v drevesnih duplih, majhnih zakloniščih pod mostovi ali pa v stavbah kot naši neopazni sosede. Ob bregu Ljubljanice se v zavetju teme sprehajajo podgane. Ko gremo od Ljubljane čez Kongresni

trg in opazujemo mestne golobe, se niti ne zavedamo, da v krošnjah platan nad našimi glavami gnezdi golobi duplarji. Na deželi iščejo hrano po tleh, v mestu pa ostajajo skriti med vejami in listjem. Pot nadaljujemo proti Tivoliju, kjer ob železniškem nasipu ne manjka pozidnih kušaric. Če imamo srečo, bomo videli veverico, v Koseškem bajerju pa laboda grbca pri gnezdenju. Ponoči lahko tako rekoč kjer koli v mestu srečamo ježa ali bežno uzremo kuno belico. Sicer pa, če želimo videti živalske prebivalce Ljubljane, nam niti ni treba zapuščati

stanovanja. Poleti ali pozimi lahko kar skozi okno opazujemo različne vrste ptic. Skratka, tudi v 'betonski džungli' je vse okrog nas življenje v vsej svoji raznovrstnosti.

Ljubljana s svojim živalstvom ni nekaj izjemnega med mesti. Na vseh celinah si živali utirajo pot v resnične betonske džungle. Po Pragi se divje svinje ponoči sprehajajo vse do Holeševic, torej do roba samega središča velemesta. Dvomilijonski Dunaj ima znatno populacijo velikih hrčkov, v Helsinkih in Berlinu gnezdi velika uharica, angleška mesta so preplavljena z urbanimi lisicami, jedra evropskih urbanih središč pa s kunami belicami. Po ulicah Mumbaja, indijskega velemesta z 20 milijoni prebivalcev, ponoči patrolirajo leopardi, urbane progaste hijene so rezidenti v prestižni četrti Bejruta, lisaste

“ V mesto prodira prava narava! Prizori, ki bi bili še pred desetletji povsem nepojmljivi, postajajo del našega vsakdana.

Pa ne gre samo za prostorsko stisko. Mesto ima divjim živalim tudi kaj ponuditi: odsotnost tekmecev in plenilcev, boljše možnosti prehranjevanja, ustrezne bivalne prostore in nekoliko milejše zimske razmere. V gozdovih, ki ležijo 50 km južno od Ljubljane, mora lisica na lovu misliti še na volka in risa, na Ljubljanskem gradu pa takšnih skrbi nima. Hrane v obliki organskih odpadkov je v mestih v izobilju in za še tako skrbno komunalno službo ostanejo vsaj drobtinice. V središču Prage se kuna belica prehranjuje s salamo, ki jo najde v odvrgenih sendvičih. Polega tega ljudje urbane živali marsikje hranijo: Angleži lisice in ježe, Etiopijci hijene, mi pa race mlakarice, veverice in nutrije.

Kdaj so se te živali priselile

Vrste so po definiciji enkratne, tako da je tudi izvor urbanih živali zelo raznovrsten. Ljubljana je bila še pred dobrega pol stoletja majhno mesto, obdano z raznovrstno naravo. Preden je Plečnik preuredil arkade, je na tem kraju ponoči vidra prihajala na breg Ljubljanice in na izpraznjeni tržnici iskala ostanke rib, na Rožniku so živeli sova kozača, divji petelin in gozdni jereb, na Miklošičevo ulico pa je zašla prava divja mačka. Živali so torej brez težav prihajale v mesto, a se je meja med urbanim in ruralnim ohranjala. Invazija divjih živali je tako fenomen novejšega časa in poteka dobesedno pred našimi očmi.

Rumenonogi galeb je postal Ljubljančan leta 2005, približno v istem času tudi golob grivar. Nutrija je prišla v 90-ih letih, malo pred njo kuna belica, postovka pa je tu gnezдила že pred mnogimi desetletji. Novinci so sokol selec, kragulj, kmečka lastovka in velika uharica, verjetno pa tudi lisica. Tudi siva vrana je začela trkati na mestna vrata pred dobrim desetletjem. Popolna neznanka je čas, ko je postal urban prebivalec jež. Skratka, tudi živalski prebivalci Ljubljane imajo svojo (nenapisano) zgodovino.

V mestih nastajajo urbani ekosistemi s preprostimi prehranjevalnimi verigami. Tako kot v kompleksnem ekosistemu tudi v mestih posamezni členi prehranjevalne verige vplivajo drug na drugega. V Angliji so urbane lisice pomemben dejavnik pri uravnavanju števila podgan, v Mumbaju pa leopardi držijo na kratko klateške pse, ki so jim glavni plen. Plenilci torej uravnavajo številnost plena v ekoloških odnosih, značilnih za kompleksen ekosistem.

Žal si živalskih sosedov ne moremo ogledati v Prirodoslovnem muzeju Slovenije. Gradivo, s katerim bi predstavili naravo mesta, je večinoma zbrano, vendar ni prostora, kjer bi ga razstavili. Tistih nekaj sto kvadratnih metrov, kolikor jih je Prirodoslovnemu muzeju odmerilo Ministrstvo za kulturo, je edini javni portal naravne dediščine v državi. Že dolgo ne zadostuje izzivom časa, niti željam javnosti.

hijene pa ponoči redno obiskujejo etiopski Harare. V ameriških mestih so urbane in suburbane sive veverice, rakuni, oposumi, skunki in kojoti že desetletja vir konfliktov in težav.

Kako to, da zdaj živijo z nami

Pred stoletjem je v mestu živel vsak deseti zemljan, danes pa že vsak drugi. Dvajseto stoletje je bilo obdobje urbanizacije, ki je pretežno ruralno družbo pretvorila v urbano. Po napovedih bodo urbana središča v poldrugem desetletju absorbirala večji delež demografske rasti, kar pomeni novo milijardo mestnih prebivalcev. Beton in asfalt se bosta torej še naprej širila, podeželje pa praznilo. Živali izgubljajo prostor na obeh koncih. Površine, ki jih ne zazidamo, vse bolj uporabljamo za rekreacijo, turizem, energetiko in transport, predvsem pa za intenzivno kmetijstvo. Samo hrane bomo do leta 2050 potrebovali 70 % več kot danes. Živalim prepuščamo vse manj možnosti. Preživijo lahko le kot naše vse tesnejše sosede. Urbana betonska džungla tako postaja njihov pomemben nadomestni življenjski prostor.

Veverice se prav rade posladkajo.

Za odgovornejši odnos do živali

Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana

dr. Tanja Pihlar

Grafika: Projekt, d. d.

Zavetišče za živali je svoje prostore dobilo v nekdanji goveji fermi Ljubljanskih mlekar na Gmajnicah, lani poleti pa je občina začela graditi novo sodobno zavetišče, ki bo dokončano do leta 2020.

Zavetišče nudi pomoč, oskrbo in začasno bivališče izgubljenim in zapuščenim hišnim živalim na območju Ljubljane, dokler jim ne najdejo (novega) skrbnika, ter pomaga lastnikom, da najdejo pogrešane živali. Od ustanovitve so poskrbeli za približno 30.000 hišnih živali, veliko pasjih in mačjih zgodb se je končalo srečno. Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana je 4. oktobra 2002, na svetovni dan živali, ustanovila Mestna občina Ljubljana in deluje kot notranja organizacijska enota Živalskega vrta Ljubljana.

Oskrba v zavetišču

Za 24-urno oskrbo živali v zavetišču vse dni v letu skrbi sedem oskrbnikov, veterinarsko delo opravlja vodja zavetišča, ki je tudi veterinar, in veterinarica. Na leto sprejmejo okoli 1700 živali, ki na nove skrbnike čakajo povprečno 70 dni. Najhitreje oddajo pasje mladiče, zahtevnejši psi bivajo v zavetišču več let, v posameznih primerih čakajo tu tudi svojo starost. Največ zapuščenih mačk sprejmejo v poletnih mesecih, ko je sezona mačjih mladičev, največ psov pa se izgubi v času letnih dopustov in v času parjenja (spomladi in jeseni).

Vodja zavetišča Marko Oman je povedal, da ob sprejemu živali v zavetišče najprej preverijo, ali so označene z mikročipom. Ker je večina psov čipiranih, je mogoče najti njihovega skrbnika; drugače je pri

mačkah, saj je le redkokatera čipirana. Izgubljene živali fotografirajo in njihovo najdbo objavijo na spletnih straneh in Facebooku. Če ni mogoče ugotoviti, kdo je skrbnik živali, jo začasno namestijo v zavetišče – jo veterinarsko pregledajo in oskrbijo, po potrebi opravijo diagnostične in laboratorijske preiskave, odpravijo zajedavce in namestijo v karanteno. Poleg tega jih cepijo proti kužnim boleznim, sterilizirajo in kastrirajo, da bi preprečili nezaželene mladiče. Živali, ki še niso označene (tudi mačke), čipirajo in registrirajo.

V zavetišču že od vsega začetka skrbijo tudi za prostoživeče mačke: na območju Ljubljane jih živi približno 10.000. V okviru projekta Prostoživeče mačke v mestu, ki je potekal med letoma 2009 in 2016, so se lotili sistematične in

dolgoročne ureditve problematike, da bi zaježili njihovo razmnoževanje in preprečili širjenje nalezljivih bolezni. Živali po ulovu veterinarsko pregledajo in oskrbijo, jih sterilizirajo in kastrirajo ter označijo (zareza v desno) ter jih v najkrajšem času vrnejo v njihovo okolje. Mačke, ki so hudo poškodovane ali imajo neozdravljive bolezni, evtanazirajo. Doslej so jih oskrbeli več kot 11.000, projekt je pripomogel k temu, da je upadel trend naraščanja števila prostoživečih živali, in ga bodo nadaljevali tudi v prihodnje.

Živali iščejo dom

V zavetišču 24 ur na dan sprejemajo prijave o izgubljenih, zapuščenih in najdenih živalih, za katere vodijo evidenco, kar omogoča, da lahko

povežejo najditelje in lastnike izgubljenih živali. Leta 2017 so prejeli 312 prijav pogrešanih psov, 230 jih je bilo vrnjenih lastnikom. Od 368 zapuščenih psov, ki so jih sprejeli v zavetišče, jih je bilo 234 vrnjenih v prejšnji dom, novega pa je dobila dobra tretjina. Zavetišče pomaga tudi lastnikom, ki iz različnih razlogov (selitve v tujino, bolezni ipd.) ne morejo več skrbeti za domače ljubljence, da jih lahko s pomočjo objave na spletnih straneh neposredno oddajo novim lastnikom.

Kako posvojiti žival

Fotografije živali, namenjenih posvojitvi, objavljajo na spletni strani zavetišča, Facebooku in v nekaterih tiskanih medijih, ogledati si jih je mogoče tudi v zavetišču. Kako poteka posvojitve? »Kandidat za posvojitelja najprej izpolni vprašalnik,

zadolžena vodja treninga, ki je skrbela tudi za usposabljanje prostovoljcev, vendar ji zaradi pomanjkanja finančnih sredstev niso mogli podaljšati zaposlitve. Pri tem imajo pomembno vlogo prostovoljci, ki z vsakodnevnimi sprehodi psom popestrijo dan, jim omogočajo pridobiti pozitivno izkušnjo s človekom in jih pripravljajo na nov dom. Leta 2017 so imeli v zavetišču 9 rednih sprehajalcev, ki so se za to usposobili na posebnem tečaju (skupaj z 18 pripravniki so opravili več kot 2000 ur prostovoljnega dela). Po besedah vodje zavetišča je »sprehajanje več kot le vodenje psa na vrvi. Je čas, ko se utrjuje vez med psom in vodnikom in se psa uči zelenega vedenja. S tem damo psom novo priložnost, saj nihče ne želi posvojiti nevzgojenega psa.« Prostovoljci pomagajo tudi številnim mačjim mladičem,

„Želim si, da bi postala družba tako odgovorna, da živali sploh ne bi prihajale v zavetišče.“

Marko Oman

s katerim ugotavljamo, kaj želi in kaj lahko nudi živali, zatem mu poskušamo poiskati najprimernejšo. Ljudje največkrat izbiramo z očmi, vendar je najpomembnejše, da je žival za kandidata primerna, saj želimo, da bi bila oddaja uspešna in posvojenih ne bi vračali v zavetišče, ker bi ugotovili, da so zanje prezahtevne.« Sledita ogled in spoznavanje živali; če kandidat izpolnjuje vse pogoje, sklenejo z njim pogodbo o posvojitvi. Uspešnost posvojitve za vsakega pasjega štirinožca posebej preverjajo na njegovem novem domu.

Prostovoljsko delo in ozaveščanje javnosti

Za pasje kosmatince, ki čakajo na nov dom, so pomembni tudi vzgoja, trening, socializacija in odprava nezaželenega vedenja. Do nedavnega je bila za to

ki so jih lastniki zavrgli, in jih sprejmejo v začasno oskrbo na svoj dom.

Med pomembnimi nalogami zavetišča je tudi ozaveščanje javnosti o njihovi vlogi in odgovornem odnosu do živali. Delo zavetišča predstavljajo vodenim skupinam, za obiskovalce so vrata na stežaj odprta ob svetovnem dnevu živali (4. oktober) in svetovnem dnevu brezdomnih živali (4. april), ko se lahko udeležijo vodenih ogledov in posvojijo živali. Vedno bolj priljubljena je tudi Noč črnih mačk (na noč čarovnic), ko lahko otroci prisluhnejo pravljicam o teh bitjih s črnimi kožuščki, ki jih ljudje povezujejo z vražami in predsodki, ter jih lahko pobožajo. V zavetišču opravljajo prakso tudi dijaki gimnazije in veterinarske šole ter študentje veterinarske fakultete.

ZANIMIVOSTI

- V zavetišču na nov dom čakajo tudi druge hišne živali, kot so dihurji, skobčevke, nimfe, kunci, želve in morski prašički.
- V hladnejših dneh v središču mesta narašča število zapuščenih mačjih mladičev s podeželja: ko se meščani odpravijo na podeželje z avtomobili, se mladiči skrijejo pod pokrov motorja, da bi se pogreli, nato pa jih meščani na poti domov pripeljejo s seboj v mesto. Zato pred vrnitvijo s podeželja preverite, da nimate v avtomobilu mačjega slepega potnika.
- Lani so zaposleni v zavetišču opravili več kot 1000 intervencij na terenu ter prevozili okoli 26.000 km.
- Letno porabijo od 15 do 20 ton hrane. Mladiče, bolne in poškodovane živali hranijo s posebno prilagojeno ali dietno hrano.
- Zapuščene osirotele mačje mladiče, ki so stari nekaj dni ali tednov, zlasti huje prizadete, oskrbujejo v inkubatorjih, ki jim jih je podarila Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj.
- Leta 2017 je novo domovanje najhitreje našel maček Ajax, ki je v zavetišču preživel le 2 dni, med psi pa čivava Zulu (13 dni). Največ dni je v zavetišču prebil pes Shark, ki je bil posvojen po 1129 dneh.
- Po treh letih iskanja je skrbnica našla svojo mačjo lepoticco Šušu, ki je bila kot zapuščena sprejeta v zavetišče in so jo lahko skrbnici vrnila na podlagi mikročipa.

Kako smo nekoč praznovali novo leto

dr. David Petelin

Decembrsko praznično vzdušje z okrasitvijo, obdarovanjem bližnjih, rajanjem in praznovanjem v družinskem krogu in s prijatelji je pod površjem modernosti že od pradavnine povezano z rojstvom božanskega, zmago Sonca nad temo, življenja nad smrtjo ter čaščenjem narave.

Foto: neznan, hrani: MNZS

Miklavžev sejem na Kongresnem trgu v Ljubljani, čas med obema vojnama. Danes je Kongresni trg spet prijazen do

Rituali in tradicija

Vsakdanje življenje ljudi že tisočletja poteka v ritmu, ki ga določajo narava in stroga družbena pravila. Ciklično doživetje časa in umestitev rednih zaporednih praznovanj sta ljudem dajala občutek varnosti, stabilnosti in urejenosti. Naravne spremembe cikla štirih letnih časov so obredno častili, saj so bili z njimi življenjsko povezani in so jim pripisovali simbolni pomen (kozmogonija). Abstraktni simboli so arhetipi in del človekovega nezavednega, ki izhajajo iz narave in njenih pojavov ter povezujejo človeško hotenje z božansko voljo. Miti, legende in pripovedi ter številne šege in navade nam pripovedujejo o verovanju, modrostih in poosebljenih silah narave. Podedovani ali prevzeti običaji nas tako ob določenih priložnostnih dnevih – praznikih – nad vsakdanjost dvigujejo z obveznim ravnanjem – rituali.

Zimski solsticij in kult sonca

21. decembra je na severni polobli zimski solsticij (Sončev obrat, astronomski božič ali zimski kres) in je ta dan najkrajši v letu. Čeprav naj bi se dan začel po 21. decembru daljšati, zaradi Zemljine elipsaste orbite Sonce še tri dni ne vzhaja nič prej. Dvigajoče nebo po 25. decembru so ljudstva na severni polobli razlagala s prihodom sončnega boga, ki jim je prinašal svetlobo, toploto in upanje, zato ni naključje, da se ob zimskem solsticiju pojavijo kulti sonca oziroma bogovi, kot

so krščanski Jezus, rimski Sol Invictus, indijska Krišna in Buda, egipčanski Horus, perzijski Mitra, grški Adonis ali babilonski Baal. Čaščenje svetlobe in luči so poznali tudi Slovani, ki so slavili rojstvo mladega sonca, boga Svarožiča (mali bog: božič).

Rimske saturnalijske in veseli december

December je najbolj prazničen mesec v letu, zapolnjen s krščanskim izročilom pod površjem starejših običajev. Prav tako kot je za sodobni 'veseli december' značilno druženje s prijatelji na okrašenih mestnih ulicah ob kuhanem vinu, obdarovanju, prekomernem uživanju alkohola in hrane, so to počeli Rimljani že pred dvema tisočletjema. December izvira iz latinske besede decem (deset), saj je bil v predjulijanskem lunarnem rimskem koledarju deseti mesec po vrsti. Stari slovenski izraz za ta mesec je gruden, etimološko povezan z zaledenelimi grudami zemlje, ki je v pozni jeseni ter na začetku zime trda in zbita. V rimski antiki so ta čas vrnitve sonca, prihoda nove žetve in plodnosti praznovali s saturnalijskimi, festivalom v čast boga Saturna, boga obilja, vinogradništva in poljedelstva. Praznik je bil sprva določen le za 17. december, kasneje pa podaljšan za cel teden. Da bi božansko sonce ponovno pridobilo moč, so vsako leto opravljali obredno darovanje pred Saturnovim templjem, ki so mu sledile javne pojedine in zabave v prevratniškem vzdušju s pitjem, razuzdanostjo, petjem po ulicah, kockanjem in prenašanjem,

vse v znamenju simbolnega prevrata družbenega reda. Iz antike sta se prenesla tudi obred obdarovanja družinskih članov in prijateljev ter prižiganje sveč oziroma krašenje hiš.

Miklavž in dedek Mraz

Ritual obdarovanja v času rimskih saturnalijskih in januarskih kalend se je skozi stoletja ukoreninil v darovanju sv. Nikolaja (Miklavž, Šenkavž), ki je bil v 4. stoletju škof v Miri in je po legendi svoje premoženje razdelil med revne. Ker je bila srednjeveška Ljubljana izvirno ribiško in pristaniško mesto, velja sv. Nikolaj, zaščitnik mornarjev, čolnarjev in ribičev, za ljubljanskega patrona (stolnica je posvečena njemu). Po verovanju Miklavž na predvečer godu 6. decembra obdaruje vse pridne otroke, ki po običaju postavijo peharje ali krožnike na okenske police ali mize. Miklavžev sprevoz (miklavževanje), kot ga poznamo danes v spremstvu parkljev, ki rožljajo z verigami in strašijo otroke, in angelov, ki preganjajo zle zimske duhove, je prvič zapisan leta 1839 v nemščini kot »Miklavžev večer na Kranjskem«. Okrašeni praznični sejem s stojnicami je imela Ljubljana že leta 1859 na Mestnem trgu med Čevljarjskim mostom in Stritarjevo ulico, »tako da je zraven Miklavževih štandov na velikem trgu zvečer taka gnječa in stiska, da človek v drugih opravilih ne more ne naprej ne nazaj, ne v kako hišo in ne v kako štacuno tiste strani – z eno besedo: pot je

meščank in meščanov.

tu kaka dva večera popolnoma zaperta«. V kasnejših letih je Miklavžev sejem vse do druge svetovne vojne potekal na Kongresnem trgu. Med obema vojnoma se je na Slovenskem vsaj v mestnem okolju uveljavilo tudi božično obdarovanje odraslih. Povojna oblast je Miklavža nadomestila z likom dedka Mraza, čigar podoba je bila vzeta iz sovjetske Rusije. Za slovenske razmere ga je oblikoval slikar Maksim Gaspari z značilno notranjsko polhovko in ga ogrnil v bel, izvezen plašč. Po ljubljanski različici naj bi prihajal kar izpod Krima. Praznovanje novega leta in dedka Mraza je organizirala sekcija Antifašistična fronta žensk, njegovi poti spreveda pa je sledila okrasitev mesta. V šestdesetih letih je dobri mož v mesto prihajal kar na konju.

Božič – rojstvo Jezusa Kristusa

Božič pomeni praznovanje rojstva Jezusa Kristusa v Betlehemu, ki je za veliko nočjo največji krščanski praznik. Prvi kristjani božiča niso praznovali, saj po stari judovski tradiciji praznovanje rojstnega dne ni bilo običajno. Praznovanje božiča na 25. december je v navadi šele od 4. stoletja, ko je leta 336 papež Julij I. ta dan razglasil za Kristusov rojstni dan. Izbira 25. decembra je povezana z dnevom praznovanja rimskega starodavnega kulta čaščenja nepremagljivega sonca, ki ga je leta 274 cesar Avrelij povzdignil v osrednji rimski verski praznik, in perzijskega kulta božanstva Mitre, ki je bil

v 4. stoletju izredno razširjen v Rimskem cesarstvu. Obhajanje Kristusovega rojstva je postopoma izpodrinilo vse druge poganske obrede ob zimskem solsticiju. Božič je bil dolgo časa praznik, ki so ga obhajali le v cerkvah, od 14. stoletja ga srečamo najprej po ženskih samostanih, šele v času protireformacije in baroka pa se praznovanje cerkvenega praznika pojavi v meščanskih in kmečkih domovih.

Božične šege in navade

Priprave na božič so stekle že v adventu, najpomembnejša pa je bila devetdnevica. Na ljubljanskem podeželju so slaba dva tedna pred božičem z zemljo in žaganjem v majhne skodelice posejali pšenico. Družina je na božični večer opravljala pomembna stara obredja. Doma so pognili mizo, obredno kadili s kadihom ter z župnikovo pomočjo kropili hiše z blagoslovljeno vodo, ponekod pa so zanetili tudi božični panj. To je bil drevesni čok na ognjišču, ki naj bi pomagal oslabilnemu soncu in ogrel duše rajnih, ki se vračajo na zemljo. Šega je bila živa, dokler so v hišah obstajala odprta ognjišča. Čok je bil neke vrste hišni bog, saj so mu darovali vino in hrano in so iz njega tudi prerokovali. Na božični večer je bilo do sredine 20. stoletja v navadi prerokovanje o prihodnjem letu tudi s

“ Okrašeni praznični sejem s stojnicami je imela Ljubljana že leta 1859 na Mestnem trgu.

pomočjo vlijanja svinca v mrzlo vodo: v svinčenih podobah so dekleta želela uzreti bodočega ženina. Po ljudskem verovanju naj bi bilo ta večer mogoče slišati tudi živino. Čas do odhoda k polnočnici, ki je sklenila božični večer, je družina preživela ob jaslicah s petjem božičnih pesmi, pri hiši pa je vso noč svetila luč, da je Bog vedel, v kateri dom priti. V sklop božičnih praznikov je sodilo tudi tepežkanje na praznik nedolžnih otročičev, ki je bil eden izmed največjih praznikov za otroke.

Koledniki

Med številne navade, ki sodijo k božiču, prištevamo tudi koledovanje. Običaj izvira iz rimskih januarskih kalend, sprva je pomenil začetek meseca, pozneje pa se je na krščanskem Zahodu razvil v obredne obhode kolednikov, ko so voščili novo leto, prepevali božične pesmi ter slavili Kristusovo rojstvo po hišah, ulicah in trgih. Čeprav so proti 'poganskemu' običaju nastopili tudi slovenski protestanti, jih

Primož Trubar v *Catechismu s dveima islagama* dobrohotno omenja: »inu koledniki ob božiči pojo: mi smo prišli pred vrata, de bila bože zlata«. Valvasor je zapisal, da so koledniki hodili od Miklavža na 6. december pa vse do svečnice 2. februarja. Pogosto so bili koledniki samski moški, kasneje pa je to postala šolska šega. Že leta 1575 je vodstvo mestne šole pri sv. Nikolaju zaprosilo magistrat, da bi šolarji kot trikraljevski koledniki hodili pet in voščit novo leto. Dovolili so jim s pogojem, da se morajo dostojno obnašati, češ da šega izziva nereda, da je petje ob mrazu nezdravo in da so pesmi razuzdane in pohujšljive. Sprva so hodili k premožnejšim meščanom, pozneje tudi k duhovščini in samostanskim predstojnikom. Do 18. stoletja je bilo koledovanje posebna pravica mestnih čuvajev, ki jim zaradi dodatnega zaslužka ni bilo treba povišati plač.

Jaslice

Jaslice, polnočnica in božično drevo so najpogostejši motivi božičnega praznovanja. Prva znana upodobitev živih jaslic, ki predstavljajo zgodbo Jezusovega rojstva, sega v leto 1223, ko je sv. Frančišek Asiški v Grecciu obhajal božični večer v votlini nad vasjo. Za uveljavitev figuralnih jaslic so zaslužni predvsem jezuiti, ki so prve postavili leta 1560 na Portugalskem, na Slovenskem pa leta 1644 v ljubljanski cerkvi pri sv. Jakobu, kjer naj bi »dva vatla« visoke figure izdelal Kilijan Hampl, po rodu iz Porurja. Postavljanje jaslic se je iz jezuitskih, samostanskih in župnijskih cerkva počasi širilo v zasebno sfero plemiških in premožnejših meščanskih domov, kjer so bile priljubljene t. i. omarične jaslice (najstarejše ohranjene v Ljubljani iz leta 1714). Na ljubljanskem podeželju so v uporabo prišle šele v začetku 19. stoletja, kjer so jih postavljali v kot za mizo pod križem, imenovan tudi »bogkov kot«.

Božično drevo in novoletna jelka

Postavljanje zimzelenega rastlinja (jelka, smreka, bor, bršljan, omela, tisa) v času zimskega solsticija izvira iz predkrščanske kozmološke in mitološke predstave strukturiranega sveta kot ciklom neskončnosti. Arhetipsko čaščenje zelenja, kjer pozimi prebiva življenjska moč in odganja zle duhove ter bolezni, se je ohranilo v različnih ritualih in običajih evropske celine, ki se danes odraža tudi s postavljanjem novoletne jelke. Božično drevo v sodobni obliki izhaja iz severnonemškega in baltskega območja, kjer so že v 16. stoletju postavljali okrašene smrečice s papirnatimi rožami, jabolki in svečkami, po protestantski legendi pa naj bi okraševanje smreke pričel celo Martin Luther. Na Slovenskem je prvo okrašeno

božično smreko postavil nemški pivovarnar Peter Luelsdorf v svoji gostilnici v Ljubljani leta 1845, v meščanskem krogu pa se je navada udomačila šele proti koncu 19. stoletja. Slovensko podeželje je božično drevo spoznalo šele po 1. svetovni vojni, pred tem pa je bila dolga stoletja podobna navada, da so ob božiču obesili smrečico pod strop ali pa v bogkov kot. Nemško božično drevo je po drugi svetovni vojni na javnih mestih zamenjala socialistična novoletna jelka, drevo, ki po slovanski mitologiji simbolizira pogum, dostojanstvo, zvestobo in dolgoživost. Mestna občina Ljubljana od osamosvojitve dalje postavlja božično-novoletno smreko na Prešernovem trgu.

Božične jedi

Na Slovenskem so v obdobju od božiča do sv. treh kraljev pekli poseben božični kruh – božičnik – iz ajdove, ržene in pšenične moke, ki so mu dodali suhe krlje, orehe in zelišča, po Valvasorjevem pisanju pa je bila v Ljubljani in na Kranjskem potica že vsaj od 17. stoletja kmečka božična jed z

“ Na Slovenskem so v obdobju od božiča do sv. treh kraljev pekli poseben božični kruh – božičnik.

nadevom iz orehov in medu, »plemičem in meščanom pa, ki imajo delikatnejša usta, denejo v tale kruh veliko masti in jajc; po vrhu ga na razne načine okrase s testom in tak kruh imenujejo poprtnik. Vse to denejo na sveti večer na mizo«. Še v 19. stoletju je bila v Ljubljani znana lectarska delavnica figuralnega peciva, kjer so otroci za Miklavža dobili pecivo v obliki svetnika ali parklja, ob božiču pa so dekleta podarjale fantom šesterokrake zvezde.

Praznovanje novega leta

Z naravnimi biološkimi in kozmičnimi ritmi je povezano tudi praznovanje novega leta. Arhetipsko simboliko praznovanja novega življenjskega cikla, ponovnega rojstva narave in bogov poznajo vsa ljudstva in kulture. V Mezopotamiji so praznovali ob spomladanskem enakonočju, Egipčani, Feničani in Perzijci z jesenskim enakonočjem, stari Grki pa z zimskim solsticijem. Rimljani so novo leto sprva praznovali 1. marca, na dan spomladanskega enakonočja (leto je imelo 10 mesecev), leta 153 pr. Kr. pa so praznovanje prestavili na 1. januar, ki je bil posvečen bogu Janusu, bogu z dvema obrazoma – enim obrnjenim

Foto: Marjan Ciglič, hrani: MNZS

Izložba trgovine Nama z novoletnimi darili, 1960

naprej in drugim obrnjenim nazaj. Večina predkrščanskih evropskih ljudstev je novo leto praznovala med 24. decembrom in 6. januarjem, v obdobju dvanajstih noči. V krščanstvu je sveto dvanajsterodnevje obdobje med božičem in prihodom treh kraljev, ki so novorojenemu Jezusu k jaslim prinesli vsak po eno darilo (zlato, kadilo in miro). Na Slovenskem je bilo to obdobje znano kot dvanajst volčjih noči, ko je začasno odprt prehod med tostranstvom in onstranstvom in ko po deželi strašijo pradačna skrivnostna bitja (pehtra baba, Bedanec, šent, divja jaga, Mora, vrage, čarovnice, volkodlaki). Škofovska sinoda v Toursu je leta 567 odpravila 1. januar kot novo leto, češ da je to poganski običaj, tako da je prvi dan v novem letu postal božič 25. decembra. Kljub temu so nekatere evropske države različno štejele novo leto (1. ali 5. marca ter celo od velike noči naprej). Zmedo s praznovanji je odpravil šele papež Inocenc XII. leta 1691, ki je za katolike določil 1. januar za začetek novega leta.

Praznik svetega Silvestra (god papeža iz 4. stoletja) so na Slovenskem obhajali kot drugi sveti večer, ko se staro leto zaključuje in se dogajajo magične stvari. Do konca 17. stoletja so imeli deželni trobentači v Ljubljani navado, da so na novega leta dan v zgodnjem jutru trobili po mestu ter po hišah beračili za novoletni dar. V 19. stoletju so bile novoletne šege vse bolj družabnega značaja, do prve polovice 20. stoletja pa je silvestrovanje v Ljubljani še vedno potekalo v senci praznovanja božičnega večera. Šele po prvi svetovni vojni so se silvestrske prireditve razmahnile v javni prostor, postale vse bolj priljubljene in elegantnejše. V tem

večeru se je ljubljansko meščanstvo zabavalo v Mestnem in Narodnem domu, v Kazini in Hotelu Union. V obdobju socialistične Jugoslavije so bili nekateri verski prazniki s koledarja potisnjeni v ozadje in so znova pridobili pomen šele po osamosvojitvi. Državna politika v nekdanji Jugoslaviji je postavila jasno mejo laičnosti in ukinila božič kot državni praznik ter dela prost dan. Praznovanje prihoda novega leta je danes pri ljudeh, ki ne praznujejo božiča, povezano s postavljanjem novoletne jelke. Po drugi svetovni vojni je jugoslovanska oblast z vzpostavitvijo vzporednega cikla socialističnih praznikov poskušala prekriti verske šege in pri tem utrjevala oblast. Leta 1947, ko se je izteklo prvo leto petletke za elektrifikacijo in industrializacijo, so prvič v Ljubljani po sovjetskem zgledu organizirali praznovanje novoletne jelke kot nov družinski praznik, del katerega je kmalu postal tudi prihod dedka Mraza, ki je v delovnih kolektivih in znamenitem sprevodu po mestnih ulicah obdarjal predšolske otroke in pionirje. Praznovanje novoletne jelke in dedka Mraza se je razširilo tudi drugod po Sloveniji in na druge jugoslovanske republike ter imelo integracijsko vlogo različnih verskih in kulturnozgodovinskih tradicij. Po drugi svetovni vojni, zlasti od šestdesetih let naprej, se je pri Ljubljančanih večinoma udomačila formula, ki velja še danes: božični večer v krogu družine, silvestrovanje v družbi prijateljev. Novo leto se zunaj na prostem in javnem prostoru v Sloveniji praznuje šele zadnjih nekaj desetletij, saj je bilo prvo silvestrovanje na prostem v Ljubljani organizirano leta 1990 pred Mestno hišo.

Prešerno v novo leto

Živa Čebulj

Doživite čarobno praznično vzdušje in se podajte v središče našega mesta, kjer tudi letos poteka živahno dogajanje v okviru programa December v Ljubljani. Praznične sejme ves mesec spremljajo številne brezplačne prireditve. Trgi, ulice in mostovi žarijo v siju tisočerih lučk, v okviru umetniško zasnovane svetlobne okrasitve umetnika Zmaga Modica, ki je ena od najdomiselnejših prazničnih okrasitev v tem delu Evrope.

Foto: Dunja Wedam

V Ljubljani vas brezplačni ulični koncerti čakajo vse do izteka leta.

Celoten
novoletni
program
si oglejte na
zadnji strani
glasila

Darila za svoje najdražje poiščite na **prazničnih sejmih**, ki so letos kar na štirih lokacijah. Obiščite Breg, Petkovškovo nabrežje, glavno tržnico na Pogačarjevem trgu ali dvorišče Ljubljanskega gradu. Privoščite si kuhano vino, aromatičen čaj ali kaj dobrega za pod zob v kateri od številnih **gostinskih hišic**, ki so razpršene po vsem starem mestnem jedru.

Na Kongresnem trgu bo letos na ogled **Ledena dežela** z ledenimi skulpturami zmajev. Vse do božiča se bo v mestu vrstil prvi predpraznični sklop prireditev za otroke. Med njimi velja omeniti predvsem **nastope otroških pevskih zborov** pred Mestno hišo, **Čarobni gozd** v paviljonu na Kongresnem trgu z ustvarjalnimi delavnicami in predstavami ter program za otroke na **čarobni Križevniški ulici**.

Po božiču pa bo mesto obiskal **dedek Mraz**. V svoji kočiji z lipicanci se bo vsak dan med 26. in 30. decembrom v spremstvu snežakov, medvedov, zajcev ter drugih bitij iz ljudskih

pripovedk in pravljic podal na pot od Križevniške ulice do Kongresnega trga, kjer se bo pridružil tamkajšnjemu spremljevalnemu programu. Na odru na Kongresnem trgu bo 31. 12., pred začetkom silvestrovanj na mestnih trgih, potekalo posebno **silvestrovanje za otroke**.

Glavnina prazničnih prireditev se bo začela v zadnjem tednu pred novim letom, v sredo, 26. decembra. Na Špici bo potekal atraktiven **program uličnih gledališč**, ki bo znova dokazal, da mraz za ulične umetnike ni ovira, temveč vir navdiha.

Brezplačni koncerti najbolj priljubljenih izvajalcev zabavne glasbe se bodo vrstili na treh osrednjih mestnih trgih vse do večera prvega dne v letu. Leto 2019 bomo seveda v njihovi družbi pričakali skupaj, na **silvestrovanjih na prostem** na Trgu francoske revolucije, Kongresnem, Mestnem ali Pogačarjevem trgu.

Dogajanje v praznično okrašeni Ljubljani je vsako leto živahnejše, zato tudi letos nikar ne zamudite prešernega vzdušja v decembru.

Doživite Ljubljano v čarobnem prazničnem času.

Obiščite živahni praznični sejem, ki ga spremljajo brezplačne prireditve na prostem, in občudujte edinstveno svetlobno okrasitev Ljubljane.

Ljubljana

www.visitljubljana.com

Najboljša slovenska gledališka

Sprehod po decembrskih in januarskih

Jedrt Jež Furlan

Za Bežigradom

Sprehod po ljubljanskih gledališčih začnemo za Bežigradom, pri Novi pošti, nekakšnem skladišču vsebinskih in produkcijskih eksperimentov Slovenskega mladinskega gledališča in Maske Ljubljana. Tam je nastala predstava s preprostim naslovom **6**, zmagovalna predstava letošnjega Borštnikovega srečanja. Režiral jo je Žiga Divjak, poleg igralcev na videu nastopajo tudi Sajjad Ahmadi, Ojalan Alothman, Sayed Mahdi Hashemi, Erfan Gulzari, Omid Moradi in Majid Tahiri. Navdih za predstavo so našli v kranjskih dogodkih. Se še spomnite, koliko prahu se je dvignilo okoli šestih mladoletnih beguncev v dijaškem domu?

»V komorni situaciji in s sugestivnim gledališkim jezikom predstava **6** hrabro razkrije anatomijo dehumanizirane sodobnosti in njenih iracionalnih družbenih predsodkov. Uprizoritev brezšivno združuje dokumentarno in fiktivno gradivo, ki ga avtorska ekipa vzpostavlja v dialogu kontrastov o strahu pred 'drugim', ob čemer občinstvo dobi srhljiv vpogled v tiho družbeno vojno, ki se odvija v srcu Evrope. Izvedbeno disciplinirano in politično glasno zrcalijo licemerstvo vsega, kar kot družba mislimo, da smo, tega, kar zares smo, in tistega grozljivega, kar bi lahko postali,« je zapisala žirija Borštnikovega srečanja o letošnji zmagovalni predstavi **6**.

Predstavo si lahko ogledate na Novi pošti, katere ustvarjanje je letos zaznamovala vsestranska gledališka ustvarjalka Simona Semenič. »Ni le dramatičarka, temveč je dramaturginja, performerka, režiserka in gonilna sila pri vzpostavljanju produkcijskih

“ Raziščite bogat in raznolik program ljubljanskih gledališč!

pogojev za kontinuiran razvoj slovenske dramske pisave. Simona Semenič je ena najpomembnejših sodobnih slovenskih gledaliških osebnosti,« so zapisali v utemeljitvi nagrade Prešernovega sklada, ki jo je Simona Semenič dobila letos. Prav na Novi pošti bodo ponovitve njene komedije **Jerebika, štrudelj, ples pa še kaj** v režiji Janeza Janše. Tam bodo tudi ponovitve zvočne predstave **S*S**, gre za novo slovensko

Foto: Žiga Koritnik

Za predstavo *še ni naslova* Slovenskega mladinskega gledališča si vzemite ves dan, saj traja deset ur; v ta čas so vštet tudi štirje odmor s toplo malico vred.

dramsko besedilo, pri katerem je sodelovalo več kot petdeset avtorjev.

V Slovenskem mladinskem gledališču bodo do konca meseca tudi ponovitve predstave **še ni naslova**, ki se ukvarja z vprašanjem fantazij. Ustvarjalci se skušajo ves čas zavedati, da je pomemben element izvirnega mita o Don Juanu, iz katerega izhajajo, odnos do smrti in zato torej tudi vprašanje, kako (pre)živeti.

Decembra bodo ponovitve novembrske premiere predstave **Narodna sprava: krajine svobode**, koreografsko-kinematografske instalacije, v kateri igrajo Damjana Černe, Vida Rucli in Katarina Stegnar. Krajinska uprizoritev se ukvarja s protifašistično zgodovino v Sloveniji in Jugoslaviji. Na podlagi dnevnikov partizank iz druge svetovne vojne in intervjujev odpira širša vprašanja o protifašističnih herojinjah, o ženskem obrazu vojne ter odnosu med spominom in zgodovino. Predstava o spominu, ki se bori, da bi ostal zgodovina, in potrebuje nas, žive, da bi ga takšnega tudi ohranili.

V začetku decembra je bila premiera predstave **Ariol** Emmanuela Guiberta, Marca Boutavanta, ki jo je za oder priredila Anja Golob in režiral Matjaž Pograjc. Gre za zgodbo, ki vključuje predstavnike vseh generacij, so tople, živahne, zabavne in duhovite in sveta ne slikajo črno-belo. Februarja pa vabijo še na premiero **Baala**

Andreja Rozmana Roze in režiserja Vita Tauferja. Roza bo gradil predvsem na skrajno egocentričnem odnosu Brechtovega lika do družbe. Zgodbo bo prestavil v sodoben čas in domač prostor, zato bodo nekoliko bolj izpostavljene nacionalne teme. Tragičen, nekoliko pa tudi cinično-zabaven muzikal.

V središču mesta

Ko se iz Bežigrada odpravimo v središče Ljubljane, med Čopovo in Nazorjevo ulico najdemo **Mestno gledališče ljubljansko**. Član ansambla je tudi Matej Puc, ki so ga na Borštnikovem srečanju nagradili za igro. »Povsem koncentriran na odnos s soigralci vzdržuje tudi dinamično povezavo z gledalci, v katerih išče subjekt soigre in polje podpore. Ob natančnem oblikovanju vloge ustvari sodobnega posameznika, nepripravljenega na spremembo, a zavedajočega se njene neizbežnosti,« je žirija zapisala ob nagradi za Mateja Puca, ki ga boste decembra lahko videli tudi v drugih predstavah, denimo v **Dantonovi smrti** in na zadnji dan leta v **Žlahtnem meščanu**.

Prva premiera decembra bo na Mali sceni prva slovenska uprizoritev komedije **Odhodi vlakov** Petra Zelenke v režiji Primoža Ekarta. Odhodi vlakov so sicer napisani v maniri situacijske komike, a določene nenavadnosti že od samega začetka nakazujejo, da se za vsem skupaj skriva še nekaj. Tudi razdvojeni

predstava je doma v Ljubljani

programih ljubljanskih gledališč

slehernik med delom in zasebnostjo, ki brezupno išče oporo in si prizadeva biti popoln v vseh vlogah, ki jih od njega terjajo življenje. Januarja sledi premiera na Velikem odru: **Ta nesrečni rod** Zinnie Harris, trilogija po motivih Ajshilove Oresteje, v režiji Ivane Djilas. Sicer pa Veliki oder Mestnega gledališča ljubljanskega ponuja ponovitve tudi žanrsko različnih predstav. Denimo **Tih vdih** Nejca Gazvode in gledališke nadaljevanke **Praznina spomina** Barbare Zemljič. Resda se je avtorica zgledovala po tujih in uspešnih nadaljevankah, toda tema je samo naša. V Velenju izgine 16-letno dekle, tri tedne kasneje jo najdejo mrtvo.

V **SNG Drama Ljubljana** pa dela »karizmatičen igravec, ki z neusahljivo energijo, močno odrsko prezenco, pretanjenim občutkom za ritem in seveda nezmotljivim komičnim čutom zna hkrati začarati gledalce in potegniti za seboj tudi soigralce,« Janez Škof je pred tem močno zaznamoval tudi Slovensko mladinsko gledališče. Decembra ga lahko vidite v predstavah **Emilia Galotti**, **Visoška kronika**, **Županova Micka** in **Prekleti kadilci**. Slednja bo na zadnji dan v letu na sporedu kar dvakrat. Sicer bo decembra na velikem odru premiera in krstna uprizoritev **V imenu matere** v režiji Ivice Buljana. »Potovanje družine S. skozi 20. stoletje je napol dokumentarna pripoved o rodu izpod Stola, iz katerega je izhajala tudi Prešernova mati Mina. O rodu, ki ni hotel biti pasivni opazovalec zgodovine, ampak je skušal postati njen sooblikovalec, čeprav je nosil s seboj temno senco dvoma o življenju in iskal odrešitve, pod praznim nebom, v smrti,« je o predstavi zapisal Ivo Svetina. Januarja bo premiera predstave Antona Pavloviča Čehova **Ivanov**. »Prvinski odnos med moškim in žensko je v samem središču Ivanova, ponuja možnost za globinsko raziskovanje in tudi za preverjanje naših današnjih 'liberalnih' in 'konservativnih' stališč,« razmišlja režiser Aleksandar Popovski. Zgodba, ki se dogaja v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja v Nemčiji in jo kroji štiridesetletni Maročan El Hedi Ben Salem M'Barek Mohammed Mustafa, **Ali**, je središče istoimenske predstave. Gre za tekst slovitega filmskega režiserja Rainerja Wernerja Fassbinderja, premiera bo februarja, režiral pa jo bo Sebastijan Horvat. V Mali drami pa bo premiera predstave Nebojše Popa Tasiča **Bedenje**. In kako režiser Mare Bulc vidi predstavo? »Kot koncert za igralske glasove in uglasbene rekvizite. Kot tišino, povednejšo od besed. Kot šepet, glasnejši

od kričanja. Kot vsakdanjo zgodbo, ki med vrsticami skriva ep.«

Tudi decembrski gledališki program v **Cankarjevem domu** je obsežen, bogat in raznolik. Konec decembra bo v Gallusovi dvorani težko pričakovani spektakel, avstralski cirkus Circa s projektom **Ta čudovita bitja**. To je osupljivo potovanje, ki nas ponovno prepriča, da je telo eden najlepših, najzmogljivejših in hkrati najranljivejših organizmov na svetu. 29. decembra bo v Linhartovi dvorani ena najbolj divjih in tudi nagrajevanih komedij zadnjih sezon – **Barufe** v produkciji SNG Nova Gorica in v režiji Vita Tauferja. Zadnji dan leta bo na sporedu najnovejša interpretacija legendarnih **Butalcev** v produkciji SNG Drama Maribor in v režiji Igorja Pisona.

V Mini teatru na dan po božiču ponujajo premiero predstave **Zgodovina nasilja** Edouarda Louisa v režiji Ivice Buljana. Predstava je intimna izpoved avtorja, v kateri analizira današnjo družbo preko virtualnih zgodb o ljubezni, seksu, nasilju, družini in družbi. Januarja bo premiera še enega slavnega teksta **Vaginini monologi** Eve Ensler v režiji Primoža Ekarta.

Krekov trg in Tabor

Pot nadaljujemo mimo **Lutkovnega gledališča Ljubljana**. Januarja bo na Odru pod zvezdami premiera **Malega princa** Antoine de Saint-Exupérya v režiji Yulie Roschina. Predstava o sprejemanju odgovornosti in iskanju smisla bo to odkrivala skozi navidezne antagonizme – med zvestim in avtorskim branjem, med knjigo in gledališčem, med režijo in besedo, med tišino in glasbo, med igralcem in lutko,

med odraslim in otrokom, med človekom in naravo, med seboj in drugim. Februarja bo na Velikem odru sledila legendarna pravljica **Zverinice iz Rezije** v režiji Maruše Kink. Rezijanske zverinice in njihove poučne basni so že več kot štirideset let del otroštva številnih generacij otrok.

V Kulturnici v središču mesta bodo ponovitve **Poletne knjige** Tove Jansson, avtorskega projekta Barbare Stupica. Predstava za dve igralki in lutke se posveča odnosom med ljudmi, ki si zaupajo. V predstavi ima posebno mesto spoštljiv odnos do Narave, matere, učiteljice in zdravilke.

Ustavimo se še na Taboru: zavod Bunker je iz **Stare mestne elektrarne** napravil neformalno središče sodobnih scenskih umetnosti. Bunkerjev hišni kolektiv, Beton Ltd., sestavljajo Katarina Stegnar, Primož Bezjak in Branko Jordan. V naslednjih dveh mesecih bosta na sporedu ponovitvi dveh zelo različnih predstav: **Velika pričakovanja** in **Vse, kar smo izgubili, medtem ko smo živeli**. Slednja je drzen glamur in vrhunski šov z grenko-sladkim okusom preteklega in sedanjega, obljubljenega in zapravljenega časa.

Jana Menger, plesalka in koreografinja, in Rok Vevar, teoretik in arhivar sodobnega slovenskega plesa, sta avtorja predstave **Merilci bremen**, ki bo premiero pričakala decembra. Glavna os predstave bo serija koreografskih situacij, ki temeljijo na ritmičnih, prostorskih, telesnih in kinetičnih soodvisnostih plesalk. Naše telo nikoli ni eno, ampak vselej posledica, izid in možnost različnih množin in odnosov s časom, prostorom, drugimi telesi in premiki.

Foto: Jaka Varmuž

Žogica Marogica navdušuje mlado in staro mnogih generacij in prenovljena bo to počela še naprej.

Družinske dogodivščine v muzejih in galerijah

dr. Tanja Pihlar

Ne veste, kam bi se odpravili s podmladkom v prostem času? Zakaj se ne bi podali na skupno raziskovanje številnih muzejev in galerij v našem glavnem mestu? V tej številki glasila vam predstavljamo njihovo bogato in pestro ponudbo za vso družino.

Foto: arhiv Ljubljanskega gradu

V Šoli zmajeslovja (za otroke v starosti 4–10 let) se lahko otroci skupaj z modrim profesorjem podajo na odkrivanje skrivnosti iz sveta zmajev.

Ljubljanski grad

Na Ljubljanskem gradu vas vse leto pričakuje privlačen program za celo družino. Na raziskovanje gradu se lahko odpravite z zmajčkom Francijem in družinskim vodnikom po gradu ter skupaj odkrivajte največje grajske skrivnosti s pomočjo ugank, spretnostnih preizkusov in drugih možganskih kravčlarij. Skupaj lahko raziščete slovensko zgodovino, kulturo in etnografijo na stalni razstavi Slovenska zgodovina, na kateri so za otroke na voljo na moč zabavne interaktivne vsebine. Seveda pa se družinam obeta še marsikaj zanimivega. Obiščete lahko gledališko predstavo za otroke *Zmajelovščina*, ki govori o dogodivščinah radovedne pustolovke in modrega profesorja zmajeslovja, ki na gradu prebiva že vrsto let in proučuje zmaje. Na gradu lahko s prijatelji doživijo nepozabno rojstnodnevno pustolovščino – se podajo v svet viteзов in srednjeveških bojevnikov, raziskujejo skrivnostni svet zmajev in počnejo še marsikaj razburljivega.

Prav poseben del grajske ponudbe za otroke, družine in mlade po srcu je

Lutkovni muzej. V njem si lahko ogledate razvoj lutkarstva na Slovenskem, številne lutkovne junake (v živo!), se seznanite z različnimi tehnikami lutkarstva in se sami preizkusite v lutkarskih veščinah.

www.ljubljanskigrad.si

Mestni muzej Ljubljana

V Mestnem muzeju Ljubljana so za družine pripravili kopico zanimivih doživetij. Na novi stalni razstavi Ljubljana. Zgodovina. Mesto vas pričakujejo zanimive interaktivne vsebine ter tiskan vodnik (za otroke v starosti 4–12 let). Na razstavi Ivan Cankar lahko s tiskanim vodnikom *Oh, ta Cankar!* spoznavate življenje in delo največjega mojstra slovenske besede. Od aprila do oktobra pa se lahko z vodnikom *Emona od E do A* odpravite na arheološko krožno pot po rimski Ljubljani.

Družinam so že tradicionalno namenjene sobote: v družbi maskote žabice Ljube in drugih likov se lahko odpravite na potovanje skozi čas in raziskujete različna zgodovinska obdobja. Vsako tretjo soboto v mesecu lahko otroci (v starosti 6–14 let) na lokaciji RogLab obiščejo *Sobotnice*, ustvarjalne delavnice, na katerih spoznavajo osnove različnih tehnologij (sitotiska, 3D-tisk, 3D-modeliranje, animacije ...). In nenazadnje: v Turjaški palači, Plečnikovi hiši in starem arheološkem parku lahko praznujejo tudi edinstveno rojstnodnevno zabavo.

www.mgml.si

Plečnikova hiša

Vsako drugo soboto v mesecu potekajo v muzeju redna vodstva za družine. Po domovanju najslavnejšega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika otroke v starosti

6–10 let popelje mojstrov kužek Sivko. Pomaga jim raziskovati njegov dom in zanimivosti na vrtu, na koncu pa se tudi sami prelevijo v arhitekta.

Na ogled mojstrove hiše in njegovih znamenitih stavb po mestu se lahko podate tudi samostojno z zabavnim otroškim arhitekturnim vodnikom.

www.mgml.si/sl/plecnikova-hisa

Prirodoslovni muzej Slovenije

V Prirodoslovnem muzeju Slovenije lahko družine kakovostno preživijo svoj prosti čas. Vzemite si dovolj časa za ogled mnogih dragocenosti, ki jih hranijo – od barvitih mineralov in kamnin, fosilnih ostankov, hroščkov, redkih in ogroženih živali vse do okostja ledenodobnega mamuta. Da bo ogled še zanimivejši, so poleg interaktivnih predstavitev pripravili tudi različne pripomočke, ki vam bodo pomagali odkrivati muzejske skrivnosti – *Skrinjice učenosti* z različnimi muzejskimi predmeti in zanimivimi nalogami, *Skrivnosti poln nahrbtnik* ter zvočne in tiskane vodnike, ki si jih lahko izposodite pri čuvaju. Za otroke sta na voljo tudi poseben vodnik po stalnih zbirkah z zabavnimi poučnimi nalogami ter muzejska slikanica, s katero bodo na igriv način spoznavali gozdne živali. Zanje organizirajo tudi različne naravoslovne delavnice, na katerih skozi igro in ustvarjanje spoznavajo našo naravno in kulturno

dediščino. Ob izbranih sobotah se lahko udeležijo cikla delavnic *Razkrita čudesa*, ki do konca leta potekajo ob Evropskem letu kulturne dediščine (za otroke v starosti 5–12 let, za predšolske otroke v spremstvu staršev).

www.pms-lj.si

Galerija Jakopič

Na družinskem obisku galerije lahko spoznavate slikarstvo, kiparstvo in fotografijo. Otroci lahko z zabavnimi in poučnimi otroškimi vodniki aktivno raziskujejo aktualne razstave ter ustvarjajo v Mini ateljeju, kjer boste našli veliko najrazličnejših pripomočkov.

www.mgml.si

Muzej novejšje zgodovine Slovenije

V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije, ki domuje v Cekinovem gradu v parku Tivoli, je dobro poskrbljeno tudi za obiske družin. Odpravite se lahko na skupno odkrivanje burne slovenske zgodovine 20. stoletja. Pri tem vam bodo v pomoč družinske škatle z zabavnimi nalogami (za otroke v starosti 4–7 in 7–11 let).

www.muzej-nz.si

Narodni muzej Slovenije

Odpravite se na družinski potep v Narodni muzej Slovenije, ki domuje na dveh lokacijah, na Muzejski ulici in v Muzejski četrti na Metelkovi. Pričakuje vas pustolovščina z deklico Živo, ki ima čarobne moči in je za otroke pripravila poseben iskalni izziv. Na stalnih razstavah v stavbi na Muzejski ulici so za otroke uredili igrive Živine kotičke, v katerih lahko sami raziskujejo, rešujejo tipne uganke, sestavljajo višinsko utrdbo z obzidjem, vodnim zbiralnikom, hišami in cerkvijo in počnejo še marsikaj zabavnega. Skupaj se lahko podate na vodene ogled razstav za družine (z otroki od 5. leta dalje, obvezna je predhodna prijava), na katerih boste raziskovali razstave s pomočjo replik, slikovnega in zvočnega gradiva. Na doživljajsko-ustvarjalnih delavnicah za otroke (6–11 let, obvezna je predhodna prijava), ki potekajo na obeh lokacijah muzeja, boste odkrivali muzejske dragocenosti in ustvarjali.

www.narmuz-lj.si

Mednarodni grafični likovni center

Družine, dobrodošle v Tivoliju, kjer domujeta Mednarodni grafični likovni center (MGLC) in Ustvarjalni center Švicarija. Ob občasnih razstavi plakatov Milтона Glaserja, enega najpomembnejših grafičnih oblikovalcev na svetu, ki bo odprta do marca 2019, bodo v sodelovanju z Društvom Slon pripravili animirano delavnico *Ikone našega časa* (za otroke od 9. leta dalje). Najpomembnejšo razstavo v letu 2019,

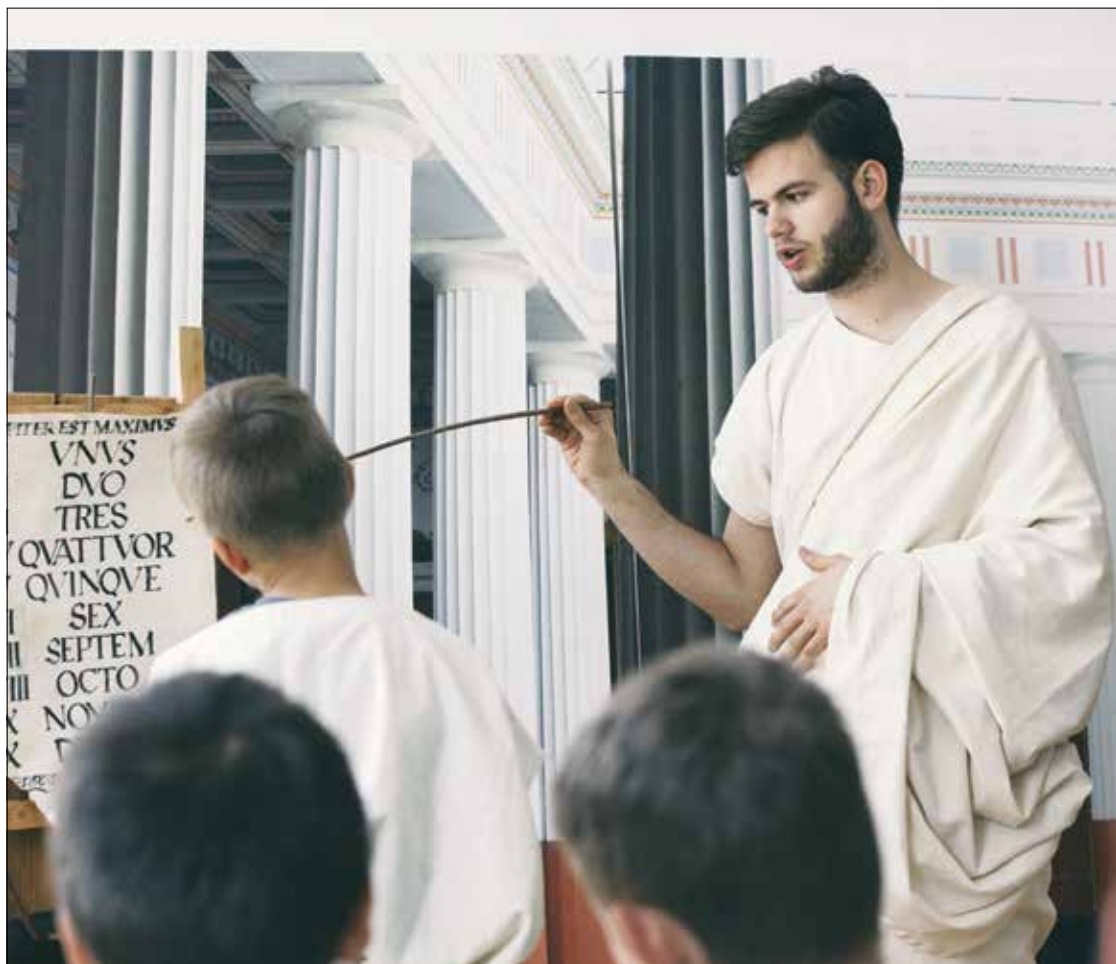

Foto: Urška Boljkovac

V Slovenskem šolskem muzeju lahko obiščete Antično učno uro iz Emone.

Grafični bienale Ljubljana, ki bo že 33. po vrsti, pa boste lahko skupaj raziskovali s posebnim družinskim vodnikom.

Vabljeni v Otroški atelje v Švicarijo, v katerem je vedno zabavno. Ob petkih pripravljajo pester program grafičnih, risarskih, slikarskih, plesnih in drugih delavnic za predšolske otroke in šolarje, vzgojitelje in starše. Odpravite se lahko tudi na samostojen ogled stavbe z družinskim vodnikom, pri čemer vam bodo pri razkrivanju njenih skrivnosti pomagale tri prikupne miške.

www.mglc-lj.si

Slovenski šolski muzej

Med pedagoškimi programi Slovenskega šolskega muzeja, ki je eden od najstarejših na naših tleh, so pri obiskovalcih zelo priljubljene *Učne ure naših babic in dedkov*, ki vas kakor s časovnim strojem odpeljejo v šolo naših prednikov. To je edinstvena prilika, da doživite učno uro iz starih časov, ko lahko oblečeni kot učenci iz preteklosti vstopite v starinsko učilnico in v družbi resnega in strogega gospoda učitelja doživite, kako je bilo v šoli nekoč. V starih šolskih klopih in pod strogo motrečim očesom gospoda učenika ali gospodične učiteljice lahko na lastni koži izkusite, kako so morali učenci odgovarjati na vprašanja, katera pravila so veljala v

razredu in, seveda, kako so bili učenci kaznovani. Izbirate lahko med različnimi zgodovinskimi obdobji in vsebinami učnih ur, obisk je mogoč po predhodni najavi za vsaj 8 obiskovalcev. V prostorih muzeja lahko otroci praznujejo tudi prav poseben rojstni dan in se prelevijo v prave igralce, saj dobijo vse potrebne kostume in rekvizite ter vlogo radovednih učencev.

www.solski-muzej.si

Narodna galerija

Dobrodošli v domovanju nagajivega zelenega škrata Gala. Ste že obiskali njegovo sobo, polno nenavadnih in skrivnostnih predmetov? Vsako prvo nedeljo v mesecu otroke v njej pričakuje galerijska animatorka, ki jim pomaga v čarobnem kotičku razkrivati gesla v škratovih knjigah velikankah – z njihovo pomočjo bodo ustvarjali in spoznavali umetnine v stalni zbirki. Ob izbranih sobotah se lahko udeležite GALA ustvarjalnic (za osnovnošolce in predšolske otroke v spremstvu staršev), na katerih boste ob različnih predmetih, ugankah in namigih raziskovali umetnine ter ustvarjali. Odpravite se lahko tudi na voden družinski ogled razstave o Ivani Kobilca (potrebne so predhodne prijave). Včlanijo se lahko tudi v Galov klub (v starosti 5–12 let) in na mesečnih srečanjih od oktobra do junija spoznavajo razstavljene umetnine ter

Foto: arhiv SEM

Posebna atrakcija za otroke v Slovenskem etnografskem muzeju je interaktivna raziskovalna razstava Etnoabecedaz, ki jih od črke A do Ž popelje v svet nekdanjih uporabnih predmetov.

Foto: arhiv SLOGI

Družinam so v Slovenskem gledališkem inštitutu vse leto na voljo številne ustvarjalne in raziskovalne delavnice, na katerih boste spoznavali gledališče nekoč in danes.

ustvarjajo v galerijskem ateljeju. Povrhu pa lahko s škratom Galom praznujejo tudi svoj rojstni dan in skupaj z njim raziskujejo njegove najljubše umetnine.

📌 www.ng-slo.si

Slovenski etnografski muzej

Vas zanima, kako so živeli naši predniki – kako so bivali in se oblačili, kakšne predmete so uporabljali v vsakdanjem življenju, ob posebnih priložnostih, pri delu na polju, reji živali, nabiralništvu, lovu, ribolovu, katera orodja in pripomočke so uporabljali v čevljarstvu, lončarstvu, pečarstvu, urarstvu in drugih obrteh? Ali bi radi izvedeli, kako so živeli drugod po svetu? Odpravite se v naš osrednji etnografski muzej in na stalnih razstavah *Med naravo in kulturo* ter *Jaz, mi in drugi: podoba mojega sveta* doživite, razmišljajte ali zgolj uživajte v kulturni dediščini. V muzeju redno potekajo tudi ustvarjalne delavnice, najpogosteje ob nedeljah. V tkalskem in lončarskem ateljeju pa se lahko preizkusite v ročnem tkanju ter ustvarjanju izdelkov iz gline.

📌 www.etno-muzej.si

Moderne galerije in Muzej sodobne umetnosti Metelkova

Za družine, ljubiteljice moderne in sodobne umetnosti, so na obeh lokacijah pripravili pester družinski program. Med njimi ima najdaljšo tradicijo *Klub minimalistov MG+MSUM* (za otroke v starosti 3–10 let), ki letos obeležuje že dvajseto obletnico in je namenjen vzgajanju odprtih, radovednih in ustvarjalnih bodočih obiskovalcev galerije. V njegovem okviru vsako drugo soboto v mesecu potekajo brezplačne delavnice, ki povezujejo različna področja umetnosti in temeljijo na uporabi novih medijev. Otrokom sta namenjeni tudi delavnici *Igriva arhitektura* (+MSUM in Center arhitekture, 5–12 let), na kateri na

inovativen način in s praktičnim delom spoznavajo prostor in arhitekturo, ter *To sem Jaz!*, na kateri najmlajši (2–3 leta) v spremstvu staršev odkrivajo svet barv in oblik. V obeh muzejih so poskrbeli tudi za starše, stare starše in vse, ki se po mestu sprehajate z vozički – na *Vozičkanjih po umetnosti* (MG+MSUM) se lahko z naraščanjem popeljete po razstavi.

Otroke lahko presenetite tudi s posebnim rojstnodnevnim doživetjem – s prijatelji se bodo podali na zabavno dogodivščino po moderni in sodobni umetnosti.

📌 www.mg-lj.si

Železniški muzej Slovenskih železnic

Ogled edinstvenega muzeja, ki domuje v nekdanji kurilnici Ljubljana Šiška, je tako rekoč obvezen za vse ljubitelje železnic. Spoznali boste številne zanimivosti iz železniške zgodovine. V osrednjem delu, polkrožni rotundi, so postavljene na ogled stare parne lokomotive, vagoni in druga vozila; v bližnji stavbi so razstavljeni predmeti iz različnih železniških strokovnih področij – orodja in vozila, ki so jih uporabljale službe za vzdrževanje proge, uniforme železničarjev, signalnovarnostne naprave in še marsikaj drugega. Ogledate si lahko tudi prometni urad manjše železniške postaje iz časa avstro-ogrske monarhije. Ob izbranih datumih prirejajo družjenja za vse navdušence in ljubitelje železnic s pestrim programom za celo družino – z vodstvom po razstavi ter ustvarjalnimi delavnicami in zabavnimi igrami za najmlajše. To pa še ni vse: lahko se popeljete s čisto pravo parno lokomotivo po vrtni železnici in si privoščite vožnjo z motorno drezino.

📌 www.slo-zeleznice.si/sl/skupina-slovenske-zeleznice/predstavitev/zelezniski-muzej

Muzej za arhitekturo in oblikovanje

V osrednjem nacionalnem muzeju za arhitekturo, oblikovanje in fotografijo,

ki deluje v renesančnem gradu Fužine, se družinam obeta mnogo zanimivega. Preživite *Nedelje v MAO*, ki jih prirejajo ob aktualnih razstavah: vsako drugo nedeljo v mesecu lahko otroci (v starosti 5–12 let) na zabaven način spoznavajo teme z razstave in ustvarjajo lastne izdelke. Za njihove starše je v tem času organizirano vodstvo po razstavi z različnimi strokovnjaki, ki osvetljujejo teme z razstave. Ob aktualni razstavi *Živeti z vodo – južni rob Ljubljane* (do marca 2019) bodo nedelje posvečene tematiki urbanega razvoja ter sinergiji med človekovim in naravnim okoljem.

Prav posebno doživetje je rojstni dan v muzeju, ki ga otroci lahko preživijo na zabaven in ustvarjalen način, oblečeni v dvorjane in grajske gospodične ali v slovite arhitekto, oblikovalce in fotografe.

📌 www.mao.si

Slovenski gledališki inštitut – Gledališki muzej

Bi radi izvedeli kaj več o pomembnih osebnostih v zgodovini gledališča na Slovenskem? Vas zanima, kako so se prostori gledališča spreminjali skozi čas? Vse to in še več vam razkriva stalna razstava *HOJA za GLEDALIŠČEM. Od jezuitov do Cankarja* slovenskega osrednjega gledališkega muzeja, po kateri vsak mesec organizirajo tudi javna vodstva. Mali gledališki navdušenci lahko v muzejskih prostorih praznujejo prav poseben rojstni dan, na katerem se bodo podali v svet gledališča – izdelovali bodo maske, kostume, lutke ali čisto pravo malo gledališče in pripravili svojo predstavu. Na spletni platformi *Zlata paličica* lahko najdete navdih za obisk kakovostnih gledaliških predstav in gledaliških delavnic.

📌 www.slogi.si, www.zlatapalicica.si

Kaj se je do letos skrivalo pod Gosposvetsko cesto?

Mojca Fras, Arheološki raziskovalni konzorcij za Ljubljano

Že skoraj pol leta je, odkar smo arheologi Muzeja in galerij mesta Ljubljane in Arheološkega raziskovalnega konzorcija za Ljubljano dokončno zapustili Gosposvetsko cesto in jo v prenovi prepustili gradbenim delavcem. Cesta je že nekaj časa spet odprta za promet, kolesarje in pešce. Temeljita prenova pa čaka tudi ulice in ceste v njeni bližini: arheologi trenutno raziskujemo sledi preteklosti, skrite pod Kersnikovo ulico in najbolj severnim delom Slovenske ceste. Naj tamkajšnje zgodbe za zdaj ostanejo še skrivnost, razkrili jih bomo ob kakšni drugi priložnosti.

Tokrat pa skupaj pogledimo pod površje Gosposvetske ceste in dobrih 1600 let v preteklost: v čas, ko so v Emono začeli prihajati prvi kristjani in tudi tukaj začeli preobraziti rimsko družbo. Pred nekaj leti smo praznovali dva tisoč let od ustanovitve Emone: njena izgradnja je bila dokončana leta 14 ali 15 našega štetja. V središče mesta se je dalo priti po treh cestah, ki so vodile iz Celeie (Celja), Aquileie (Ogleja v Italiji) ter Siscije (Siska v bližini Zagreba). Ob vseh treh glavnih vpadnicah so si Emonci uredili pokopališča. Že Zakon dvanajstih tablic iz 5. stoletja pred našim štetjem je namreč za celoten Rimski imperij strogo prepovedoval pokopavanje mrtvih znotraj mestnih obzidij.

Ko pokopavanje razkriva značilnosti takratne družbe ...

Pisalo se je 4. stoletje in rimski cesar Konstantin Veliki je leta 313 s tolerančnim ediktom dovolil svobodo veroizpovedi. Za kristjane je to pomenilo veliko zmago in iz izobčencev na robu družbe so kmalu postali njen temelj. Krščanska skupnost se je nato okrepila do te mere, da je popolnoma preobrazila družbo, ki je prej verovala v mnoge bogove.

Foto: David Badovinac

Zlat prstan in zapestnica sta pripadala mladenki, pokopani pod stavbo, ki je bila osrednji zgradbi prizidana naknadno.

To preobrazbo arheologi prepoznamo tudi v Emoni, predvsem v novem načinu pokopavanja: prej za rimsko družbo tako zelo značilno sežiganje pokojnikov so Emonci postopoma opustili, ker je nasprotovalo krščanski etiki. Tudi prej obvezno pridajanje hrane, pijače in pokojnikovih osebnih predmetov v grobove je z novim načinom pokopavanja pozabljeno; kristjani so le še redko kaj pridajali pokojnikom v grobove. Te običaje so postopoma prevzeli tudi pripadniki drugih ver in tako naj bi bilo v 4. stoletju sežiganje pokojnikov in dajanje prdatkov v grob že skoraj popolnoma opuščeno.

... in ko razkritja presenetijo

Toda če sklepamo po pokopih pod današnjo Gosposvetsko cesto, to ni povsem veljalo za bogatejše pripadnike emonske poznorimske družbe. Med izkopavanji smo namreč v nekaterih ženskih in deklških grobovih odkrili dragocen nakit (uhane, ogrlice, zapestnice in prstane) iz zlata, gagata ter poldragih kamnov. Te pokojnice in drugi pokojniki iz bogatejših rodbin so bili pokopani v sarkofagih, kamnitih skrinjah, ki so stali v bližini osrednjega groba, ki

je domnevno eden izmed najstarejših pokopov na tem delu pokopališča.

Slednji sovпада z izgradnjo sakralnega objekta, katerega odkritje nas je letošnjo pomlad še posebno presenetilo. Očitno si je ena izmed emonskih verskih skupnosti tu v 4. stoletju ustvarila versko središče, kjer so lahko častili svoje (krščansko?) božanstvo ter pokopavali umrle. Vzpostavitev sakralnega objekta je potekala načrtno in v več fazah. Sprva so zgradili preprost pravokoten objekt v velikosti 5 x 5 metrov. V središču tega prostora, torej v omenjenem osrednjem grobu, je bila pokopana starejša ženska, verjetno izjemno pomembna za emonsko skupnost. To dokazujejo tako lega njenega groba, njena obleka (našli smo zlate niti, s katerimi je bila izvezena) kot tudi izjemna najdba, odkrita v grobu – popolnoma ohranjena steklena skleda z napisom v grščini, izdelanem v reliefu.

Je bila Ajdovščina res ajdovska?

Verjetno le nekaj let po pokopu te ženske so manjšo zgradbo podrli. Nad njenim grobom in grobovi drugih pokojnikov, ki so jih medtem pokopali v neposredni bližini, so zgradili večji pravokotni enoprostorni objekt. K temu so kmalu

Foto: Matija Lukić

Raziskave zahodnega prizidka centralnega prostora sakralne zgradbe, njegova tla so bila prekrita z večbarvnim mozaikom.

na zahodni strani prizidali manjši, zelo poseben in za pokopališko zgradbo neznaten prostor. Stene so krasile freske, tlakovan pa je bil z večbarvnim mozaikom. Rdeče, bele in črne mozaične kocke so zložene v cvetlični motiv, podoben tistemu na mozaiku, ki so ga odkrili v zgodnjekrščanskem središču znotraj Emone in je danes predstavljen v arheološkem parku ob Osnovni šoli Majde Vrhovnik.

Po izgradnji večjega objekta so začeli v njegovi neposredni bližini množično pokopavati. Najbližje so bili pokopani pokojniki v sarkofagih. Revnejši pripadniki tedanje družbe so bili pokopani na istem pokopališču, le bolj stran od zgradbe, v preprostih grobnih jamah, nekateri morda v lesenih krstah. Poleg pokopališča so razširili tudi zgradbo, ki so ji na jugu in severu postopoma prizidali več manjših prostorov.

V 5. stoletju je bilo vzporedno z zatonom Rimskega imperija in propadom Emone opuščeno tudi pokopališče, tu pokopani pa so po pobegu svojcev pred prihajajočimi barbari zdrsnili v pozabo. Ko je v srednjem veku ob Ljubljani vzniknila nova naselbina in kasneje

mesto Ljubljana, so njegovi prebivalci območje opuščene in zanemarjenega pokopališča poimenovali Ajdovščina in tako svoje predhodnike, mogoče prve kristjane na tem prostoru, oklicali kar za pogane ...

“ V osrednjem grobu je bila v 4. stoletju pokopana starejša ženska, ki je bila izjemno pomembna za eno izmed takratnih emonskih verskih skupnosti, morebiti prav za kristjane.

Zaščita, ne brskanje

Eno izmed načel arheološkega raziskovanja je, da skušamo čim več odkritih arheoloških ostalin ohraniti za prihodnje generacije. Deloma zaradi tega, ker ohranjene sledi še naprej varujejo

spomin na naše predhodnike, deloma pa, ker verjamemo, da bodo imeli naši znanstveni nasledniki boljše tehnologije in mogoče več znanja, kako interpretirati dediščino in iz nje izvleči kar se da dobre podatke o življenju v preteklosti.

Izkopavanja na Gosposvetski cesti so bila zaščitna. To pomeni, da smo reševali dediščino, ki bi bila sicer zaradi gradbenih del uničena, vse ostale ostaline, ki so ležale izven območja gradbenih izkopov, smo varovali in ohranjali. Tako še zdaj pod novo cesto ležijo temelji odkritih zgradb in grobnic. Sarkofage, ki so bili zaradi starosti in dotrajanosti med najbolj ogroženimi najdbami, smo odprli, njihovo vsebino raziskali ter jih odpeljali v muzej, kjer bodo po zaključeni konzervaciji na ogled v lapidariju.

Eno od ljubljanskih najdišč, ki je najstrožje zavarovano, je del Emone pri Mirju. Varstveni režim prepoveduje kakršne koli gradbene posege na tem območju, tudi zato, da bodo z boljšo tehnologijo in izpopolnjeno metodologijo ter širšim znanjem lahko raziskovanja izvajale prihodnje generacije in se enako kot mi veselile novih odkritij in dognanj o življenju naših prednamcev.

Bližina narave – prepletanje umetnosti in znanosti

Jasmina Založnik, Steklenik

Foto: Nada Žgank

Razstavo *Plast_ika* bioumetnice Saše Spačal lahko obiščete vse do 15. januarja 2019.

Če vas v meglenih, hladnih zimskih mesecih zamika narava v toplem prostoru, kjer lahko hkrati poslušate bioakustična umetniška dela, se napotite v Steklenik, galerijo za zvok, bioakustiko in umetnost. Majhen rastlinjak sredi Tivolija vzbuja občutek brezčasnosti ter z dovršeno tehnologijo odpiranja in zapiranja okenc in senčil ponuja varno zavetje izbranim razstavljenim rastlinam.

V rastlinjaku Tivoli je namreč del rastlinske zbirke Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani. V zbirki so tropske rastline, kaktusi, sočnice in orhideje. Od oktobra prostor radovednim obiskovalkam in obiskovalcem ponuja tudi novo slušno izkušnjo, saj jih bo ob ogledovanju rastlin objel zvok izbrane skladbe, ustvarjene iz zvokov narave. Pravzaprav bodo številni umetniški dogodki v Stekleniku razkrivali morebiti manj znane vezi med znanostjo in umetnostjo.

Steklenik, partnerski projekt zavoda Cona in Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani, ki je nastal na pobudo umetnikov Irene Pivka in Braneta Zorman, je povezovalni prostor za snovanje, raziskovanje in predstavljanje umetniških del, razstav, performansov in drugih spremljevalnih dogodkov. Z raznolikimi programi ponuja vpogled v ustvarjalne in raziskovalne procese ter nagovarja tiste ljudi, ki jih zanima, kako prostor, okolje in narava sobivajo v celostnih ekosistemih. To predstavlja predvsem skozi zvok in s tem ponuja povsem novo slušno izkustvo. Prisluhnili boste lahko številnim skritim, prostemu ušesu pogosto neslišnim zvokom narave. Tako zavod Cona smiselno bogati svoje desetletno delovanje. Občinstvo

Cono pozna predvsem kot pobudnico svežih umetniških formatov, kot so zvočni sprehodi. Cona občasno naseljuje prosto FM frekvenco 88,8 ter jo spreminja v začasno galerijo.

Bioumetnica Saša Spačal se loteva perečega vpliva človeškega napredka in ekologije. Delo z zgovornim naslovom *Plast_ika* izpostavlja problematiko mikroplastičnih delcev v prsti. V sodelovanju z Janom Turkom, ki skrbi za zvok, in ob svetovanju dr. biomedicine Mirjana Švaglja je umetnica ustvarila zvočno postavitev, ki podaja zgodbo o poroznosti tal in prebivalcih v tleh. Kot pravi sama, skuša »mikrofoni naših tal dati glas, da bi nam povedala, kako človeška dejavnost pronica tudi v globlje plasti zemlje«.

Tudi prihajajoče leto bo v *Stekleniku* pestro. Lahko boste prisluhnili vrsti zanimivih in raznolikih umetniških del (zvočnim razstavam, performansom itd.), ki jih bodo pospremila predavanja strokovnjakov specifičnih področij, vodstva po razstavi, zvočni sprehodi pa tudi delavnice za otroke, kjer bodo teme prilagojene tudi mladim nadobudnežem. In še nekaj, česar ne smete zamuditi: s koncertnim ciklom bomo predstavili tudi specifično glasbeno zvrst zoomuzikologijo.

Steklenik je odprt v delovnem času rastlinjaka Tivoli od torka do nedelje in med prazniki od 11. do 17. ure pozimi (oz. do 18. ure poleti).

FESTIVAL
LJUBLJANA

3. ZIMSKI FESTIVAL

Priložnosti za prav poseben glasbeni večer

Živa Čebulj

Umetniško obarvani februar, ko praznujemo naš največji kulturni praznik, bo že tretje leto zapored zaznamoval Zimski festival, ki ga organizira Festival Ljubljana v sodelovanju z Grand hotelom Union. Bogat program bo prežet z raznovrstno glasbo, od tiste, ki je navdihovala umetnike v času Prešerna, do tiste, ki jo ljubitelji popularnih zvrsti poslušajo danes. Mi že vemo, kje bomo od 4. in 6. februarja, pa vi?

JOSÉ CURA: Sem rezultat vsega, kar znam

Priznani argentinski operni zvezdnik je tudi uspešen skladatelj in dirigent. V Unionski dvorani se bo predstavil v dvojni vlogi, kot tenorist in dirigent. Zapel bo nekatere najlepše operne arije, obenem pa vodil Simfonični orkester SNG Maribor. Na odru Unionske dvorane se mu bosta pridružili svetovno priznani solistki, sopranistka Elvira Hasanagić, ki je navdušila že na prejšnjem zimskem festivalu, ko je nastopila s tenoristom Ramonom Vargasom, in mezzosopranistka Monika Bohinec, solistka Dunajske državne opere, ki je nastopala na velikih koncertnih odrih po vsem svetu. Dirigentsko paličico si bo José Cura na koncertu delil s Simonom Krečičem. (4. 2. ob 19. uri, Unionska dvorana, Grand hotel Union)

THE QUEEN'S SIX: S kraljeve poroke v Unionsko dvorano

Priznana a cappella zasedba, ki je bila ustanovljena leta 2008 ob 450. obletnici ustoličenja kraljice Elizabete I., bo prvič nastopila v Sloveniji. Skupina šestih izjemno nadarjenih pevcev redno nastopa za člane kraljeve družine, nastopila je tudi na poroki princa Harryja in Meghan Markle. Člani vokalne zasedbe so tako nepogrešljivi, da skupaj z družinami brezplačno bivajo v Windsorskem gradu. Njihov repertoar presega okvire klasičnega zborovskega petja; od zgodnjih cerkvenih napevov, renesančne polifonije, madrigalov, ljudskih pesmi do vedrega jazz in popa. (6. 2. ob 19. uri, Unionska dvorana, Grand hotel Union)

www.ljubljanafestival.si

PRVI ABONMA LJUBLJANSKE LJUBITELJSKE KULTURE

Lojze Adamlje, predsednik Zveze kulturnih društev Ljubljana

O čem govorimo, ko govorimo o kulturi v mestu? Ponavadi govorimo o poklicnih ponudnikih kulturnega programa ter obiskovalcih, ki se kulturno udeležujejo z ogledom in obiskom. Toda izjemno močna, čeprav dostikrat prezrta dimenzija kulturnega udeleževanja Ljubljančank in Ljubljančanov je ljubiteljska kultura, ki je pogosto na zelo visoki ravni.

Prav zato se je v začetku leta porodila ideja, da bi nekaj najkakovostnejših ljubiteljskih kulturnikov pripeljali na odre v predmestne predele naše prestolnice. Tako bi meščanom različnih četrti približali izbor iz vrhunskega kulturnega programa, ki ga v Ljubljani vsako leto pripravijo ljubiteljski ustvarjalci. Pobudnika abonmaja, Šentjakobsko gledališče in Zveza kulturnih društev Ljubljana, sta zamisel o njem predstavila na skupni seji vseh predsednikov četrtnih skupnosti Mestne občine Ljubljana.

Želeli smo oblikovati abonmajski program, sestavljen iz različnih kulturnih zvrsti, torej gledališča, vokalne in instrumentalne glasbe ter plesa in folklore. Dvorane, v katerih bo gostoval ljubljanski ljubiteljski abonma, so bile izbrane glede na to, katera lahko zadosti izvedbenim pogojem. Mestna občina Ljubljana je v zadnjem času veliko pozornosti posvetila dvoranam v četrtnih skupnostih: v Črnučah so prenovili veliko dvorano v kulturnem domu, kjer vadi nekaj pevskih zborov in kjer pripravijo veliko kulturnih dogodkov. Tudi v četrtni skupnosti Šentvid že dolgo deluje Ljudski dom, ki je sinonim za kakovostno ljubiteljsko kulturno delovanje in katerega oder ima primerno odskočno tehniko. Pred enim letom je tudi četrtna skupnost Zalog pridobila nov objekt, Center Zalog, in z njim nadomestno dvorano s sodobno odskočno tehniko. Žal je tu oder premajhen za izvedbo večjih gledaliških, glasbenih in predvsem folklornih programov, kar pa Zalogu ne bo onemogočilo gostovanja letošnje sezone abonmaja.

V krstni sezoni 2018/19 se bodo v abonmaju predstavili izvajalci, ki so v samem vrhu ljubiteljske kulture v Ljubljani, in sicer Šentjakobsko gledališče, Šodr teater, Pihalni orkester Litostroj in Akademski pevski

zbor Tone Tomšič, pridružila pa se jim bo še predstava presenečenja. Šentjakobsko gledališče Ljubljana je s šestindesetimi leti najstarejše stalno delujoče ljubiteljsko gledališče v Evropi in tudi na svetu. Danes šteje 132 članov, ljubiteljskih igralcev, ki na leto uprizorijo preko 150 gledaliških predstav za odrasle in otroke. V abonmaju bodo nastopili s predstavo Seks in ljubosumnost v režiji Jaše Jamnika. Predstava je bila izbrana za najboljšo predstavo na Festivalu komedij v Pekrah pri Mariboru.

Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani združuje študentke in študente vseh fakultet v Ljubljani, ki sta jim skupna velika ljubezen do petja in nenehna želja po vrhunskem umetniškem ustvarjanju. Zbor potrjuje svojo kakovost z odmevnimi nastopi na mnogih festivalih in tekmovanjih doma in v tujini. V abonmaju se bodo predstavili s temeljnimi deli evropske zborovske literature od renesanse do sodobnosti ter z reprezentativnimi deli slovenskih skladateljev in priredbami ljudskih pesmi vseh slovenskih pokrajin.

Izvrstne predstave pripravljajo tudi mladi gledališki ustvarjalci v Šodr teatru iz Šentvida. Zanje je gledališče veselje, v katerem sodobni človek išče vrednote, odgovore in dobro zabavo. V abonma je vključena uprizoritev kulturnega romana Živalska farma Georgea Orwella v režiji Jake Andreja Vojevca.

Prvi so v abonmaju v latino in drugih ritmičnih nastopili glasbeniki iz Pihalnega orkestra Litostroj, za zaključek pa boste abonenti deležni presenečenja. To bo v tednu ljubiteljske kulture, 23. maja 2019.

Pet glasbeno-gledaliških dogodkov si boste lahko v Črnučah, Zalogu in Šentvidu ogledali za 25 evrov. Cena posamezne vstopnice pa je 7 evrov.

Cankar

dr. Blaž Vurnik, Mestni muzej Ljubljana, MGML

Sto let po smrti pisatelja, dramatika, esejista, prevajalca in pesnika Ivana Cankarja ponovno podrobneje preučujemo njegova dela in čas, v katerem je živel ter ga posredno ali neposredno komentiral in opisoval v svojih delih. Danes bolj kot kadar koli prej poudarjamo aktualnost Cankarjevih misli. Pravzaprav se zdi, da je predvsem njegova kritika družbe in politike, ki jo je mogoče razumeti v kontekstu našega časa, marsikoga presenetila. A vendar se pri tem ne smemo prepustiti pretirani lahkotnosti in vabljevemu interpretiranju pisateljevih citatov.

Mesto!

To prav gotovo velja tudi za njegove opise svojih otroških pogledov na Ljubljano, ki jih je pisal kot odrasel mož in v katerih se nostalgичno spominja svojega hrepenenja po mestu. V otroških očeh je bila Ljubljana od daleč gotovo videti kot vlemesto, kraj lepih in visokih palač, ulice pa polne lepo oblečenih in uglajenih meščanov.

»Pred nami na obzorju se je belila Ljubljana in nad Ljubljano je sijalo sonce. Kakor visoko vzpet iznad močvirja, povišan v sam nebeški sijaj, je bil tam svet. Strmeli smo zamaknjeni v luč, ki ni bila zemeljska, ni bila naša. Bose noge so se nam udirale v blato, tresli smo se od mraza, težko smo nosili polne malhe; ali v srcu je bila misel: 'V Ljubljano, naravnost v to luč, za zmerom!' In odgovorila je druga misel, grenka in temna: 'Kako bi v to lepoto, mi iz močvirja! Kam bi, zasopli in blatni, popotni berači!'« (Na klancu, 1902)

Mesto, v katerem se človek lahko izgubi v množici, je bilo gotovo mamljivo za otroka, ki ga je v trškem okolju Vrhnike določal pečat revščine. Dve nesreči, ki sta zadeli Cankarjeve, sta v celoti spodnesli materialni temelj družine. Najprej je oče opustil krojaško obrt, saj mu ekonomskega uspeha nova trgovina s konfekcijskimi oblačili ni več dopuščala. Sicer je trgovino vzel v najem, a je bil trgovsko neuspešen. Druga nesreča je bil velik požar leta 1879, ki je uničil velik del Vrhnike, med drugimi tudi hišo Cankarjevih na Klancu. Revščina, ki je temu sledila, je v bodočem pisatelju že zgodaj oblikovala stališča, ki so v odraslem Cankarju postala politična. Bolj ali manj so bila ta spoznanja povezana s pravico in krivico in preprosto ugotovitvijo, da eni imajo zato, ker drugi nimajo.

in Ljubljana

Foto: Blaž Zupančič

Osrednje razstave o Ivanu Cankarju: v Mestnem muzeju Ljubljana (MGML) do 7. aprila 2019, v Cankarjevem domu do 28. februarja 2019 in v NUK-u do 26. januarja 2019.

Spet mesto

Leta 1888 se je Ivanu Cankarju želja končno uresničila. Dvanajstleten je z materjo prišel v Ljubljano, kjer so ga vpisali v Realko na Vegovi cesti. Ljubljana je bila v tistem času majhno provincialno mesto brez ambicioznih javnih zgradb in urbanistične vizije prihodnjega razvoja. Nekaj let prej (1882) so Slovenci z zmago na volitvah prevzeli oblast v mestu. Takrat se je Ljubljana tudi začela oblikovati v središče slovenskega naroda. Čas Cankarjevega šolanja v Ljubljani je opredelil neprestan boj za eksistenco. Mati, ki je sama skrbela za otroke, je poizkušala Ivanu v Ljubljani zagotoviti vsaj osnovne pogoje dijaškega življenja, vendar je njegovo bivanje v tistem času pogosto opredelilo pravo pomanjkanje. Nekaj časa je v Ljubljani bival tudi skupaj z mlajšim bratom Karlom, ki je prav tako v Ljubljani preživel dijaška in kasneje tudi študijska leta. Ko je leta 1895 v tretjem poizkusu maturiral, je naslednje leto odšel na študij tehnike na Dunaj. Študij ga ni zanimal, vse več je pisal in se na Dunaju odločil, da bo živel od pisanja. Tako se je že po slabem letu vrnil v Ljubljano in na Vrhniko. V tem času je večkrat hodil v Cukrarno, staro rafinerijo sladkorja, kjer je prebival Josip Murn. Pri njem so se srečevali Cankar, Dragotin Kette in Oton Župančič, literati slovenske moderne. Cukrarno, v kateri so živeli večinoma tisti, ki si jim v življenju ni uspelo zagotoviti boljšega materialnega položaja, je Cankar upodobil v več svojih delih. Lahko bi rekli, da je bila idealno okolje za nekatere Cankarjeve

zgodbe, v katerih je poudarjal depresivne, z revščino, boleznijo in smrtjo zaznamovane dolge temne hodnike, stopnišča in vlažne sobice z majhnimi okni.

»Tam, kjer sem doma, se razprostira ob leni vodi, molčeči v globoki strugi, veliko poslopje, črno in tiho, kakor ogromna mrtvašnica. Zapisano je na mokrem zidu, na omreženih, mrkih oknih, da je bilo sezidano poslopje trpljenju za dom in posteljo. Če sem šel mimo, ko je povsod drugod sijalo solnce, sem videl koščene roke, ki so se oklepale železnega omrežja v oknih, in velike črne oči, ki so strmele v solnce. Mnogokdo je stopil v tisto temno, prostrano vežo; in če je bil prej rdeč in vesel njegov obraz, je prebledel nenadoma in luč oči je ugasnila; ko se je vrnil, je šel sključen, z omahujočim korakom, kakor v sanjah blodeč; toda malo jih je bilo, ki so se vrnili iz mrtvašnice.« (Nina, 1906)

Tudi na Dunaju je bil v Ljubljani

Tako v tistih mesecih, ko je Cankar prvič živel na Dunaju, kot tudi kasneje, ko je Dunaj za več kot desetletje postal njegov dom, je pomembno vlogo v njegovem življenju odigral že omenjeni brat Karel. Čeprav je Ivan Cankar obilno korespondiral z vrhniškim in ljubljanskim sorodstvom in znanci, je bil Karel vendarle glavna Ivanova vez z Ljubljano. Zanj je v Ljubljani opravljal neštete opravke, se dogovarjal za honorarje, vzdrževal Ivanove stike z delom sorodstva, hodil k založnikom, celo prepisoval Ivanove feljtone v časopisih, če Ivan ni imel svojega rokopisa, in mu jih pošiljal na

Dunaj, ko jih je pripravljaj za knjižno izdajo. V tem obdobju je imel Ivan radikalno proticerkveno in antimoralistično držo, zaradi česar je tudi mladi semenišnik Karel Cankar moral slišati marsikatero pikro pripombo na bratov ali celo svoj račun. Ko je Ivan Cankar živel na Dunaju, so njegova dramska dela *Jakob Ruda*, *Kralj na Betajnovi* in *Pohujšanje v dolini šentflorjanski* krstne uprizoritve doživela v ljubljanskem deželnem gledališču. Le komedija *Za narodov blagor* je v Ljubljani že imela napovedano premiero, a je bila odpovedana, saj je sprožila kar nekaj razburjenja med ljubljanskim meščanstvom, pa tudi intendant slovenskega gledališča Fran Govekar je zaslutil, da bi utegnil biti lik sirote šentflorjanske ustvarjen prav po njem.

Cankar kljub več kot desetletnemu bivanju na Dunaju nikoli ni postal Dunajčan. Z razdalje je opazoval dogajanje v domovini in ga neprestano komentiral, večinoma v jezi. Tako je denimo reagiral ob izdaji Kettejevih pesmi, ki jih je izbral in uvodno besedilo napisal Anton Aškerc, izšle pa so pri Schwentnerju leta 1900. Čeprav je bil Aškerc pri začetkih Cankarjevega ustvarjanja njegov vzornik in čeprav je leto dni poprej Aškerc zelo pohvalno v Ljubljanskem zvonu ocenil Erotiko, je ta knjižna izdaja Cankarja spravila v bes. Načelno zato, ker se ni strinjal z izborom (po njegovem mnenju se Ketteja sploh ne da izbirati, saj je vse odlično), in drugič zaradi Aškercovega pokroviteljskega odnosa do mladega pokojnega pesnika,

kot je Aškerčevo besedilo razumel Cankar. Cankar sicer tega nikjer ne omeni, vendar bi zamera znala izvirati tudi iz tega, da si je morda kot Kettejev najtesnejši prijatelj in literarni zaščitnik sam želel sodelovati pri takšni knjižni izdaji. Cankar je Aškerca precej brezobzirno in neposredno napadel, mu očital neizvirnost, šablonskost in starokopitnost in mu tudi sicer odrekal literarno kvaliteto. Dvanajst let kasneje je sicer v predavanju po Aškerčevi smrti o njem govoril povsem drugače in spoštljivo. Podobno ga je razburil tudi dogodek, povezan s prijateljem Murnom, ki je v začetku leta 1901 bolan umiral v Cukrarni. *Slovenski narod* je namreč 8. maja objavil novico o Murnovi bolezni in o tem, da uredništvo zanj zbira darove. Cankar je bil nad novico pretresen, imenoval jo je impertinentno in komentiral: »V taki vasi kot je Ljubljana bi se dalo človeku pomagati, ne da bi se ga javno proglasilo beračem.« Pravzaprav se je Cankar razburjal nad vsem ljubljanskim dogajanjem, ki oz. kolikor ga je spremljal z Dunaja. Bil je tudi kritičen do osnutka za Prešernov spomenik kiparja Ivana

“Hvala bogu, da ne diham ljubljanskega zraka; tam postanejo malenkostni in dolgočasni najboljši ljudje ...

Zajca, v katerem je videl penzionista, ki odhaja iz pisarne in akte še vedno drži v roki. Tudi v korespondenci z ljubljanskimi znanci je Cankar rad kritiziral svoje nekoč močno oboževano mesto. Aškercu je aprila 1900 pisal: »Hvala bogu, da ne diham ljubljanskega zraka; tam postanejo malenkostni in dolgočasni najboljši ljudje,« dobro leto dni kasneje pa bratu Karlu: »Vsa naša dandanašnja literatura – izvzemši par mladih ljudi – je, oprosti mi, za en drek. Ali boljša ne more biti. Tako duševno nizke in prazne buržoazije ni nikjer kot je naša slovenska; in vsa naša literatura je te buržoazije cvet in sad. Od gnoja pa ne moreš zahtevati drugega kot smrad.« Založniku *Erotike* Otomarju Bambergu je avgusta 1903 napovedal, da bo napisal roman, ki bi naslikal ljubljansko bedo v družbi, umetnosti in politiki, ki pa ga nato ni napisal, gotovo pa je del idej, ki jih je imel za ta roman, uporabil v *Pohujšanju*, *Hlapcih*, že dve leti prej v besedilu *Za narodov blagor* in še v kakšnem drugem delu.

Cankarjanstvo

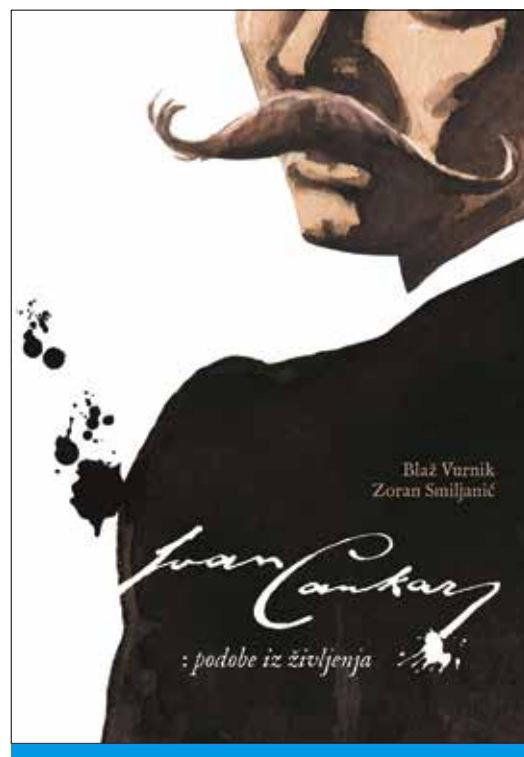
Ljubljansko okolje mu te pronicljive diagnostike družbe in satire ni ostalo dolžno. Kritiki so z dobršno mero krvoločnosti obravnavali njegova dela, ko so izšla, in v kritikah izražali mnenja ne le o delih, ampak tudi o Cankarju samem. Imenovali so ga pornografa, antimoralista, duševnega bolnika. V uredništvu časnika *Slovenec* so leta 1909 celo skovali izraz »cankarjanstvo«, ki naj bi bilo »najhujše zlo /.../ ki rodi intelektualno in moralno anarhijo, nihilizem; dijak izgubi vero v vsake ideale in to je smrt za mladega človeka«.

Svoj položaj umetnika na Dunaju je upodobil v Slivarju v romanu *Tujci* (1901). V tem delu je v ospredju zgodba o kiparju Slivarju, ki zmaga na natečaju za Kettejev spomenik, a spomenika po njegovih načrtih nikoli ne postavijo. Ker v domačem okolju Slivar nima možnosti za delo oziroma za preživetje z umetnostjo, odide na Dunaj. Tam delo sicer je, vendar okolje zahteva konformistično prilagoditev malomeščanskemu estetskemu okusu, ki ga Slivar prezira in se mu ne more ukloniti. Zato socialno, psihološko in fizično tone ter slednjič naredi samomor. Vsebina romana je v določenem delu avtobiografska, vsekakor v Slivarjevi izkušnji z odnosom pomembnežev in malomeščanov do umetnosti, gotovo pa tudi v doživljanju tujega okolja.

V tem dunajskem obdobju je najdlje časa preživel v Ljubljani v letu 1907, ko je kandidiral za poslanca v državnem zboru. Takrat je bil nastanjen pri prijateljih Adi in Etbinu Kristanu, voditelju Jugoslovanske socialno demokratske stranke, za katero je Cankar kandidiral na volitvah. V času volilne kampanje je pisal povest *Hlapec Jernej in njegova pravica*, delo, ki je postalo Cankarjev literarizirani politični manifest.

Spet v Ljubljani

Jeseni leta 1909 se je po nekajmesečnem bivanju pri bratu Karlu v Sarajevu vrnil v Ljubljano in se od takrat na Dunaj ni več podal. Najprej se je naselil v pravkar zgrajenem hotelu Tivoli, kmalu pa se je preselil na Rožnik k znanki iz dijaških let Nini Bergman. Rožnik je bil idealno okolje za človeka Cankarjevega značaja. Sam je nekoč zapisal, da je rad sam, a ne osamljen. Na Rožniku je imel mir za pisanje, a obenem tudi ravno prav pozornosti prijateljev, ki so ga obiskovali, in oboževalcev, ki so ga hodili občudovat pri ustvarjanju. Na Rožniku so nastale desetine feljtonov, ki jih je objavljaval v *Slovenskem narodu* in drugih časopisih, pa tudi dela kot so *Milan in Milena* (1913), *Grešnik Lenart* (napisano 1914/15, izšlo 1921) ter kratka prozna dela, ki jih je objavljaval v reviji *Dom in svet*, nato pa so

Knjigo Blaža Vernika in Zorana Smiljanca Ivan Cankar: podobe iz življenja so obiskovalci letošnjega knjižnega sejma izbrali za knjigo leta.

zbrane izšle v knjigi *Podobe iz sanj* (1917). Prva svetovna vojna je Ivana Cankarja fizično in duševno izčrpala, prav tako tudi samouničujoč življenjski slog. Čas internacije na Ljubljanskem gradu med 23. avgustom in 8. oktobrom 1914, kjer se je znašel kot politično sumljiv, saj naj bi se v neki družbi pozitivno izrazil o Srbih, je pisatelja močno psihično izčrpal, nič drugače pa ni bilo z njegovim služenjem cesarju. Jeseni 1915 je bil vpoklican v 17. pešpolk v Judenburg, od koder je bil po nekaj tednih odpuščen in se je vrnil v Ljubljano.

»Vse trpljenje, ves srd, ves sramotni občutek ponižanja, vsa telesna muka in izmučenost – bodi vse, kjer je bilo! Tolažba edina in velika mi je bila na Gradu, da sem preživel poldrugi mesec v tako sijajni družbi, kakor še nikoli v svojem življenju.« (Ministerialna komisija, 1918)

Po menjavi gospodarja na Rožniku je postalo rožniško okolje do pisatelja vse bolj neprijazno, pa tudi sam se je v gostilni na Rožniku počutil vedno slabše. Zato se je jeseni 1917 preselil v mesto. Po nesrečnem padcu konec oktobra 1918 na stopnišču hiše na Kongresnem trgu, kjer je takrat prebival, je moral po nekaj dneh v bolnišnico. Tam je 11. decembra umrl.

Ivan Cankar je umrl prav v dneh, ko je Ljubljana praznovala konec vojne in začetek narodne emancipacije v lastni državi. Njegovo življenje se je izteklo skupaj s časom, ki ga je pozorno, duhovito in večinoma tudi neusmiljeno opisoval in vrednotil v svojih delih.

Knjižni slikarki, ki nam mahata tudi za novo leto

Jelka Šutej Adamič

Marlenka Stupica in Ančka Gošnik Godec, knjižni slikarki, obe rojeni leta 1927, sta v prednovoletnem času pogosto z nami. Ne samo med prebiranjem otroških pravljič in zgodbic z njunimi ilustracijami, ki jih v tem času poklanjamo ali si jih izposojamo za plemenitenje druženja z otroki, temveč tudi med pisanjem novoletnih voščilnic, saj na njih skoraj vedno naletimo tudi na njune risbe. Izjemni ustvarjalki sta bili velikokrat predstavljeni, prejeli sta številne nagrade, njuna dela so bila razstavljena v galerijah, za vedno pa so na ogled tudi v knjigah. Na kratko smo potrkali na njuna vrata ...

Marlenka Stupica

Ali še rišete, ilustrirate?

Že dolgo nisem naredila kaj večjega. Po hčerkini smrti in raznih bolezenskih težavah tega nisem več zmogla; stara leta, kronične bolečine v nogah in hrbtenici, pa še agresivna bolezen in

operacija, rehabilitacije ... Vse to je naredilo svoje – kretnje so se mi močno upočasnile, tako da komaj zmorem postoriti najnujnejše. Seveda pa si močno želim naslikati vsaj še kakšno malenkost. V zadnjih petih letih sem

naredila tri sličice za prijatelje, ki so mi pomagali v težavah že pred petnajstimi leti. Zdaj ne gre več, saj bi za delo potrebovala vsaj dve uri časa in miru dnevno, česar pa nimam. Moj način dela je že od nekdaj časovno zelo zahteven. Vendar imajo zdaj drugi nujni opravki prednost. A imam še mnogo idej, ki jih ne bom nikoli uresničila.

Zdaj je prednovoletni čas, ko se ne le obdarujemo, ampak si pošiljamo tudi voščilnice. Bodo med njimi tudi vaše?

Novoletnih voščilnic nisem naredila prav veliko, ker sem dajala prednost knjigam. Dvakrat sem se odzvala na povabilo Unicefa – enkrat s sliko iz slikanice Krojaček Hlaček, drugič pa sem sodelovala z novonarejenim novoletnim motivom. Naslikala sem še en motiv za neko dobrodelno akcijo pred 25 leti, ki bo letos izšla na novo v omejeni nakladi.

Vi ste stara Ljubljanka. Kako se Ljubljanec spominjate in kakšna se vam zdi danes?

Ko spoznaš Ljubljano, njene ljudi, čudovito staro (in novo) arhitekturo, zelenje in skrivnostno reko, ki se vije z barja, in če si tudi sam Ljubljčan (da ne omenjam številnih svojih prednikov, prav tako Ljubljčanov), jo vzljubiš. V prvih letih po vojni je bila siva in oguljena. Romantičnost, ki je vseeno

Foto: osebni arhiv

Marlenka Stupica

Marlenka Stupica, Zimska noč

ni izgubila, se je z obnovami in posegi s časom vedno bolj prebujala. V zadnjih letih je to lepo mesto v svojem središču oz. v starem delu postalo prava pravljična usklajenosti, prijetnosti in atraktivnosti. Njena posebnost, barje, pa mi pomeni sanjsko deželo iz časov po vojni, ko sem ga s kolesom večkrat obiskovala. Takrat je bilo barje še tiha pokrajina z različnimi živalmi in predvsem z nenavadnimi rastlinami, poznanimi, nepoznanimi in redkimi, z davno zapuščenim travnatim drevoredom, kjer so rastle, pomanjšana od starosti, murvina drevesa z užitnimi belimi plodovi. Z letnimi časi se je barjanska flora spreminjala, vsakokrat s prelepim pogledom na travnike in grmiče, ki je prinašal občutek miru in spokojnosti.

Ančka Gošnik Godec

Foto: osebni arhiv

Ančka Gošnik Godec

jo lahko tisti, ki jo dobi, še pobarva po svoje. Ljudje so že naveličani enih in istih motivov, zato sem ponudila drugačne: strašilo na zimskem polju, sankaja in tekmo med igračami, ki se spuščajo po hribu navzdol, žoga pa vse prehitijo. In ptičke, tiste, ki zmrzujejo na okenski polici, ter one, ki so na toplem na novoletni jelki. Tudi medenjakovo hišico sem ponudila. V njej je pozimi toplo.

Kako se spominjate Ljubljane?

Naša družina je živela v Celju, a smo vsako poletje hodili v Bohinj (od tam je izvirala moja mama) in smo se vedno ustavljali v Ljubljani. Prenočili smo v hiši zraven Filipovega dvorca, redno smo šli na Trubarjevo k frizerju, za Centralno lekarno. Med vojno sem bila v Gradcu na šoli za oblikovanje, vendar le 3 semestre, ker so me potem vtaknili v delovno taborišče blizu St. Michaels v Avstriji. Že 9. maja 1945 sem šla v Ljubljano, da bi lahko nadaljevala študij, a takrat ustrezne šole še ni bilo. Vrnila sem se avgusta 1945, ko sem šla v uk v litografsko risalnico Ljudske pravice. Od takrat naprej sem v Ljubljani. Tri leta kasneje sem naredila sprejemni izpit na ALU in diplomirala leta 1954.

V Ljubljani ste po vojni tudi ostali ...

Spominjam se, kako radi smo veslali po Ljubljani, smučali smo pa na Golovcu. Leta 1947 sem spoznala Rupka Godca, ki je bil zavzet

tabornik. Taborili smo v Bohinju, vsako leto po dva meseca, plavali, jadrali in hribolazili. V Ljubljani sem najprej živela za Bežigradom, ko pa sva se z Rupkom poročila davnega leta 1950, so nama dali v Godčevi hiši na Aljaževi eno sobo. Iz sobe sva se preselila v stanovanje na Prulah, kjer sva še danes. Rupko je potem končal pravo

in na tej fakulteti predaval 40 let. Leta 1958 sva dobila hčer Jelko in najino življenje je bilo še lepše. Še vedno sva veliko v Bohinju, kjer imamo od 70. let hišo. Sprva smo v njej bivali trije, danes nas je dvanajst. Vsi, do zadnjega pravnuka, uživamo v tej pravljični divjini.

Ančka Gošnik Godec, Strašilo pozimi

Še vedno ste aktivni, nastajajo nove ilustracije. Kaj še vedno tli na vaši delovni mizi?

Tli marsikaj, ampak ne bo vzplamtelo. Zmanjkuje mi časa. Počasna sem, veliko je dela z gospodinjstvom, hodim počasi ... Ne nastane več toliko, kot bi rada. Rišem vsak dan po malem, ne pa več ponoči, kot prej, ko sem delala do dveh zjutraj. Vedno je bil lep mir, slišala sem le rahlo glasbo in uživala. Zdaj pa mi nagajajo oči, prej sem videla barve tudi pri luči, zdaj slabo in šele podnevi vidim, da barva ni takšna, kot sem hotela.

Ali ste tudi letos pripravili motive za novoletne voščilnice?

Vsako leto sem imela serijo treh ali petih voščilnic, letos pa bodo ponovili lanske, le v večjem formatu, brez paspartuja. So nekaj posebnega, saj se zunanja ilustracija na notranji strani voščilnice ponovi kot risba in je pobarvanka, tako da

Ančka Gošnik Godec in Marlenka Stupica sta ob redkih sopotnicah in sopotnikih avtorsko najbolj prepoznavni avtorici slovenske ilustracije druge polovice 20. stoletja. Povezujejo ju generacijska pripadnost, izjemen talent in mojstrsko obvladovanje slikarskega metjeja, a tudi zaupanje v moč človekove domišljije in odprtost do sveta, kjer imata svoj prostor tako dediščina kot sodobne ustvarjalne prakse, je v spremnem katalogu za razstavo v Galeriji DLUL med drugim napisala Judita Krivec Dragan.

Na razstavi se vsaka od avtoric predstavlja z izborom dveh ducatov ilustracij. Še nekaj dni imate, do 16. decembra, da si ogledate ilustracije Ančke Gošnik Godec iz knjig *Zelišča male čarovnice* (Polonca Kovač), *Lučka regrat* (Gregor Strniša), *Iščemo hišico* (Anja Štefan) in *Zlata skledica*, pravljičice z vsega sveta. Marlenka Stupica pa sodeluje z ilustracijami iz Andersenove *Palčice* in *Grdega račka* ter Grimmove *Sneguljčice* in *Zvezdnih tolarjev*.

RAZSTAVA V GALERIJ DLUL

Življenje z umetnostjo

Nova knjiga Milčka Komelja

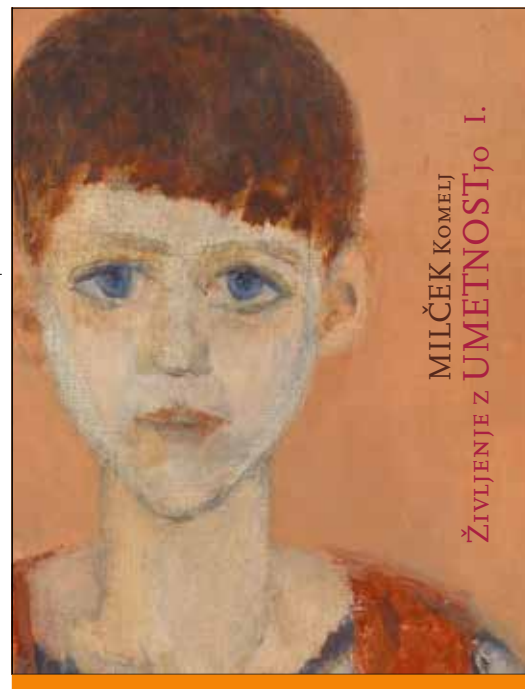
Nada Breznik

Vse je le v duši in medli
vse je le barva, sen in zvok,
ki od lepote koprne.

Milček Komelj

Mestna občina Ljubljana je akademika dr. Milčka Komelja prvič počastila že pred dvajsetimi leti, ko je prejel plaketo mesta za izjemne uspehe pri predstavljanju in približevanju likovne umetnosti in njenih najbolj prepoznavnih ustvarjalcev. Za knjigo *Kronika Marjana Pogačnika o zaljubljenosti v umetnost* mu je leta 2006 podelila Župančičevo nagrado. S tem seveda bera njegovih javnih priznanj še zdaleč ni izčrpana, vendar je letošnje leto za priljubljenega slovenskega umetnostnega zgodovinarja, univerzitetnega profesorja, pesnika, esejista, slikarja, kritika, interpreta

likovne umetnosti in angažirano javno osebnost posebej pomembno. Novembra je z izdajo monografije *Življenje z umetnostjo* slavil sedemdeseti jubilej. Monografija v dveh knjigah predstavlja Komeljevo izjemno bogato delovanje na številnih področjih. Pred nami je svojevrstna avtobiografija znanstvenika in umetnika od njegovih deških do današnjih let. V knjigi avtor med drugim s svojimi pogledi osvetljuje Filozofsko fakulteto, Slovensko matico in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, tri temeljne ljubljanske institucije slovenske humanistike, ter nam ponudi vrsto esejev o umetnostnih zgodovinarjih, ki so sodelovali pri urbanističnem načrtovanju Ljubljane ali skrbeli za njeno stavbno dediščino. Za Milčka Komelja velja, da s svojo intuicijo in sposobnostjo vživljanja v umetnine in njihove ustvarjalce prodre v samo

Milček Komelj, *Življenje z umetnostjo*

srčiko umetnine, uzre jo v njenem bistvu, zato jo tako tudi obravnava. Umetnostni zgodovinar in pesnik v eni osebi piše o njej v pesniškem jeziku, polnem preciznih metafor.

Mesto bere ... pripovedi iz Afrike

Tatjana Pristolič, vodja projekta Mesto bere, Mestna knjižnica Ljubljana

Beroče mesto Ljubljana tudi letos vabi Ljubljankanke in Ljubljančane k skupnemu branju.

V desetih sezonah projekta Mesto bere predstavljamo literature sveta. Letos vabimo k branju afriške književnosti. Iz nabora afriške literature smo tudi letos izbrali 60 knjižnih naslovov avtorjev in avtoric iz različnih držav afriške celine. Med njimi so Bookerjevi in Goncourtovi nagradenci, drugi prejemniki nagrad za književnost ter štirje prejemniki Nobelove nagrade za književnost: Wole Soyinka, Najib Mahfuz, Nadine Gordimer in J. M. Coetzee. Skozi vrhunsko književnost odkrivamo pisani svet črnega kontinenta v predkolonialnem, kolonialnem in sodobnem kontekstu. Namen bralnega projekta je promocija kakovostne literature, spodbujanje izmenjave mnenj o knjigah in razvijanje bralne kulture.

Petmesečni bralni projekt smo začeli na Ta veseli dan kulture, zaključili pa ga bomo 3. maja 2019. S sodelujočimi bralci se bomo srečali na tradicionalni junijski zaključni prireditvi na prostem. Pri projektu lahko sodelujejo člani Mestne knjižnice Ljubljana (16+), ki bodo v tem času prebrali vsaj 5

knjig z aktualnega seznama knjig in oddali izpolnjene obrazce o prebranih knjigah v spletni ali fizični obliki – na voljo so v vseh naših knjižnicah.

Tudi letos bomo vse bralce nagradili, zato, ljubitelji knjig in branja, pridružite se nam!

📖 www.mklj.si/mesto-bere

*Priporili smo si zlato svobodo.
In za njo
še bolj zlato svobodo.
Uresničili smo tisočletne sanje.
Bodečo žico bomo zdaj
polagali sami.*

*Stojim pred sivim kamnom,
med prevrnjenimi svečami
in razpadajočimi venci.*

*V hladnem vetru ni ne tožbe, ne graje.
Samo resnica:*

*“Kar dolgujete nam,
pripada vašim otrokom.”*

ŠE VEMO, KAJ JE BOŽIČ IN ZAKAJ GA PRAZNUJEMO?

Izabela Škornik, 7. b., OŠ Valentina Vodnika

December je mesec treh dobrih mož in prazničnih dni. Med njimi je tudi božič. Toda zdi se mi, da se dandanes pravi pomen božiča počasi izgublja – predvsem pri mlajši generaciji.

Sprva je bil božič poganski praznik. Takrat se je Sonce spet začelo pomikati proti severu in stare civilizacije so to označile kot vnovično rojstvo boga sonca. Kasneje je krščanska vera ta dan označila kot rojstvo Jezusa Kristusa, božična smrečica pa se je prvič pojavila v Nemčiji šele v 16. stoletju. V Ljubljani naj bi prvo božično drevo postavili leta 1845.

V svoji družini in med prijatelji sem izvedla manjšo anketo in ugotovila, kaj za določene starostne skupine pomeni božič. Babica mi je še znala kaj povedati o božiču. Je pa tudi dodala, da se je v letih navada praznovanja zelo spremenila. Nekoč je bil na ta dan post, polnočnica je bila skoraj obvezna ... Moji vrstniki pa menijo, da je namen božiča predvsem obdarovanje v velikih količinah in šole prosti dan.

Obdarovanje

Ko se okoli božičnega časa sprehajam po šolskih hodnikih, slišim, da pogovori tečejo samo še o tem, kdo je dobil več; večje, dražje in boljše darilo uglednejše

znamke. Nihče ne govori o tem, kje so bili in kako so se imeli. Na žalost opažam, da so otroci v Sloveniji vse preveč materialistični. Že starši jih oblačijo v najdražje znamke, jim kupujejo, kar si zaželi, in še več. Otroci postanejo vedno bolj zahtevni in tiste, ki nimajo oblačil uglednih znamk, začnejo zmerjati in poniževati. Nekateri sploh ne pomislijo, da bi lahko tudi brez vseh teh znamk in stvari bili srečni, morda celo srečnejši. Prav zaradi tega bi se moralo predvsem okoli praznikov o tem več govoriti.

Čar božiča je vendar v vzdušju, toplini in medsebojnih odnosih, ne v darilih.

Vzdušje

Božič je že v osnovi družinski praznik, zato ga je najlepše preživeti s svojimi bližnjimi. Lahko ga preživimo doma, ob peki piškotov in potice, okraševanju božičnega drevesca, postavljanju jasic, božični večerji ...

Lepo doživetje je tudi, ko se sprehodimo po okrašeni beli Ljubljani, zasneženem Tivoliju, zadržamo po Kongresnem trgu, si ogledamo jaslce v kakšni od cerkva, se udeležimo polnočnice in se tako še sami nalezemo toplega in prijetnega prazničnega vzdušja.

Foto: arhiv ZOO

Božična zgodba v Živalskem vrtu Ljubljana

ČASORIS
moj prvi spletni časopis

MED GLEDANJEM FILMA SE LAHKO DRUŽIMO, ZABAVAMO IN KAJ NAUČIMO

Lina Berlec, 7. razred, Osnovna šola Milana Šuštaršiča

Verjetno se vam je že kdaj zgodilo, da ste naredili domačo nalogo, se vse naučili in za povrh vsega še postorili vse, kar je bilo treba narediti. In kaj ste počeli potem?

Morda ste kaj izdelali, kaj prebrali ali pa ste enostavno vzeli v roke daljinec in si ogledali kakšen film. Tudi moje sošolke in sošolci niso izjema. Ker so decembrski

praznični dnevi ravno pravšnji za tako početje, me je zanimalo, kakšni filmi so jim všeč.

Ali gledaš filme?
Kdaj gledaš filme?

Ema K. P.
Ja, velikokrat.
Zvečer med vikendi.

Kateri filmi so ti všeč?

Kriminalke, komedije, drame in znanstvena fantastika.
Ker so mi zanimivi.

Zakaj so ti všeč filmi?

Doma, na kavču.

Kje gledaš filme?

Kateri film si nazadnje gledala?
Ali kdaj doma snemaš filmčke?

Nazadnje sem gledala film *Potomci*.
Nikoli.

Jure B.

Ja, pogosto.
Ko vse naredim in sem prost, takrat večinoma pogledam kakšen film.
Všeč so mi znanstveno-fantastični.
Da mi mine čas.

Pogosto doma po televiziji, redkeje pa v kinu.
V kinu sem si nazadnje ogledal film *Gajin svet*.
Ponavadi ne.

Ema N.

Ja, rada gledam filme.
Večinoma zvečer, predvsem med počitnicami, ali pa zjutraj, med vikendi.

Všeč so mi pustolovski filmi, komedije, srhljivke in poučni filmi.
Ob njih se večinoma sprostim, obenem pa se med gledanjem filma družim z družino.
Doma.

Nazadnje sem gledala film *Jurassic world*, ki mi je bil zelo všeč.
Včasih zunaj s prijateljicami, doma pa sem brez ideje o tem, kaj bi snemala.

Tudi sama velikokrat gledam filme. Po navadi jih gledam zvečer. Rada imam mladinske komedije.

Iz filmov se vedno nekaj novega naučim.
Večkrat jih gledam v kinu, saj veliko mojih prijateljic tam praznuje rojstni dan, a vseeno jih gledam tudi doma.

Nazadnje sem gledala film *Gajin svet*.
Rada snemam tudi filmčke s prijatelj, doma pa včasih posnamem mojega psa, ko se igra.

V gozdnem delu Živalskega vrta Ljubljana smo postavili tri velike letalnice za največje sove sveta. Oči sov so podolgovate in tako velike, da je le malo prostora za očesne mišice, zato jih ne morejo premikati. Z obračanjem telesa bi bile za plen preveč opazne, zato sukajo glavo, kar jim omogoča gibljiv vrat s kar 14 vratnimi vretenci. Oči jim omogočajo odličen globinski vid in natančno določanje razdalje do plena. Ponoči sove vidijo kar 10-krat bolje kot ljudje. V popolni temi pa tudi sove nič ne vidijo.

Sprašujemo vas: Za koliko stopinj ali delov kroga lahko sova obrne glavo?

Izmed tistih, ki bodo na spletni naslov ljublanske.glavce@gmail.com do **27. decembra** poslali pravi odgovor, bomo izžrebali dva dobitnika otroške vstopnice za dnevni obisk ZOO Ljubljana.

Pravilni odgovor na nagradno vprašanje novembrskih Ljubljanskih glavcev je: **SITOTISK**. Dobitniki družinske brezplačne vstopnice za ogled razstav Nathalie Du Pasquier in Miliona Glaserja so: Filip Šobak Ožbolt, Matej Klobasa Govednik in Mireille Škoberne.

BOBRI: GIB, PLES, TELO IN UMETNOST

Tadeja Pungerčar, koordinatorka festivala kulturno-umetnostne vzgoje Bobri

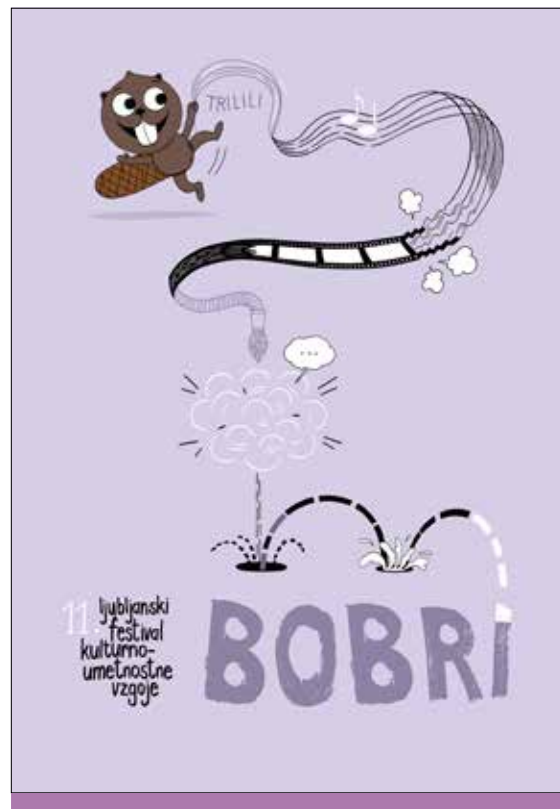
Sredi januarja bo v prestolnici spet veselo. Bobri, mali in veliki glodavci, ki se radi hranimo z umetnostjo, tiste vrste bobri, ki z domišljijo grizljamo ustaljeni red in si zidamo lepši svet, bomo imeli svoj kulturni praznik.

V mestu bo namreč spet festival Bobri, ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje, ki nam tudi letos ponuja lep in pester program. Številne dogodke bo kot rdeča nit povezovala tema ples-gib-telo. Prek različnih umetniških zvrsti bo predstavljeno ustvarjalno izražanje z gibanjem, različne oblike nebesedne komunikacije in medsebojnega sodelovanja. V širšem pomenu pa tudi gibanje misli, besed, zvokov, slik, predmetov ... Program bodo sestavljale gledališke, filmske, glasbene in plesne predstave, vodstva, delavnice in druge dejavnosti, ki jih za otroke in mlade pripravljajo številne vladne in nevladne ustanove ter posamezniki, ki delujejo v Ljubljani in širše.

Festival bomo odprli v Slovenskem mladinskem gledališču, in sicer s predstavo o malem modrem osliču Ariolu, junaku istoimenskega stripa za otroke, v režiji Matjaža Pograjca. Predstavi bodo v Spodnji dvorani Mladinskega sledile delavnice in bobrov plesni žur v živalskih maskah. Prav tako bo plesno obarvana zaključna prireditev Bobrov, ki bo tudi tokrat 8. februarja v Centru urbane kulture Kino Šiška. Na odru se bodo zvrstili številni slovenski vrhunski profesionalni plesalci, ki bodo ob živi glasbi predstavili različne plesne sloge, pridružilo pa se jim bo tudi občinstvo.

V plesnem delu festivalskega programa za vse generacije otrok in mladih si bomo lahko ogledali vrsto uprizoritev odvisnih in neodvisnih producentov z različnih plesnih področij. Med novostmi naj omenimo predstavo *Od kapljice do oceana*, balet *Peter in volk*, gibalno-likovno inštalacijo *Telo v prostoru, prostor v telesu* ter plesno-glasbeno predstavo *Nogabuta*. Tisti, ki pogled radi uprejo dlje, si bodo lahko ogledali gostujočo uprizoritev *Tigraste lilije* (Tiger Lilien), ki k nam prihaja z Dunaja.

V gledališkem delu programa bomo videli nekaj ponovitev iz preteklih let in nekaj novosti, glasbeno-vizualno predstavo za najmlajše *Ba-bu*, lutkovno predstavo *O belem mucku, ki je bil čisto črn* in senčno lutkovno predstavo *Deklica z vžigalicami*. Nekoliko starejšim so namenjene lutkovna predstava *Misterij sove* ter dramski *Naj*

Plakat je tudi letos ustvarila Tanja Komadina.

gre vse v pi ali kako sem si zapomnil 3141 decimal in Kaj pa zdaj. Impro predstava. Pester filmski program z odličnimi igranimi in animiranimi filmi za otroke in mlade zopet pripravljajo v Kinodvoru in Slovenski kinoteki, med številnimi kakovostnimi filmi bomo videli tudi najnovejši animirani film *Neverjetna zgodba o velikanski hruški* in kinotečni igrani film *Naš avto*. Ob vseh naštetih dejavnostih pa znotraj Bobrov poteka še veliko zanimivih delavnic in projektov, s katerimi festival med otroki in odraslimi spodbuja kulturno vzgojo, ustvarjalnost in domišljijo.

V Kinodvoru so spet pripravili delovni zvezek Bobrov dnevnik – knjižico, ki jo brezplačno prejmejo vsi obiskovalci festivala Bobri in ki bo letos še posebej igriva. Otroci bodo skupaj z bobrom Borom obiskovali dogodke na festivalu in se z njim gibali, plesali, ugibali, opazovali in raziskovali. Skozi igro bodo spoznavali svoje telo in njegove gibalne zmožnosti pa tudi predstave, ustvarjalce in kulturne ustanove.

Se vidimo na 11. Bobrih!

Od 19. januarja do 8. februarja 2019

Prevzem brezplačnih vstopnic: sobota, 12. januarja, od 11. do 16. ure, Festivalna dvorana, Vilharjeva 11

Celoten program ter seznam delavnic in namigov za ples in glasbo, ob kateri se lahko zavrtite:

🌐 www.bobri.si

PROJEKTNO UČENJE – ODKRIVANJE INTERESOV IN POKLICNE POTI

Petra Mauer

Program Projektno učenje mlajših odraslih (PUM-O) je namenjen mladim od 15. do 26. leta, ki so brezposelni, so opustili šolanje in se sprašujejo, kam in kako naprej.

Vključitev v program omogoča mladim, da razvijejo svoje potenciale, si naberejo nova znanja, spletejo nova poznanstva ter spoznajo vrsto poklicnih možnosti, za katere morda še pred kratkim niso niti vedeli. Pridobijo vrsto spretnosti, s pomočjo katerih se lažje znajdejo na trgu dela ali pa se odločijo za nadaljnje izobraževanje. Motivacijo za napredovanje, iskanje službe ali končanje šole pridobijo z udeležbo v programu, mentorjevim usmerjanjem, pogovori in nenazadnje tudi z druženjem z vrstniki.

»PUM-O je koristen za mlade, saj udeleženci pridobijo priložnost za izražanje želja in ciljev, mi pa jim poskušamo omogočiti, da jih tudi uresničijo. Vsakemu udeležencu damo možnost, da se lahko z nami pogovori o kakršnem koli problemu,

“ S PUM-Om mladi pridobivajo nove izkušnje in znanja, da se lažje odločijo, kaj bi radi počeli in kateri poklic bi radi opravljali.

ki ga ima, in skupaj poskušamo najti rešitev. Mladim, ki se vključijo v program, omogočamo ustvarjalno preživljanje prostega časa z različnimi interesnimi dejavnostmi. Preko delavnic mladim nudimo čas in prostor za odkrivanje talentov, učenje pa poteka v obliki projektnega dela in temelji na upoštevanju interesov in sposobnosti udeležencev,« je pojasnila sogovornica Manja Logar iz Izobraževalnega centra Geoss, kjer program izvajajo.

Udeležencev v tamkajšnji skupini je trenutno 15. Če slučajno kdo manjka, se pozanimajo, zakaj in kaj bi lahko naredili, da izboljšajo njegovo bivanje pri njih. Poskušajo zaobjeti želje vseh in udeležencem omogočiti pogoje, ki jih mogoče kje drugje niso dobili. »Želimo, da se v prostorih PUM-O in v skupini mladi

Foto: arhiv PUM-O

Udeleženci kreativno preživljajo čas, se zabavajo in zdi se, kot da kar mimogrede usvajajo nova znanja in se učijo novosti.

počutijo domače in sprejeto,« še poudari Manja.

Dan PUM-Ovcev se prične z jutranjim krogom. Zaželi si dobrodošlico in se pozanimajo, kako se kdo počuti in kako je preživel včerajšnji dan. Nadaljujejo s kratko, a poučno zgodbo ali lepo mislijo, ki jo razvijejo v konstruktivno debato. Uporabljajo tudi različne spoznavne kartice (npr. Več kot ena zgodba), ki jim omogočajo, da se bolje spoznajo, se povežejo med seboj in razvijajo empatijo. Dan nadaljujejo z različnimi aktivnostmi, ki razvijajo in izražajo posameznikovo ustvarjalnost, širijo obzorja in so poučevalnega namena. Vodiijo predstavitve, ki jih udeleženci pripravijo sami na temo, ki jih zanima, pa naj bo to poklic, hobi ali pa preprosto stvar, ki jim je pri srcu. Vsak dan pripravijo skupno malico, enkrat tedensko imajo kuharsko delavnico, ob koncu dneva pa kot skupina predebatirajo potek dneva. Vzdušje v skupini je sproščeno in ustvarjalno.

Moj drugi dom

»Za program PUM-O sem izvedela preko zavoda za zaposlovanje. Najprej mi je bilo malo neprijetno, ko sem se priključila skupini, saj sem rahlo introvertirana oseba in se raje držim zase. Ko pa smo se začeli spoznavati z družabnimi igrami in

pogovori, sem se začela počutiti sprejeto in PUM-O je postal moj drugi dom,« iskreno prizna ena izmed udeleženk. »Všeč mi je, da sem začela delati stvari, ki negujejo mojega notranjega otroka, kot so priprava različnih projektov in plakatov, sestavljanje in podobno, saj sem skozi šolska leta in študentska dela skoraj popolnoma pozabila nanj. Všeč mi je, da se lahko izražam pisno, skozi slike in odkrivam svoje sposobnosti, za katere sploh nisem vedela, da jih imam,« je še dodala in nadaljevala: »Od programa pričakujem, da najdem sebe kot osebo in da bom s pomočjo mentorjev ter celotne skupine odkrila poklic, ki si ga želim v prihodnosti opravljati. Pričakujem tudi, da se bom naučila sprejemati različne kulture, saj imamo v skupini še 3 tujce, ter dela v skupini, saj sem večinoma delala individualno.«

Tako je udeleženka pripovedovala, kaj vse počne in kako veliko ji pomeni, da drug drugemu pomagajo, se podpirajo, da se lahko konec koncev sprostijo, poklepetajo in se tudi izrazijo, izkažejo. Mnogi namreč prek projektnega učenja odkrijejo svoje talente, spoznajo področja dela, o katerih prej niso nikoli razmišljali, in jih tudi vzljubijo.

Vsak je za nekaj nadarjen, le odkriti je treba, kaj mu leži. Poklic je treba prilagoditi ne le znanju, spretnosti in sposobnosti,

temveč tudi značaju, saj bo nekdo, ki je introvertiran, bolj zadržan in manj komunikativen, na primer težje in z več napora opravljal poklic prodajalca. V okviru programa udeleženci spoznavajo samega sebe, poglobijo se v to, kar želijo, po čem hrepenijo, kaj jih osrečuje. Nato raziščejo možnosti, kako je mogoče priti do zastavljenega cilja – pa naj bo to vrnitev v šolske učilnice ali zaposlitev na področju dela, ki ga veseli. Potrdilo, ki ga prejmejo ob zaključku programa PUM-O, jim pomaga, da hitreje in lažje uresničijo sanje ter se spopadejo z ovirami, ki jim morebiti pridejo na poti do cilja.

Kdor se želi vključiti v program PUM-O, ki je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada, naj se oglasi pri osebni svetovalki zaposlitve, informacije lahko dobite pri Izobraževalnem centru Geoss, izvajalcu programa na ljubljanskem področju, mentorji so dosegljivi na 051 600 615 ali pum-o@ic-geoss.si. Program se sicer izvaja tudi v drugih krajih po Sloveniji, vanj pa se lahko zainteresirani vključijo celo leto. Udeležencem Zavod RS za zaposlovanje povrne stroške, kot sta dodatek za prevoz in aktivnost. Med samim programom je mlada brezposelna oseba še vedno prijavljena pri Zavodu za zaposlovanje ter v stiku s svojo svetovalko zaposlitve.

MLADIM PRIJATELJSTVO, MESTU NAVDIH

Od novembra je mladim iz mesta in vsem, ki prihajajo v mesto, na voljo spletna stran Mreže mladinskih centrov Ljubljana, mreže, ki povezuje 12 ljubljanskih mladinskih centrov. Na spletni strani www.mrezaljubljana.si najdete vse ključne informacije o sami mreži in posameznih centrih, in to v slovenščini in angleščini. Na spletni strani lahko izveste, kje je najbližji mladinski center, kratek opis in nekaj ključnih besed posameznih centrov, vse pomembne kontakte in povezave ter dostopnost z Ljubljanskim potniškim prometom. Stran je namenjena uresničevanju poslanstva in vrednot mreže, ki jo povezuje skupni slogan »Mladim prijateljstvo, mestu navdih«.

Spletna stran je eno od orodij mreže za učinkovitejšo komunikacijo z mladimi in ostalimi meščani. Navdihnili jo je v letošnjem letu nastala celostna grafična podoba mreže, ki je rezultat intenzivnega raziskovanja skupnih vrednot in poslanstva mreže, ki je potekalo pod vodstvom Tadeje Bučar iz laboratorija za kreativne industrije Punkt in oblikovalke Saše Kerkoš.

MESEČNI NAPOVEDNIK

Mladi na sceni

Društvo »UP« organizira predavanja v Knjižnici Otona Župančiča

18. 12. 2018 ob 18.00, Tatjana Verbnik
Dobnikar: »Kaj iščemo v odnosih?«

15. 1. 2019 ob 18.00, Peter Topić: »Čustveni incest«.

Pogovarjamo se o Iranu

17. 1. 2019 ob 17.00, Slovenska filantropija

Iran bodo predstavili domačini in domačinke, spoznali bomo tudi košček njihove kulinarike s pokušino tradicionalnega prigrizka. Prijave sprejemamo prek 041 654 726 in

✉ primoz.jamsek@filantropija.org.

Nefiks priznanje

15. 1. 2019 ob 17.00, Poligon kreativni center

Nefiks priznanja bomo podelili vsem, ki neformalno pridobljene kompetence beležijo v knjižico Nefiks ali preko spleta v e-Nefiks. V okviru dogodka bo potekalo tudi motivacijsko predavanje.

Nefiks karierni dan

7. 2. 2019, na srednjih šolah po Ljubljani

V okviru tedna Mladinske mreže za karierni razvoj KROJ bo 7. februarja potekal Nefiks karierni dan z geslom »Pogumne odločitve«. Vse, ki bi si želeli sodelovati kot karierni ambasadorji na srednjih šolah, vabimo k prijavi na ✉ karijera@nefiks.si.

Zatiranje v Gromki: Moje prav(lj)ice

19. 12. 2018, Klub Gromka

V mnogih pravljah so spolne vloge vnaprej predpostavljene in tako je določena oblika zatiranja prikazana kot sprejemljiva, kar pripomore k reprodukciji spolno zaznamovanih družbenih vzorcev in patriarhalnega družbenega reda.

✉ www.kudtransformator.com

Dogodki v Dnevem centru za otroke in mladostnike Skupaj v skupnosti

Decembrska peka piškotov: **14. 12. in**

21. 12. od 14.30 do 17.00. Pridi pomagat pri peki in sladkanju.

Decembrsko okraševanje dnevnega centra:

13. 12. 2018 od 14.30 do 17.00.

Predpraznična delavnica: **21. 12. 2018 od 14.30 do 17.00**. Skupaj se bomo poveselili prihajajočih praznikov in izdelali voščilnico za domače.

✉ www.skupajvskupnosti.si

IMPROŠKE

17. 12. 2018 in 21. 1. 2019 ob 20.00 v Skladovnici (Beethovnova 5)

Nehierarhična skupina bo uporabila humor, iskrenost in nepredvidljivost za raziskovanje spola na odru.

22. 12. 2018 ob 21.00 v Klubu Tiffany (Masarykova 24)

Navdih za tokratno smejanje bodo fotografije različnih praznovanj. V uro trajajoči predstavi bomo tako praznovali rojstni dan, morda pust, gotovo pa dejstvo, da smo se skupaj zbrali in zabavali.

IMPRO LIGA

Impro liga, vseslovensko tekmovanje improvizacijskih gledališč, pripravlja že 25. jubilejno sezono najbolj spontanah predstav pri nas. Vabljeni na neponovljivo gledališko dogodiščino!

16. 12. 2018 v CSK France Prešeren (Karunova 14)

19.00 predstava Impro pokal in
20.15 Impro liga tekma: V daru borbe vs. Mogoče

6. 1. 2019 v CSK France Prešeren (Karunova 14)

19.00 predstava Impro pokal in
20.15 Impro liga tekma: Lažno upanje vs. Mtke

20. 1. 2019

25 let Impro lige, program bo objavljen na
✉ www.impro-liga.si

3. 2. 2019 v CSK France Prešeren (Karunova 14)

19.00 predstava Impro pokal in
20.15 Impro liga tekma: Gverila Teater vs. Muy Improtante

ŠILA – Šolska impro liga

21. 12. 2018 v gledališki dvorani

Dijaškega doma Tabor (Kotnikova 4)

17.00 ŠILA tekma: Gimnazija Poljane 1 – SVŠUGL

18.30 ŠILA tekma: Gimnazija Vič 2 – GSŠRM Kamnik

11. 1. 2019 v gledališki dvorani Dijaškega doma Tabor (Kotnikova 4)

17.00 ŠILA tekma: Gimnazija Poljane 2 – Gimnazija Bežigrad 1

18.30 ŠILA tekma: BIC – Gimnazija Ledina

25. 1. 2019 v gledališki dvorani Dijaškega doma Tabor (Kotnikova 4)

17.00 ŠILA tekma: Gimnazija Poljane 2 – GSŠRM Kamnik

18.30 ŠILA tekma: Gimnazija Vič 1 – Škofijska klasična gimnazija

1. 2. 2019 v gledališki dvorani Dijaškega doma Tabor (Kotnikova 4)

17.00 ŠILA tekma: Gimnazija Šiška – Gimnazija Poljane 1

18.30 ŠILA tekma: Gimnazija Kranj 1 – Pionirski dom

✉ www.sila-impro.si

Več dogodkov in informacij za mlade najdeš na ✉ www.lmit.org.

Čemšeniška grajska pot

Besedilo in foto: **Rok Kušlan**

Z odrastka posavskega hribovja, ki se z Ljubljanskim gradom spusti v Ljubljano, se da odlično nadzorovati poti, ki v mesto vodijo z juga in vzhoda. Zato ni čudno, da so uporabljali strategiji vseh rodov, ki so se ukvarjali z obrambo t. i. Ljubljanskih vrat, prehoda iz Italije v Panonijo in z Alp na Balkan.

Zgodovinski viri izpričujejo utrdbe na grebenu od prazgodovine do druge svetovne vojne, ko so se tukaj bili zadnji in zelo krvavi boji za osvoboditev Ljubljane. Na Lavrici se tega zavedajo, zato so uredili pešpot, ki povezuje zgodovinsko pomembne lokacije okrog njihovega kraja. Toda Lavrica se tako imenuje šele v zadnjem času. V srednjem veku so bile na tem mestu štiri vasi, povezane v župo, ki se ji je tedaj reklo Čemšeničnik. In to je ime, ki so ga Lavričani vzeli za poimenovanje pohodne poti po grebenih okoli Lavrice.

Opis poti: Izhodišče je postaja Lavrica, kamor vozita liniji 3B in 3G. Na postaji je tudi smerokaz proti Selom, ki mu sledimo na Jagrovo ulico. Po sto metrih se znajdemo na začetku Čemšeniške grajske poti. Pot je označena z markacijami v obliki rumenega sonca z zelenimi žarki, ki pa so bolj namenjene tavanju kot vodenju, saj jih na ključnih mestih, kot so razcepi, praviloma ni. Zato se je bolje kot na markacije zanesti na občutek in povprašati za smer same krajane. Od oznake za začetek poti torej nadaljujemo desno na Šeparjevo pot in na prvem križišču zavijemo levo strmo v gozd. Ko prispemo do križišča v obliki črke T, zavijemo desno na gozdno cesto, ki kmalu postane kolovoz. Temu sledimo bolj ali manj po slemenu Šeparjevega hriba in po približno pol ure stopimo iz gozda blizu dvorca Lisičje.

Dvorec je bil zgrajen v 16. stol., današnjo podobo pa je dobil konec 18. stol. V Valvasorjevih časih je slovel po svojem vrtu, v katerem je polihistor naštel kar 107 vrst tulipanov pa tudi veliko

število drugih cvetlic in sadnega drevja. Od dvorca nadaljujemo po cesti do avtocestnega useka, ki je največji v Sloveniji, kar začutimo tudi sami, saj se najprej pošteno spustimo do nadvoza preko avtoceste, potem pa se ob njej še vsaj dvakrat toliko dvignemo. Ob tem se za našim hrbtom odpira nadvse veličasten pogled na avtocesto. Ko prisopemo na vrh useka, nas kolovoz povede v gozd in naprej proti Molniku.

“ Molnik so pred 2500 leti naseljevali Iliri.

Tudi tu se je najbolje zanesti na občutek in kompas. Po pol ure hoje od vrha useka pridemo do razcepa pod vrhom Molnika, kjer nas pričaka klop, rumena puščica pa nas namesto na stezo, ki se strmo požene v breg, napoti desno na kolovoz, po katerem v desetih minutah dosežemo vrh Molnika, ki je iz Ljubljane videti kot markanten greben z dvema neizrazitima vrhoma in je s 582 m nadmorske višine najvišja točka današnje poti.

Nekaj miz in klopi nam pove, da je čas za oddih. Na Molniku je bila pred 2500 leti utrjena naselbina, ki naj bi jo po izkopaninah sodeč naseljevali Iliri. To so bili časi, ko se je družba začela razslojevati na podlagi bogastva, ki so si ga nakopičili z obdelovanjem kovin. Ivan Puš, prvi sistematični raziskovalec

Molnika, meni, da je bila na Molniku rezidenca takratne aristokracije.

Z vrha Molnika stopimo na greben in se preko stranskega vrha po stezi spustimo do prej omenjenega razcepa s klopjo, od koder zavijemo desno na kolovoz, ki nas v slabe pol ure pripelje na prelaz med Sostrim in Lavrico, kjer stopimo na asfalt in se po njem podamo naravnost proti Orlam. Vas so pred koncem vojne utrdili Nemci, da bi krili umik glavnine svoje vojske. 7. in 8. maja 1945 je tukaj padlo 77 partizanov za osvoboditev Ljubljane, ki je svobodo dočakala dan pozneje. Tablo, ki označuje začetek vasi, dosežemo kmalu, vendar moramo še malo posopsti, preden dosežemo razcep sredi vasi, kjer nas kašipot Čemšeniške grajske poti napoti levo. Tukaj se moramo odločiti, kam naprej. Če nadaljujemo desno, pridemo do Gostilnice Orle, od koder lahko, če smo dovolj vzdržljivi, nadaljujemo po grebenu Golovca vse do Roške ceste, kjer lahko stopimo na avtobus številka 11. Lahko pa nadaljujemo po Čemšeniški grajski poti, ki nas bo skozi gozd mimo Eržena pod Debelim hribom odpeljala nazaj na Lavrico.

Pri Erženu se ponudi še ena, morda najboljša možnost. Potem ko se naužijemo razgleda z Debelega hriba, ki se boči nad domačijo, se vrnemo na cesto, vendar ne zavijemo proti Lavrici, ampak v nasprotno smer, proti zahodu, in se tako izognemo topotanju po asfaltu. Po gozdni cesti nato skozi štiri podvoze pod razcepom Malence pridemo na Rudnik oz. tamkajšnjo avtobusno postajo.

Med dvorcem Lisičje in Molnikom se za našim hrbtom odpira nadvse veličasten pogled na avtocesto.

ZNANI LJUBLJANČANI
O GIBANJU

Tek in življenje

Anton Majcen - Zvone, ljubljanska
atletika legenda

Šport je bil vedno del mojega življenja. Najprej sem igral nogomet, a to je bil zame pregrob šport. Ko sem nekoč zmagal na krosu, sem se z veseljem odzval na povabilo trenerja Marjana Skuška, naj pridem trenirat v atletski klub Odred. V teku sem tekmoval še kot srednješolec, to je bilo v 50-ih letih prejšnjega stoletja, nato kot študent gozdarstva pa tudi potem, ko sem šel v službo in sem imel družino. Tečem že vse življenje, tudi na smučeh, veliko se vozim s kolesom in dolgo sem tekmoval v hitri hoji. Žal mi je poškodba preprečila nastop na evropskem prvenstvu leta 1974 v Rimu.

Ko so leta 1957 organizirali prvi tek trojk okoli Ljubljane (no, takrat nas je bilo v ekipi pet), sem z veseljem tekel v družbi sotekačev. In se potem vsako leto pripravljaj nanj, vse do leta 2016, ko sem nastopil še zadnjič, šestdesetič. Dvakrat sem tekel z vnukinjama Katko in Urško, kar je bilo posebno doživetje. Zdaj ne tekmujem več, kar pa ne pomeni, da ne tečem.

Ljudje me včasih vprašajo: »Zvone, kdaj boš nehal teči, ali nisi že dovolj star?« Ampak tečem še naprej, očitno sem se kot tekač rodil. Tudi zato sem bil tako vesel, ko je Ljubljana leta 1996 dobila svoj maraton. Z njim je mesto dobilo tekaški dogodek, kakršnega si zasluži in ki se ga danes udeležuje ogromno ljudi. Kar pomeni, da so se nanj dolgo pripravljali in da redna rekreacija postaja sestavni del njihovih življenj. Na ljubljanskem maratonu sem našel svoje mesto kot traser in merilec proge, ki se je v teh letih večkrat spremenila.

Vesel sem ljudi, ki tečejo po poteh v Ljubljani in njeni bližnji okolici. Vesel sem, ko tečem po PST-ju, skozi Mostec, po Rožniku ali Tivoliju in srečujem ljudi, ki tečejo, hodijo ali se kako drugače rekreirajo. Ljubljana ponuja odlične možnosti za rekreacijo v naravi. Mislim, da ni veliko mest na svetu, ki imajo za to takšne pogoje.

Razgibajmo

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane

Foto: Miha Fras

S programom Razgibajmo Ljubljano smo letos pomagali razgibati okoli petdeset tisoč Ljubljančank in Ljubljančanov. Koliko pa

Dobrodelni tek in pohod Božičkov

Prednovoletno vzdušje, okrašena Ljubljana in ... tradicionalni rekreativni nočni dogodek, ki iz leta v leto privabi več tekačev in pohodnikov. Cilj je še zadnjič v letu poskrbeti za skupinsko razgibavanje Ljubljančanov s hojo na dva kilometra ali

z netekmovalnim tekom na šest oziroma dvanajst kilometrov, ob tem pa zbrati čim več prostovoljnih prispevkov za sklad Rdečih noskov – klovnov zdravnikov, ki obiskujejo otroke na Pediatrični kliniki. Vsi prijavljeni dobite Božičkovo kapico. Pridite v Tivoli, na kotalkališče pod bazenom, kjer bo start ob 18. uri. Podrobnosti na www.tekbozickov.si.

Namig: Podarite zdravje!

Če vam v tej norišnici veselega decembra še ni uspelo kupiti daril za svoje najdražje in si brez idej razbijate glavo, vam predlagamo, da jim kupite nekaj sproščujočega in zabavnega. Recimo karto za fitnes, tečaj teka na smučeh ali pa startnino za katero izmed rekreativnih prireditev ... Boste videli, da vam bodo hvaležni, vi pa boste storili nekaj dobrega zanje.

Ljubljano

se vi gibate in razgibate?

Dan snega v Ljubljani

V novem letu že načrtujemo nove priložnosti: prva bo v petek, 18. januarja 2019. Pričakujte zasneženo Stritarjevo ulico, Tromostovje in Prešernov trg. Sneg nam bodo pripeljali iz Planice, od tam si bomo sposodili smučarsko tekaško opremo, Gojko Zalokar s Timinga

Ljubljana bo poskrbel za trdnost in urejenost tekaške smučine, Smučarska zveza Slovenije bo zagotovila aktivno udeležbo trenerjev in vaditeljev za učenje smučarskega teka za male in velike, pripravili bomo čisto pravo tekmovanje sprinterjev na smučeh, predstavili pa se bodo tudi klubi, društva in zavodi, ki ponujajo zimske rekreativne in športne programe. Obeta se celodnevna zabava na snegu, ki je ne smete zamuditi.

📍 www.razgibajmoljubljano.si

Koledar rekreacije 2019 – za novo štetje kilometrov, ur, kalorij ...

Če pripravljate kakšen ravninski ali planinski pohod, gorski ali ravninski tek, kolesarski turistični izlet ali maraton z gorskim ali cestnim kolesom, triatlon ali duatlon, tek na smučeh, plavalni dogodek, plesni ali kakšen drug tečaj, pohodni ali kakšen drug test, malonogometni, odbojcarski ali košarkarski turnir oziroma katero izmed drugih aktivnosti, ki nosijo predznaka »rekreativni« ali »gibalni«, ga vpišite v portal. Vpišite vsaj naziv dogodka, datum, panogo, kraj, kontaktne podatke (telefon, spletna stran, e-pošta ...) ter dodajte kratek opis.

Vse vpišite na 📍 www.rekreacija.si,

če pa se ne znajdete, pišite na

✉ koledar@rekreacija.si.

Partnerji programa Razgibajmo Ljubljano so Športna zveza Ljubljane, Zveza športnih društev Krim, Zveza športnih društev Slovan, Športna zveza Univerze v Ljubljani, Mestna občina Ljubljana, Fundacija za šport.

RAZGIBAJMO LJUBLJANO

Za objavo v glasilu Ljubljana ali v elektronskem tedniku Športni utrinki nam lahko novice pošljete na ✉ info@szlj.si, vprašanja pa lahko zastavite tudi po telefonu 01 434 72 91.

NASVET STROKOVNJAKINJE

Zima in zdrav način življenja

Irena Gačnik, višja medicinska sestra

Zima je pred vrati in s temperaturami marsikomu pade tudi odpornost. Tako namesto da bi užival v radostih zime, obleži doma. Prehladni simptomi se pojavijo deset do dvanajst ur po okužbi, zato je še posebno pomembna skrb v prvih treh dneh. Čudežnega zdravila žal ni. Za hitrejše okrevanje si privoščite lipov čaj, ki vas bo pogrel in dobro prepotil. Izogibajte se hrani, ki povzroča sluz v organizmu – to so predvsem mlečni izdelki. Če vam je v tem času vroče, pomeni, da vaša obramba dobro deluje. Ob slabšanju počutja pa vsekakor obiščite zdravnika!

Z nekaj triki lahko še dodatno okrepite svoj imunski sistem, preliščite viruse in tako preskočite obdobje prehladov. Za močan obrambni mehanizem poskrbite z gibanjem. Največja napaka je, da zaradi slabšega vremena zmanjšate ali opustite telesno aktivnost, predvsem tisto na prostem. Svojo dnevno dozo svežega zraka si lahko zagotovite med sprehodom po bližnjem hribu ali s tekom po sosednjem parku. Če niste zmrzljive narave, se lahko v službo še vedno odpravite s kolesom. V vsakem primeru pa ne pozabite na ustrezna zimska oblačila in ostalo opremo. Ker je dan pozimi precej krajši, vam bo v takih trenutkih prav prišla tudi čelna svetilka. Na mrazu ne dihanje skozi usta, nos in usta si pokrijte s šalom. Pred aktivnostjo na prostem si privoščite prigrizek, saj se bo tako telo lažje borilo proti mrazu in okužbam. Odveč ne bodo niti obiski savne, ki vas bo pripravila na pogosto menjavanje temperature med notranjimi in zunanji prostori. Poleg gibanja je pomembna tudi ustrezna prehrana. Ključ do dolgoročnega zdravja se namreč skriva v črevesju. Uživate sezonsko sadje in zelenjavo, saj vsebujeta vse potrebne vitamine in minerale, ki bodo okrepili vaš imunski sistem. Privoščite si veliko oreščkov, suhega sadja in citrusov, predvsem pa poskrbite, da čez dan pijete dovolj tople tekočine. Limona, ingver in med naj postanejo stalnice v vašemčaju.

Spodbuda: Dragi Božiček, dedek Mraz ...

Decembrski dobri možje vam morda lahko pomagajo izpolniti kakšno željo, a dobrega počutja vam ne bodo zagotovili. Zanj se boste morali vsaj malo potruditi sami in potočiti nekaj kapelj znoja. Zadnjemu mesecu v letu sicer pravimo veseli december, toda vseeno (ali pa prav zato) ne zanemarite svojega telesa.

Ples je naravno gibanje

Miha Štamcar

Ni prav veliko plesnih učiteljev, ki bi jim postavili spomenik. Toda Ljubljana je v tem nekaj posebnega, saj je pred šestimi leti pred stavbo Kazine odkrila spomenik plesnemu mojstru Adolfu Jenku ob 110. obletnici njegovega rojstva. Zanj pravijo, da je vzgojil več kot 100 plesnih vaditeljev in učiteljev, v njegovi plesni šoli pa se je v nekaj desetletjih zvrstilo več kot 220 tisoč učencev. Mojster Jenko velja za pionirja plesne vzgoje, tekmovalnega plesa in plesne kulture. Čeprav je od njegove smrti že 33 let, ima nemalo zaslug, da je športni ples še danes ena najbolj priljubljenih dejavnosti med mladimi. Tudi v Ljubljani.

Korenine prvega plesnega tekmovanja na Slovenskem segajo v leto 1927, ko je bilo v Unionski dvorani organizirano prvo tekmovanje, šest let pozneje pa je prav Adolf Jenko ustanovil prvi plesni športni klub PSK. Ko je po drugi svetovni vojni takratna oblast ukinila Plesno šolo Jenko, je število plesnih parov znatno upadlo. A ne za dolgo, kmalu so trije ljubljanski klubi (SKUD Tine Rožanc, Ljubljanski plesni krožek in Akademski plesni klub) skupaj z mariborskim KUD-om Jože Hermanko ustanovili Plesno zvezo Slovenije: za športni ples ni bilo več ovir. Danes ob standardnih in latinskoameriških plesih tekmujejo še v akrobatskem rokenrolu in v modernih tekmovalnih plesih.

V Ljubljani deluje nemalo klubov, ki se ukvarjajo s športnim plesom, še več je plesnih društev, katerih osnovna dejavnost je učenje plesa. Običajno poučujejo standardne (angleški in dunajski valček, tango, slowfox, quickstep) in latinskoameriške plesne (samba, čačaca, rumba, paso doble in jive). V zadnjem času

Foto: Miha Fras

Plesno mesto je v športnem plesu najbolj poznano po akrobatskem rokenrolu in modernih tekmovalnih plesih.

je vse več zanimanja tudi za akrobatski rokenrol ter druge moderne tekmovalne plesne (disco, hip hop, electric bogie, break dance, show dance, street jazz, step, trendy, jazz balet, house, clubbing in modern jazz).

Najstarejša je Kazina

»Plesni klub Kazina ima že več kot 50-letno tradicijo in je ob plesni šoli in rekreativnem plesu aktiven pri skoraj vseh tekmovalnih plesih. Veliko naših učencev uspešno nadaljuje svoje projekte in šole, kar samo potrjuje kakovost našega dela. Naš osnovni namen ni le vrhunski tekmovalni ples, saj gredo mnogi naši plesalci na ugledne plesne akademije povsod po svetu, kar pomeni, da dobro skrbimo za vzgojo plesalcev od mladih nog. Ni treba, da so vsi vrhunski tekmovalci ali da plešejo na svetovnih odrih, že s tem, da v odrasli dobi in starejših letih plešejo za rekreacijo, smo dosegli svoj namen,« je prepričana Silvestra Perčič, vodja šole v Kazini, ki ob tem poudarja, da je ples nekaj naravnega, nekaj, kar obvladamo od rojstva naprej.

»Ples je v nas samih, je del nas, že s trenutkom, ko se rodimo. Če gledate katerega koli otroka, boste videli, da pleše, predsodki se pojavijo pozneje. Eno od poslanstev Kazine je, da spomnimo ljudi,

da je ples popolnoma naravno gibanje in da ni nič takšnega, česar se ne bi mogli naučiti. Naše metode dela so prijazne ljudem,« pravi Silvestra Perčič, ki je v Kazini že 35 let. Že od samega začetka domujejo na Kongresnem trgu, medtem ko tekmovalni del njihovega programa trenira v dvorani Ilirije na Vodnikovi ulici. »Kam se bo kdo usmeril, je stvar posameznika. Nekateri se nam pridružijo že pri treh letih, drugi pozneje, predvsem pa ne smemo pozabiti, da je ples tudi oblika rekreacije, druženja, kar ljudje vse bolj odkrivajo in samo veseli smo lahko, da je tako.«

Nika Kljun, najbolj znano ime Bolera

Kazina je najstarejši ljubljanski klub, a Bolero je najbolj množično obiskan in na tekmovalnem področju v modernem tekmovalnem plesu tudi najuspešnejši. Na septembrskem svetovnem prvenstvu v show danceu so v Pragi osvojili veliko številko prvih mest, zato jih je ob koncu novembra v Mestni hiši sprejel tudi ljubljanski župan Zoran Janković.

»V tem šolskem letu slavimo 30-letnico delovanja. Imamo okoli 300 tekmovalcev, ki plešejo moderne tekmovalne plesne, ki so v Olimpijskem komiteju Slovenije priznani kot šport. Imamo 13 redno zaposlenih,

saj v okviru Bolera deluje tudi največja plesna šola v Sloveniji. Že nekaj let delamo v prostorih nekdanje Astre za Bežigradom, kjer imamo šest dvoran, dve v pritličju in štiri v drugem nadstropju. Vzpostavili smo tudi lastni sistem izobraževanja plesnih učiteljev in trenerjev, ki potem še pri Plesni zvezi Slovenije pridobijo ustrezne diplome,« je dejavnost Bolera predstavil Zoran Kljun, ob Janji Pušl njegov ustanovitelj in solastnik.

Najbolj prepoznavno ime Bolera je seveda Nika Kljun, najuspešnejša slovenska plesalka in mednarodna koreografinja, ki je uspela tudi v plesni Meki, Los Angelesu. »Če imate Niko, ki je sinonim medijske prepoznavnosti, ni težav s članstvom,« poudarja Zoran Kljun, ki je tudi predsednik Plesne zveze Slovenije. »V zadnjem času širimo prepričanje, da je ples dober tudi za zdravje, saj so različne raziskave pokazale, da zelo dobro učinkuje proti demenci. Pri plesu gre za medsebojno koordinacijo teles, potem je treba vse uskladiti z glasbo, tu so še koraki – in ko vse to seštejemo, vidimo, da morajo možgani ves čas delovati, kar je dobro za zdravje. Na tem segmentu v plesnih šolah tudi delamo, predvsem s starostniki, mladi

pa se bolj usmerjajo v športne programe. Naša naloga je, da jih hkrati tudi vzgajamo, saj velik del mladosti preživijo v klubu.«

V Plesnem mestu že od prvega srčnega utripa

Tudi Plesno mesto se počasi približuje trideseti obletnici. Njegovi začetki segajo v leto 1991, ko sta Anita Vihtelič in Marko Hren organizirala prve plesne programe za otroke v Grosupljem. Sprva je bila to ena najhitreje rastočih plesnih šol s programi, namenjenimi predvsem predšolskim otrokom. Z Grosupljega sta delovanje razširila še v Ljubljano, Tržič, na Vrhniko, Logatec, Postojno in Maribor. Zdaj imata že nekaj let domovanje v Mercator centru v Šiški.

»Največ pozornosti namenjamo predšolskim otrokom. Letos smo v različnih starostnih kategorijah postali evropski in svetovni prvaki. Trenerski kader sva vzgojila sama, to so plesni pedagogi, ki so se najprej dokazali z vrhunskimi rezultati kot tekmovalci, zdaj pa jim omogočava dodatno izobraževanje doma in v tujini – tako rastejo še naprej. Pomagajo nam tudi gimnastični strokovnjaki in športni psiholog,« je povedal Marko Hren, nekdanji profesionalni plesalec rokenrola pa tudi latinskoameriških plesov.

Plesno mesto se od drugih plesnih klubov razlikuje po tem, da ponuja tudi plesni pilates za nosečnice. »S sistematično vadbo pilatesa za nosečnice ohranjamo dobro

“ V Ljubljani je veliko plesnih društev, katerih osnovna dejavnost je učenje plesa.

telesno držo, preprečujemo in odpravljamo bolečine v hrbtu, preprečujemo pojav inkontinence ter izboljšamo ravnotežje in koordinacijo. Tovrstno vadbo priporočajo tudi različna strokovna in znanstvena združenja po celem svetu,« poudarja Anja Oman, nosilka prvega plesnega pilates programa v Sloveniji.

V Plesnem mestu organizirajo tudi družabne plesne za starejše občane, trenutno je najstarejši star krepko čez 70 let, vsako leto pa pripravijo tudi novoletni žur. Letošnja tema bo nostalgija, ko bodo otroci plesali na stare skladbe iz mladosti

svojih staršev ali dedkov in babic. Za delo z otroki je Anita Vahtelič prejela prestižno Jenkovo priznanje.

Želeli bi si, da bi osnovne šole imele več razumevanja

V plesnem klubu Briljantina, ki sicer nima svoje plesne šole, so se usmerili v akrobatski rokenrol. Ker želijo ta ples širiti tudi med otroki in mladino, pripravljajo otroške plesne tečaje Mini Briljantina. »Ena od naših težav je, da je v Ljubljani veliko športne ponudbe, žal pa nam na osnovnih šolah ne dovolijo, da bi se otrokom predstavili bolj celovito. To, da na šoli pustiš reklamni listek, seveda ni dovolj. Na srečo imamo dobre stike z osnovnimi šolami Trnovo, Livada in Koseze, od koder prihaja tudi večina novih članov. V zadnjih letih smo imeli veliko uspehov v formacijah, kjer smo bili dvakrat zaporedoma svetovni prvaki, v Sloveniji smo tradicionalno uspešni v klasični akrobaciji,« je dejavnost Briljantine predstavila predsednica kluba Mirjam Kerpan Izak, ki je v plesu aktivna že 30 let.

Letno organizirajo od šest do osem tekmovanj. Največje je bilo 8. decembra, ko so v dvorani OŠ Dobrava priredili zaključek svetovnega pokala v akrobatskem rokenrolu. V dveh kategorijah so imeli svoje predstavnike tudi slovenski plesalci, dan pozneje pa je bil na sporedu še tradicionalni memorial Primoža Bizilja, že sedemnajsti po vrsti.

Medtem ko se je plesni klub Briljantina v glavnem usmeril le v akrobatski rokenrol, so v plesnem klubu Feniks zavezani standardnim in latinskoameriškim plesom. Na tem področju so zelo uspešni, a tudi Nataša Ambrož, ki je z Blažem Pocajtom, Matejem Krajcerjem in Marijanom Frasom pred trinajstimi leti nadaljevala zapuščino pokojnega Tomaža Ambroža, bi si želela, da bi jih šole bolj podpirale. »Zelo težko je priti v šole, da bi predstavili svojo dejavnost. Na Hrvaškem je to bolj množično, ker imajo ta dostop, pri nas je to težje. Vedeti moramo, da je ples naravno gibanje, zato bi bilo dobro, če bi se tega zavedali tudi v šolstvu. Ples je pomemben za socializacijo otrok posamično in v skupini, z nasprotnim spolom, otroci s plesom pridobijo socialne veščine, ki jih morda v drugih športih ni. Hkrati se učijo tudi, kako obvladati strah pred javnim nastopom in sodelovati s partnerjem, se pravi veščin, ki jih potrebujejo vse življenje,« je poudarila Nataša Ambrož.

Seveda omenjeni klubi niso vsi plesni klubi, ki delujejo v Ljubljani, še več pa je plesnih šol. Izbire je veliko, potreben je le pogum, kajti – kot je dejala večina naših sogovornikov – ples je popolnoma naravno gibanje, ki veliko pripomore k zdravemu načinu življenja.

Foto: Žiga Intihar

Ljubljana je na področju trajnosti naredila že veliko, ta osnova pa je odlična za razvoj nove mobilnosti.

Trenutni projekti so le prvi temeljni kamni

Intervju z Matejem Čerom

Živa Čebulj

Mesto Ljubljana se na vseh področjih trudi spodbujati trajnostni način življenja. Eden ključnih dejavnikov pri tem je osebni prevoz meščank in meščanov pa tudi tistih, ki se dnevno vozijo na delo v mesto. Osebno vozilo nam je poleg nujnega pripomočka pogosto še statusni simbol, zato sta sprememba ali vsaj razmislek o zamenjavi takšnih navad še posebej revolucionarna. Dva od načinov drugačne uporabe vozil, in sicer najem ter souporabo električnih avtomobilov Avant2Go, ponuja ljubljansko podjetje Avant car. Zato smo ustanovitelja Mateja Čera povprašali, kakšno vizijo elektroprihodnosti ima za naše in svoje mesto.

Foto: osebni arhiv

Matej Čer

Vaše podjetje je eden glavnih ponudnikov elektromobilnosti v ljubljanski regiji in poleg tega imate tudi lastno razvojno skupino. To vam zagotovo omogoča dokaj celovit pogled: kakšna je vaša vizija elektromobilnosti?

Verjamemo, da se okrog leta 2025 v razvitem svetu skorajda ne bo več

proizvajalo osebnih avtomobilov, ki ne bi bili v celoti ali vsaj deloma gnani na električni oz. alternativni pogon. Ob dovolj dobri alternativni ponudbi, ki prihaja že v prihodnjih letih, ter zaostrovanju zahtev glede izpustov in s tem dodatnih finančnih obremenitev bo redko kdo še želel izbrati slabšo možnost. Podobno

kot nekaj let po prihodu pametnih telefonov: takrat skoraj nihče več ni želel posegati po klasičnih telefonih. Okrog leta 2030 bomo v prometu verjetno le še redko videli avtomobile, ki bodo za seboj puščali izpušne pline, saj tovrstnih novih ne bo več možno kupiti, starih z izpuhi pa se ne bo več izplačalo imeti. Davki in

podobne obremenitve za onesnaževanje okolja bodo enostavno preveliki: bistveno smotrnejše bo razgraditi še zadnja vozila ter pristopiti k novi mobilnosti. Ta pot bo še veliko lažja, saj bo k znatni pocenitvi nove mobilnosti prispevala tudi kombinacija različnih oblik delitve prevoza, souporabe vozil ter avtonomne vožnje.

Kaj se trenutno dogaja na področju elektromobilnosti?

Elektromobilnost nepreklicno prodira tako na razvite kot manj razvite trge, in to vse hitreje. V Evropi vodi Norveška, kjer mesečna prodaja 100-odstotno električnih vozil dosega že polovico vseh novoprodanih vozil, uveljavljajo pa se tudi ostale države, kot so Nizozemska, Anglija in Avstrija. V globalnem okviru prednjačita Kitajska in ZDA, kjer je družba Tesla Motors prehitela vse uveljavljene svetovne tekmece – v zadnjem kvartalu je v ZDA prodala več 100-odstotno električnih vozil znamke Tesla kot vsi luksuzni evropski tekmeči bencinskih in dizelskih skupaj.

Kako bi to znalo v kratkem spremeniti naš način življenja in kaj to pomeni za Ljubljano pa tudi za ljubljansko regijo?

Na naša življenja bo trend elektromobilnosti nedvomno vplival pozitivno, saj bo razbremenil ekosistem na ravni hrupa in škodljivih izpuštov. Obenem nove tehnologije z večjo digitalizacijo mobilnosti prinašajo udobnejšo vožnjo. V kombinaciji s souporabo vozil bo to nedvomno tudi močno znižalo uporabniške stroške, poenostavilo naša življenja in razbremenilo družinski proračun, predvsem za tiste, ki živijo v mestnih središčih ali imajo v družini več kot eno vozilo. Ljubljana je na področju

trajnosti in zelenih zgodb doslej naredila že veliko in na to osnovo se oblike nove mobilnosti dobro vključujejo. Ob ustreznem sodelovanju vseh akterjev, tako na področju infrastrukture kot same mobilnosti, so lahko učinki oziroma sinergije še toliko večji, s tem pa tudi kakovost življenja za meščanke in meščane, ki bodo to znali z vsakim dnem bolj ceniti.

Vsako mesto je drugačno na svoj način, zato nekaj, kar se je v nekem mestu izkazalo za dobro prakso, morda v drugem mestu ne bo ustrezno zaživel. Po katerih mestih se zgleduje vaša vizija mobilnosti – morda ne v celoti, temveč na določeni ravni?

Težko bi govoril o zgledovanju po mestih, morda bi kot motivacijo prej izbral vizionarje, kot je Elon Musk. Naš model je rezultat neprestanega učenja in razvoja oblik mobilnosti na krilih novih tehnologij in po meri mesta, kjer je glavno vodilo dvigniti kakovost življenja ter znižati obremenitev za okolje. Vizija, ki ji sledimo, sega daleč v prihodnost, upal bi si reči, da so trenutni projekti, vidni navzven, le prvi temeljni kamni, prvih nekaj odstotkov celotne vizije.

In kaj navdihuje vas?

Osebnost me navdihuje razvoj poslovnih modelov, ki bodo lahko imeli pozitiven vpliv na čim širše okolje, seveda na temeljih prednosti in priložnosti, ki jih prinašajo nove tehnologije ter dognanja človeštva. Zanimajo me predvsem področja mobilnosti, čiste energije in zdrave hrane. Verjamem, da je na teh treh področjih ogromna priložnost za človeštvo, da naredi velik korak v smeri trajne višje kakovosti življenja, čim bolj enakovrednega bivanja ter priložnosti za vse.

DRUGAČEN PODJETNIŠKI PRISTOP: KDOR DAJE, PRIDOBIVA

mag. Jernej Pirc

Kaj imajo lahko skupnega cvetličar in avtomehaničar ali arhitekt in športni inštruktor ali pa kozmetičarka ter informatik? Na prvi pogled morda nepovezani poslovni subjekti lahko drug drugemu predstavljajo pomemben stik s potencialnimi novimi strankami, si medsebojno pomagajo do novih poslov, projektov in nalog ter izmenjajo informacije, ki jim lahko pomagajo do poslovnega uspeha in podjetniške rasti. Če imate tudi vi svoje podjetje ali ste zaposleni v takšnem, ki bi mu tovrstno povezovanje lahko koristilo, se lahko pridružite največji organizaciji za poslovno in podjetniško mreženje na svetu BNI (Business Network International).

Z BNI tudi v Ljubljani do novih poslov

BNI je največja globalna podjetniška organizacija, ki v več kot 74 državah sveta združuje več kot 240.000 podjetnikov in poslovnežev v več kot 8.600 podjetniških skupinah. Od leta 2010 deluje BNI tudi v Sloveniji in samo v Ljubljani je kar 7 podjetniških skupin. Člani so si do sedaj pomagali do več kot 40 milijonov evrov novih poslov. Podjetnik z delovanjem v skupini pridobi ekipo sočlanov, ki ga priporočajo pri ljudeh, s katerimi se vsakodnevno srečujejo. Vsak član nosi s seboj vizitke svojih sočlanov in kadarkoli sreča koga, ki potrebuje izdelke ali storitve, ki jih ponujajo njihovi sočlani, jih lahko osebno priporoči in na tak način drug drugemu pomagajo do novih strank in projektov. Glavno vodilo članov je filozofija BNI »Givers Gain®« – »Kdor daje, pridobiva«.

Temelj takega delovanja in osebnega priporočila je zaupanje. Delovanje članov BNI usmerja pravilnik članstva in njegov temeljni del – etični kodeks – s ključnimi besedami kakovost, odgovornost, poštenost in zaupanje.

Predstavite svoje podjetje na tedenskih sestankih

Sestanki potekajo tedensko in člani imajo takrat priložnost, da predstavijo svoj posel in rešitve ter predvsem povedo, koga iščejo. Če njihovi sočlani te osebe ali podjetja poznajo, jih lahko osebno priporočijo in sočlanu odprejo vrata do morebitnih novih poslov. Podjetnikom so v BNI na voljo tudi delavnice, kjer nadgrajujejo svoja podjetniška znanja, in različni dogodki, kjer lahko poslovno mrežijo z drugimi člani iz Slovenije in regije. Vse v duhu podjetniškega sodelovanja in povezovanja za vzajemni uspeh vseh. Pri BNI so prepričani, da bi moral vsak dober podjetnik, ki želi podjetniško dolgoročno uspeti, biti »podjetnik 4P« – profesionalen, pozitiven, predan in proaktiven.

Zainteresirani podjetniki se lahko udeležijo sestanka skupine in se sami prepričajo, kako lahko v ekipi podjetnikov tudi sami pridobivajo nove posle in podjetniško rastejo. 📞 www.bni-slovenia.com

Odstiranje preteklosti

Delavske stanovanjske kolonije v Ljubljani

Veronika Sorokin

Foto: Edi Šelhaus, hrani: MNZS

Barakarsko naselje v Tomačevem, fotografija je nastala v šestdesetih letih 20. stoletja.

Vsako mesto pridobi nove odtenke, če se ozremo v njegovo preteklost, arhivske zapise in se zatopimo v zgodbe nekdanjih prebivalcev. Znale ljubljanske ulice, predeli in kotički pred nami zaživijo v novi luči, ki nam pomaga osvetliti tudi čas, ko se je marsikdo ubadal z osnovnimi eksistencialnimi vprašanji. Pritisk revščine s stanovanjsko krizo je enako kot druga evropska mesta zajel tudi Ljubljano po prvi svetovni vojni in ponovno v času hude gospodarske krize po letu 1928. Pustil je zgovoren pečat, zlasti z delavskimi stanovanjskimi kolonijami, danes v novi preobleki mesta že docela pozabljenimi. O njih lahko v delcih kaj izbrskamo le še v arhivih in starih časopisih, študijah posameznikov, povestih, s starih fotografij in z nekaj sreče – iz ust pričevalcev.

Trideseta leta 20. stoletja so se svojevrstno zapečatila tako v ameriška kot evropska vlemesta, tudi v Ljubljano. Medtem ko se v teh letih v Londonu rodi zloglasen *slum* ali umazani del mesta, v Parizu *taudis*, v Beogradu divje naselje Jatagan mala, v Rusiji pa se razbohotijo skupna javna stanovanja komunalke, v različnih delih Ljubljane rastejo delavske stanovanjske kolonije. Mesto se je zlasti v letih gospodarske krize spopadalo z velikimi izzivi reševanja nezavidljivih socialnih razmer številnih družin, ki so se zaradi naraščajoče brezposelnosti z danes na jutri znašle na ulici. Dodatno breme je v obdobju

industrializacije predstavljal proces stapljanja podeželja z mestom, ko so številni prebivalci okoliških vasi iskali cenovno ugodnejše bivalne prostore na obrobju Ljubljane.

Ljubljanska Sibirija

Obdobje je zaradi sočasnih zgodovinskih dogodkov drugod v Evropi in dotoka tujih priseljencev poskrbelo za razburkano dogajanje na področju iskanja svojega prostora pod nebom. V Ljubljani je naraščala potreba po zasilnih delavskih stanovanjskih kolonijah, ki bi bile čim manj opazne in nemoteče za takratni

ustroj mesta. Ena prvih, ki je sledila bivalnim prostorom na Ljubljanskem gradu, poseljenih vse do leta 1964, je bila Sibirija. Zasnovali so jo po letu 1928 na znameniti Cesti dveh cesarjev v Mestnem logu, območju, danes bolj znanem kot Rakova jelša. V ljubljanski Sibiriji so svoje začasno zatočišče našli številni brezposelni in deložirani iz ljubljanske regije ter okoliša. Največkrat so prišli z velikimi družinami, si poiskali sezonsko delo, vezano na tamkajšnja regulacijska opravila ob strugi Gradaščice, in tako vsaj za nekaj mesecev premostili gmotno stisko.

Že ime samo asociira na nekaj hladnega, odtujenega in resnici na ljubo so v ljubljanski Sibiriji tudi dejansko živeli ljudje z roba. Sliko Sibirije v južnem ljubljanskem predmestju poudarjajo tudi klimatske značilnosti barjanskega, močvirnatega predela s šotasto prstjo, pogosto meglo in periodičnimi poplavljanji Gradašnice. Naselje zelo slikovito predstavi Finžgar v črtici »Sibirija«, ki je izšla leta 1935 v reviji *Dom in svet*: zasilni dom v ljubljanski Sibiriji je lahko pomenil zgolj »razcefrano ponjavo v mestu pod kostanjem, kjer je nočevala družinica: on, ona in dete«.

Natančnejše navedbe življenjskih razmer v omenjeni delavski koloniji zasledimo v statističnem poročilu dr. Adolfa Vogelnika, ki je v tistem času v Ljubljani delal kot mestni statistik. Njegovo poročilo *Stanovanjske razmere v delavskih kolonijah na področju mesta Ljubljane* je bilo objavljeno leta 1938 v *Kroniki slovenskih mest*: »Anketa je npr. ugotovila, da živi družina s šestimi člani v leseni, napol razpadli baraki, kjer strop propušča vlago, špranje veter, v baraki, ki meri 9 m², je 2,3 m visoka in ima eno samo okence v izmeri 0,35 m², da vodovoda in kanalizacije ni in služi kot skupno stranišče jarek tik za barako, kjer se pretaka umazana voda, da je svet v okolici močviren in prinaša na večer neznosno nadlego komarjev – to je tipično npr. za celo vrsto barak v Sibiriji.«

V tej koloniji naj bi živel skoraj 400 stanovalcev, od katerih jih je bila vsaj tretjina primorana živeti v barakah, kjer je bilo na člena komaj 5 m² bivalne površine. Poleg ruskih emigrantov so v ljubljanski Sibiriji živeli še priseljenci s slovenskega podeželja, slovenski izseljenci iz Italije in Avstrije ter predstavniki drugih jugoslovanskih republik.

V takratni Kraljevini SHS ruski begunci po mednarodnih dogovorih niso potrebovali posebnega dovoljenja za bivanje. Za potovanje v tujino oz. v drugo deželno upravo sta zadoščala osebna izkaznica in potrdilo z uprave za zaposlovanje.

Galjevica

Zaradi splošnega porasta števila prebivalcev po prvi svetovni vojni in poglobljanja gmotnih stisk ljudi je v Ljubljani primanjkovalo socialnih stanovanj in mesto si je na vse načine prizadevalo najti primerno rešitev. Da bi se izognili prenočevanju pod milim nebom, so poiskali še druge predmestne predele in zemljo razdelili revežem in brezdomcem. Zelo znan primer je barakarsko naselje Galjevica v karlovškem predmestju, v življenje katere se je natančneje poglobila etnologinja Mojca Ravnik in zbrano gradivo objavila v monografiji *Galjevica*. Mestna uprava je tukajšnjo prazno zemljo močvirskih travnikov, namenjenih košnji trave za mestne konje, dodelila pomoči

Foto: Peter Naglič, hrani: SEM

Delavska kolonija v Gramozni jami za Bežigradom, 1938

potrebnim in prve zasilne gradnje so se podobno kot v Sibiriji začele pojavljati že leta 1928. Naselbina se je raztezala vse od ulice Galjevica do današnje Ulice borcev za severno mejo in od železnice do potoka Galjevec.

Kot piše časopis Slovenec iz leta 1928, je mesto ljudem, ki so želeli graditi barake, dostavilo nekaj lesa in poslalo še tesarje, tako da si je na Galjevici že v prvem letu bivališča postavilo 23 brezdomcev. Po nekaj letih je bilo tam že 120 hišic, v njih so bili nastanjeni zlasti železničarji. Naselje se je kmalu razvilo v delavsko stanovanjsko kolonijo in v njej je svoj prostor našlo približno 300 družin. Hišice, za katere so mestu plačevali simbolično najemnino, so imele manjše vrtove, uprava pa je v nadaljnjih letih poskrbela še za komunalno oskrbo, uredili so javna stranišča, vodnjak s pitno vodo, zgradili celo igrišče in zasadili topole. V omenjenem časopisu iz leta 1930 lahko denimo preberemo, da je »Žuljava vas« (staro poimenovanje za Galjevico) »najposrečenejša stanovanjska akcija, ki jo je kdaj uvedla mestna občina«.

Gramozna jama in Bežigrad

Z naraščajočo revščino so se v Ljubljani tudi nadalje ukvarjali načrtno. Novoustanovljeni Vrhovni socialni svet mesta Ljubljane je k sodelovanju privabil mnoge humanitarne in karitativne organizacije ter začel pripravljati različne akcije za reševanje stanovanjske stiske. Nekaj skromnih, večinoma enoprostornih stanovanj, med katerimi sta bila tudi dva opuščena vagona, je bilo na voljo v Gramozni jami za Bežigradom, za Šolo viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja (današnja Osnovna šola dr. Vita Kraigherja), zgrajeno leta 1936.

Mestna uprava je na območju Bežigrada poskrbela še za eno delavsko stanovanjsko

kolonijo, ki je bila uradno odprta leta 1939. V dveh novozgrajenih hišah je bilo na voljo 48 delavskih stanovanj, med obema stavbama pa je bilo v ločenem poslopju še zavetišče za otroke. V časniku *Slovenski dom* so leta 1939 o stanovanjski koloniji za Bežigradom zapisali: »Vseh 24 stanovanj iste hiše ima v kleti dve prostorni sušilnici za perilo, dve pralnici in dve pršni kopeli, poleg tega ima pa v podprtiličju vsako stanovanje tudi svojo klet. Vsako stanovanje ima svojo predsobo in svoje stranišče, nadalje sobo za starše in prostorno stanovanjsko kuhinjo, ki je 6,5 m dolga in 4,5 m široka. Po navadi ogromne večine slovenskih družin vseh slojev bo v tej prostorni kuhinji potekala večina družinskega življenja. Če bo družina velika, bodo tu spali tudi odrasli otroci ... Vsaka kuhinja ima svojo umivalno nišo, nad njo pa ročno shrambo. Kuhinjski štedilnik greje obenem tudi sobico za starše, saj marsikdaj primanjkuje kuriva celo za kuhanje in je zato pri stanovanjih, ki so namenjena malemu človeku, pač tako urejeno, da se porabi čim najmanj kuriva, pri tem je pa vendar vse stanovanje toplo in prijetno domače.«

V skrbi za zeleno

Mestna uprava je ob načrtovanju delavskih kolonij in naselij ves čas razmišljala tudi o zelenih površinah, ki bi bile tam na razpolago. V *Slovenskem domu* iz leta 1939 so o koloniji za Bežigradom še zapisali: »Vsaka družina bo imela na vrtu tudi svojo leho. Na ta način bo lahko pridelovala za kuhinjo nekaj zelenjave in nekaj cvetic za okras stanovanja. Drugo zemljišče pa bodo preprezale poti, dosti pa bo zelene trate, kjer bo mladina lahko preživljala proste ure.«

Kava

Svetovljanski nektar

Lora Power, foto: Miha Fras

Še pred leti bi stežka našli človeka, ki bi Ljubljano oklical za prestolnico kave. Danes se mestu, oddaljenem 92 kilometrov od Trsta in 377 kilometrov od Dunaja, z vso pravico tako reče. Pravzaprav je kava našemu glavnemu mestu dala samosvoj, svetovljanski šarm in uživaški zagon, kot ga že dolgo ni bilo čutiti.

Pravijo, da se je podalpska romanca s kavo začela sredi 17. stol. Tako Božidar Jezernik v knjigi *Kava* in polihistor Valvasor v *Slavi* opisujeta revolucijo, ki jo je zanetil prihod črnega zlata v vojvodino Kranjsko. Mnogo je bilo razpravljanja, ali je dobrohotna ali zlovesča, neki zdravnik Coppini je celo trdil, da »tako kot tobak ali čaj postopoma izsuši moško seme, ki potem ni več primerno za setev v človeško njivo«. Še posebej nevarna se je zdela v rokah *kofetarc*, ki da jim »oni sladki nektar vesoljnega ženstva razgreje dušo, odpre srce, namaže in okrepeča jezičke«.

Kakopak, najprej je *kafe* srebala gospoda; kasneje, ko so padle uvozne dajatve, narava pa izjemno obrodila, se je kava znašla še na jedilnikih revežev. Bila je simbol sreče in napredka, dobila pa je tudi obredno noto – stregli so jo ob porodu, koscem in svatom, na sedminah in ob sklepanju pomembnih poslov. Bila je krepčilo za delavce, plačilo za dninarje in ne čudi, da so ji nadeli vzdevek »hišni mir«.

Bila je tudi prava gospodarska spodbuda; pred rušilnim velikonočnim potresom (1895) se je mesto ponašalo s 14 kavarnami, po prvi svetovni vojni pa so arabsko vino stregli v kar 300-tih gostilnah in kavarnah. Na starih razglednicah je videti pražarno Planinšek na vogalu Dunajske in Tavčarjeve ter kavarne Valvazor, Prešeren, Kazina, Emona, Evropa, Avstrija, Union, Merkur, Štrukelj in Nebotičnik. Pa Zajčevo restavracijo in kavarno Bellevue, ono v hotelu Elefant in ono v Tivoliju, kjer danes

Prav zaradi kave so Evropejci prvič po mnogih stoletjih namesto z vrčkom piva dan začeli treniti.

domuje Švicarija, Mayerjevo, Narodno ter Krapeševo Zvezdo na Kongresnem trgu. V njih so srebali, brali časopise, kvartali, igrali šah in domine, v Evropi pa so imeli tudi »ženske dneve« – ob četrtek in sedmo.

Po drugi svetovni vojni je ljubljansko kavarniško življenje začelo usihati; zelena kavna zrna pa smo tihotapili iz Avstrije ali Trsta, kamor so pravoverni kavoljubi še nedolgo tega zahajali na pravi espresso. A

“ Mmm, se že veselim naslednjega čveka in opojnega, črnega požirka!

poleg dobre kave jih je tjakaj vabila tista pristna kavarniška atmosfera, unikatna germanska, slovanska in mediteranska kultura.

Danes se Ljubljančani na kavo odpravimo k Tinetu na Krekov trg, v Moderno ali Mestni muzej, v Kantino na eritrejski kavni obred ali na skodelico turške v trgovino k Akinu Atayu. Naslednjič sestankujemo ali obrekujemo na Gornjem trgu v kolumbijskem Črnem zrnju ali morda v Cafetini, TOZD-u in še kje, po umirjeno tradicijo pa zavijemo v Union, edino še delujočo kavarno dunajsko-tržaškega videza. Ljubljana je iz leta v leto bogatejša tudi s pražarnami; od lani še s Stow Coffee Festivalom, ki to

šarmantno krepčilo, socialni in čustveni katalizator, postavlja ob bok vrhunskim vinom in najboljši kulinariki. In tako kot nekoč je »pijača božjih prijateljev« tudi v naši dobi postala kreativno gonilo; navdihnili je premnoge ustvarjalce – od tistih, ki vrtijo lončarska vretena, do ljube nam ilustratorke Polonepolone, ki s svojimi duhovitimi (celo feministično navdihnjenimi) skodelicami bogati prenekatere kavoljubčeve police.

Še vedno ne verjamete, da je Ljubljana pravovernna prestolnica kave? Pomudite se pred Čoklom, Pritličjem ali Naturo v Zeleni jami in opazujte turiste, ki v lovu za lokalnimi kavnimi umetninami vzdihujejo od navdušenja, potem pa slavošpeve in selfije objavljajo na Instagramu. Zavijte v Monstero na jedi, posebej ustvarjene za izbrane, specializirane črne napitke; privoščite si tečaj priprave, udeležite se pokušine ali cuppinga ter opazujte dragoceno kavno obredje priseljencev.

Za raznolike okuse, vrhunske prvinske napitke se nam v Ljubljani ni bati, pravi baristka Ivana.

»V zadnjih petih letih se je kultura pitja kave v Ljubljani precej dvignila, predvsem zaradi predanih posameznikov, ki jim ni vseeno, kaj dajo v skodelico. Zanima jih, od kod prihaja njihova kava, kako je sprazena, kako je pripravljena. Skrbijo za izobraževanja, strokovne degustacije, festivale, uspešne Kickstarter projekte, kot je Gina, ter z osebnim pristopom in zgodbami (tudi lepimi posnetki kave na Instagramu) širijo zavest o kavi.«

Prva trgatev v Grajskem vinogradu

Staša Bizjak, foto: **Nik Rován**

Ljubljana se je že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja spogledovala z mislijo o mestnem vinogradu. Želja je zorela vse do leta 2016, ko smo postali Zelena prestolnica Evrope. Po vzoru evropskih mest, kot so Dunaj, Praga in Pariz, je bilo aprila na južnem pobočju Grajskega griča posajenih skupaj tisoč trsov bele sorte belpin – chardonnay in rdeče sorte rdečegrajc – zweigelt.

Na pobočju Grajskega griča je bil vinograd še v 30. letih prejšnjega stoletja.

Trta se očitno dobro počuti na grajskih tleh, saj je po dveh letih obrodila zdravo grozdje. Sonce jo boža od jutra do večera, prija ji tudi prst, skrilavec. »Na Kmetijskem inštitutu smo počaščeni, da lahko skrbimo za vinograd, ki se je lepo udomačil na gradu. Sladko grozdje je obetalo iskrič mošt, ki je lepo povrel. Mlado vino, ki ga bo treba še donegovati v sodčkih, je sveže in zaokroženo,« opisuje prvo bero dr. Franci Čuš ter doda, da bo prvih štiristo litrov ustekleničenih čez slabi dve leti. Vino bo namenjeno promociji, protokolu in pokroviteljem trt. V kasnejših letih, ko bo trta v polni dobi rodnosti, bo vino namenjeno tudi prodaji in degustaciji v bodoči grajski vinoteki s teraso na območju bastije in razgledom na Ljubljano.

»Grad z grajskim vinogradom lepo zaokrožuje dosedanje vinsko zgodbo ob dogodkih, povezanih s potomko najstarejše trte z mariborskega Lenta, ki raste na grajskem dvorišču. Vabljeni na sprehod na Ljubljanski grad in vse do vinograda,« vabi direktorica Mateja Avbelj Valentan.

Vinogradu na pot

Jože Rozman, vinski publicist

Ta vinograd naj poleg vsega drugega postane izobraževalna točka za vse tiste, ki imajo radi vino, pa niso bili še nikoli v vinogradu. Tako bodo lahko spoznali, kako naporna in zahtevna je pot do dobrega vina!

“ Ljubljanski grad je letos v prvih devetih mesecih obiskalo več kot milijon ljudi.

Robert Gorjak, vinska šola Belvin

Grajski vinograd je krasen protokolarni objekt.

Blanka Ravnjak in Jože Bavcon, Botanični vrt Univerze v Ljubljani

Veseli smo, da je grajski vinograd ob poti Fleischmanovega rebrinca (naravoslovna učna pot), ki poteka od Botaničnega vrta do Ljubljanskega gradu. Rastlina, poimenovana po svojem najditelju, je bila najdena pred več kot 250 leti prav na Ljubljanskem gradu in se zelo dobro obnese ob vinogradu, saj ji ustreza tako sončna lega kot bolj peskasta prst, trti pa tudi ne škodi njena prisotnost. Ljubljana je bila od nekdaj mesto trte in vina. Kar polovica Rožnika je bila zasajena s trtami.

Dušan Brejc, Vinska družba Slovenije

Če imata Pariz in Dunaj svoj vinograd, če ga imajo Maribor, Nova Gorica in Metlika, pa naj ga ima še Ljubljana!

Drago Bulc, avtor oddaje Na lepše

Danes je zame eden najsrečnejših dni v življenju. Celó življenje sem povezan z vinsko kulturo in uresničitev želje po vinogradu je pohvale vredna in Sloveniji naj bo v ponos.

ALI STE VEDELI?

- Vsa pomembnejša mesta, gradovi ali graščine so se v preteklosti oskrbovali z dobrinami iz neposredne bližine.
- Mednarodna organizacija za trto in vino (OIV) s sedežem v Parizu je leta 1987 podelila Ljubljani naziv Mesto trte in vina.
- Na Ljubljanskem gradu ima sedež združenje Vinski konvent sv. Urbana, ki ohranja, razvija in goji spoštovanje ter skrb za trto in vina.

Igralec

Primož Forte

Šestnajstleten sem zavonjal odrski svet

Nada Breznik

Konec oktobra se je Primož Forte podal na romanje po Sloveniji z monokomedijo o priljubljenem liku iz serije Ena žlahtna štorija, Avguštinu Rebuli, imenovanem Gušto. Primož Forte ima v svoji trinajstletni karieri igralca za seboj že vrsto vlog, o katerih v njegovi rodni Ljubljani ne vemo veliko.

Kako si se odločil za poklic igralca?

Odločitev je dozorela kar zgodaj. Bil sem v 2. letniku gimnazije Poljane in vzporedno sem končeval glasbeno šolo v Mostah, kjer sem se učil igranja klasične kitare. Takrat je prišlo na šolo vabilo na avdicijo za Shakespearovo predstavo *Sen kresne noči* v stari angleščini. Predstavo je režiral angleški režiser William Russell. Z nekaj sošolci smo se odločili poskusiti in bil sem izbran za vlogo Demetrija. Imel sem šestnajst let. Odigrali smo kakšnih 40 predstav, gostovali smo po vsej Sloveniji. Takrat sem zavonjal ta odrski svet, ne le igranja, doživljanja v svoji notranjosti, sporočilih, ki jih lahko posreduješ ljudem, pritegnil me je tudi ta drugi del, vaje, kostumi, generalka, vznemirjenje ob premieri. Na gimnaziji sem potem igral še v dveh gledaliških skupinah, slovenski in francoski. Uprizorili smo Cankarjevo *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski* in, če se prav spomnim, Mollièrovega *Namišljenega bolnika*.

Kako se je potem nadaljevala tvoja gledališka kariera?

Na AGRFT sem bil sprejet leta 2000, po dveh neuspešnih

poskusih. Prva profesionalna predstava za odrasle, v kateri sem igral, je bila igra *Karusel* avtorja Zdenka Kodriča in v režiji Branke Bezeljak. Uprizorjena je bila na Ptuju. Predstavo si je ogledal Marko Sosič, takratni umetniški vodja gledališča v Trstu in selektor za Borštnikovo srečanje. Povabil me je v Trst, kjer sem dobil vlogo Scipia Slataperja v poetični monodrami *Moj kras*. V Slovenskem stalnem gledališču v Trstu sem pogodbeno zaposlen še danes. Letošnjo pomlad je doživela slovensko praznično monodramo *Juda* avtorice Lot Vehemans v režiji Igorja Pisona. Z njo bom, upam, spomladi gostoval tudi v Ljubljani.

Gušto, popularni lik iz serije Ena žlahtna štorija, v monokomediji *Gušto gre na romanje* (v Ljubljani bo na sporedu še 18. decembra v Španskih borcih) avtorja Roka Vilčnika, pa je moja tretja mono predstava. Če seveda ne štejem avtorskega projekta za otroke v produkciji SSG Trst, *Pedenjped*, za katerega sem napisal tudi tekst, ga sam režiral in v njem igral. S to otroško uspešnico gostujem po vsej Sloveniji že četrto sezono.

Foto: Jernej Čampelj

Primož Forte

Katere vloge si še odigral?

V Trstu sem oblikoval že kakšnih 40 vlog. Zdaj imam bolj v spominu te zadnje, letos Polonija v *Hamletu*, pred kratkim smo začeli vaje za *Kralja na Betajnovi*, v katerem bom igral lik Kantorja. Sicer pa sem med drugim igral Dioniza v *Bakhtankah* režiserja Vita Tauferja, Julijana v *Svinjaku* avtorja Piera Paola Pasolinija, v režiji Ivice Buljana. Zelo zanimiva je bila tudi vloga maratonca v predstavi *Maraton v New Yorku* režiserja Mihe Goloba, kjer sva s soigralcem vso predstavo tekla na mestu in igrala. V gledališče

v Trst na žalost prihaja čedalje manj gledalcev iz Slovenije, še kritiki redko. Pred letom in pol sem se preselil na Kras, v bližino mojega matičnega gledališča, tu imam družino in tu nameravam ostati.

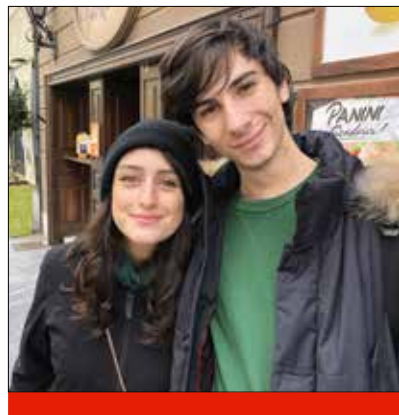
Si v svoji dosedanji karieri prejel kakšno nagrado?

Prejel sem zlato paličico za vlogo v predstavi *Butalci* v režiji Jaše Jamnika, ki smo jo kot individualno nagrado dobili vsi igralci te predstave leta 2005.

Celoten intervju je objavljen na www.ljubljana.si v rubriki glasilo Ljubljana.

»Ljubljana je mesto, kamor bi se takoj preselila«

Besedilo in foto: **Staša Bizjak**

Francesca in Guido

Maria

Yukiko

Alan Israel

Francesca in Guido,

Potenza, Italija

S šolo si ogledujemo mesta prve svetovne vojne. Ustavili smo se tudi v Ljubljani, ki je čarobna. Že po zaslugi zgodbe o Ljubljanskem zmaju je mesto bolj pravilčno.

Maria, Reykjavík, Islandija

Z mamo sva včeraj spontano kupili letalski karti do Brnika. Za Ljubljano naju je navdušil prijatelj, ki je ni mogel prehvaliti. Prejšnji mesec jo je prvič obiskal s psom, ko sta se udeležila mednarodne tekme psov reševalcev. Zame je vaše mesto posebno, saj imate drugačno arhitekturo. Barvne hiše, profili v obliki različnih vzorcev in štukature na pročeljih so kot del celostne podobe tega dela Evrope. Z mamo sva si namenoma vzeli čas in opazujemo detajle na vsaki zgradbi. Naše hiše so dolgočasne. V Sloveniji bova od srede do nedelje, ogledali si bova tudi Postojnsko jamo.

Yukiko, Tokio, Japonska

Slovenka, ki sem jo spoznala že pred desetimi leti, me je leta in leta vabila, da obiščem Ljubljano. Ogromno držav in mest sem že obiskala v Evropi, pa ne vem, če je katero tako zeleno. V spominu mi bo ostala tudi večerna in nočna osvetlitev mesta. Tema in diskretna osvetljava naredita Ljubljano tudi ponoči privlačno.

Alan Israel, Oregon, ZDA

Ljubljana je majhno mesto, a ima veliko kakovostne kulturne ponudbe in razvitost mesta se meri ravno po tem. Poleg znamenitosti sem obiskal tudi koncert Slovenske filharmonije v Cankarjevem domu. Čestitke za vrhunsko izvedbo.

Laura, Colorado, ZDA

V Ljubljani sva se s soprogom ustavila za par dni. Vas

zanima, zakaj Ljubljana? Zaljubljena sem v Dunaj in najmanj dvakrat na leto ga obiščeva. Pred časom sva srečala Ljubljančana na Dunaju, ki nama je rekel: Ljubljana vaju ne bo razočarala, saj je pridih Dunaja viden tudi tam. Imel je prav. Je mesto, kamor bi se takoj preselila. Občutek imam, kot da sem v živem muzeju na prostem. Hrana, ki ima okus, zvok cerkvenih zvonov, majhne unikatne trgovine, javni prostori, trgi, ulice, stavbe ... Vse je popolno.

Jenni, Kemi, Finska

Na podaljšanem vikendu sem si ogledala Budimpešto, Zagreb in zdaj še Ljubljano, ki mi je najbolj všeč. To pa zato, ker so domačini tukaj najbolj prijazni in komunikativni. Ni jim nerodno pogovarjati se s tujko, občutek imam, da so zelo ponosni na svoje mesto in korenine, zato tudi samozavestna drža in odprtost do turistov. Še to: čisto slučajno sem naletela na vinski ulični sejem, kar mi je še dodatno polepšalo doživetje vašega mesta.

Camila, Praga, Češka

Če je Praga eno izmed najlepših mest v Evropi, je Ljubljana eno izmed najbolj sproščujočih.

Dragana, Bruselj, Belgija

V Sloveniji se ustavimo večkrat, predvsem na poti do Srbije, saj ste ravno na pol poti. Včasih na Bledu, tokrat v Ljubljani. S sabo zmeraj pripeljem oba psa. Pohvalila bi Hotel Slon, kjer so psi dobrodošli, in restavracijo AS, ki nas je sprejela ob dokaj pozni uri in se je osebje maksimalno potrudilo. To so male podrobnosti, ki naredijo mesto veliko in popotnikom prijazno.

Laura

Jenni

Camila

Dragana

Delo Mestnega sveta

Poročilo s 37. seje Mestnega sveta MOL

Veronika Sorokin

Sprejeti dokumenti na 37. seji (15. 10. 2018)

Svetnice in svetniki so za namestnico člana Volilne komisije Mestne občine Ljubljana imenovali Darjo Bučar, v Svet Osnovne šole Bičevje Ano Akički Mrhar, v Svet OŠ Kašelj Boštjana Avguštinčiča, Ano Hrovat in Marka Pevuljo. ● V Nadzorni svet Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana so za članico komisije imenovali Sašo Bistan, v Svet javnega zavoda Turizem Ljubljana Antona Colariča, v Svet javnega zavoda Lekarna Ljubljana pa Mojco Škrinjar. ● Imenovali so tri člane v Svet javnega zavoda Kinodvor: Karpa Godino, Semiro Osmanagić in Matjaža Ribaša, ter v Svet zavoda Mladinski dom

Malči Beličeve kot članico izvolili Marjano Vidmar. ● Sprejeli so tudi več predlogov: Odlok o rebalansu proračuna Mestne občine Ljubljana za leto 2018, Sklep o povečanju vrednosti osnovnega kapitala Tehnološkega parka Ljubljana, d. o. o., in več odlokov o občinskih podrobnih prostorskih načrtih.

Glavni poudarki razprave

V uvodu so mestne svetnice in svetniki obravnavali **Predlog Odloka o rebalansu proračuna Mestne občine Ljubljana za leto 2018**. Za prvo polletje je bilanca pozitivna (na višino odhodkov vplivajo predvsem sezonski značaj gradenj in investicijskih transferjev).

Po mnenju nekaterih sodelujočih v razpravi je 24 milijonov evrov dobička previsoka vsota, saj Mestna občina Ljubljana ni gospodarska organizacija, ki bi poudarjala presežek. Kritičen je bil svetnik Anže Logar (SDS), ki meni, da je mestni javni potniški promet v zadnjih 12 letih močno zapostavljen in da je podražitev javnih potniških prevozov z 0,80 evra leta 2011 na 1,20 evra povzročila upad uporabe teh storitev v Ljubljani. Župan je ob tem spomnil, da je ukrep obenem vključeval 90-minutni termin za poljubno menjavo voženj. Nataša Sukič (samostojna svetnica Levice) je izpostavila več tematskih izhodišč: participatorni proračun, vzpostavitev varne sobe

Napovednik dogodkov v ČS MOL december 2018 in januar 2019

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS SOSTRO			
Objemi zdravje	Projekt »Objemi zdravje«, ki ga vodi prof. Sabina Grošelj, bo delavniško predavanje. Vabljeni.	Torek, 8. 1. 2019, ob 19. uri	Sedež ČS Sostro (bivši Zadrugi dom Zador), Cesta II. grupe odredov 43, I. nadstropje, sejna soba
Božično-novoletni koncert	Vabljeni na tradicionalni božično-novoletni koncert s Papirniško pihalno godbo Vevče in moško vokalno skupino »Sotočje«.	Četrtek, 13. 12. 2018, ob 19. uri	Sedež ČS Sostro (bivši Zadrugi dom Zador), Cesta II. grupe odredov 43, dvorana
ČS CENTER			
Delavnica o temeljnih postopkih oživiljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekemu s srčnim zastojem. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 24. 1. 2019, ob 18. uri	Plesni teater Ljubljana, Prijateljstva 2, dvorana
Uporaba in delo z nihalom	Predstavitvena delavnica s praktičnim prikazom ter vajami, s katerimi razvijamo potencial za ustrezno uporabo in delo z nihalom za lastne namene; uporaba priročnih rozet.	Sreda, 16. 1. 2019, ob 17. uri	Zarnikova 3, pritličje, dvorana
Ostrenje pogleda	Delavnica o značilnostih in posebnostih filmskega ustvarjanja. Udeleženci bodo posneli in zmontirali svoj kratek film. Za točne termine spremljajte Facebook stran www.facebook.com/mladinskicenterulca/	januarja 2019	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Srečevalnica	Vabljeni vsak torek na brezplačna srečanja in delavnice ročnih del.	Vsak torek ob 16. uri	Rozmanova 12, mala sejna soba
Telovadba za starejše	RK Slovenije, OZ Ljubljana, organizira telovadbo za starejše.	Vsak torek ob 14. uri	Rozmanova 12, dvorana
Ustvarjalne delavnice	Vabljeni vsak torek na brezplačne ustvarjalne delavnice, ročna dela, barvanje mandal in pobarvank.	Vsak torek od 12. do 14. ure	Zarnikova 3, pisarna društva, soba 5
Posvoji punčko in reši otroka	Delavnice izdelovanja/šivanja punčk iz cunj. S prodajo punčk Unicef Slovenija zbira sredstva za cepljenje otrok v državah v razvoju proti šestim nalezljivim otroškim boleznim.	Vsako sredo od 10. do 11. ure	Štefanova 11, sejna soba
Čaj ob petih – druženje in prostočasne delavnice	Humanitarno društvo Nikoli sam vabi na tedenska druženja in prostočasne ustvarjalne delavnice.	Vsak torek od 15. do 19. ure	Štefanova 11, mala sejna pisarna
Merjenje krvnega tlaka	Brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošni nasveti glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehrana, telesna aktivnost).	Vsako prvo sredo v mesecu od 17. do 18. ure	Zarnikova 3, pritličje, pisarna 5
Energijsko svetovanje in podpora	Ugotavljanje energijskih blokad in omejujočih vzorcev, ki spodbujajo blokade, nasveti za odpravo posledic in vzpostavljane energijskega ravnovesja v telesu. Prijava: nikolisam@outlook.com	Vsako prvo sredo v mesecu od 17. do 18. ure	Zarnikova 3, pritličje, dvorana
ULIČNA šola *	Mladinski center ULCA vam ponuja najcenejše plesne tečaje break dancea in hiphopa z izkušenimi mentorji. Več informacij: skd.gorlj@gmail.com	Vsak ponedeljek ob 17.30 break nadaljevalci in ob 19.00 break odrasli Vsak torek ob 16.00 break mala ULCA in ob 17.00 break začetniki Vsako sredo ob 16.00 hiphop nadaljevalci in ob 17.30 break nadaljevalci Vsak četrtek ob 16.00 hiphop začetniki in ob 17.00 break začetniki Vsak petek ob 19.30 hiphop nadaljevalci	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Odprta ULCA	Ohladitev, pogovori, pingpong, glasba, henganje, družabne igre, aktivnost po tvoji želji ali brainstormanje idej za program ULCE po meri mladih.	Vsak ponedeljek in petek od 13.00 do 16.00 Vsak torek, sredo in četrtek od 18.30 do 21.30	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Tematske ustvarjalne delavnice*	Na delavnicah boste spoznavali različne vrste umetnosti in kulture.	Vsako soboto od 10. do 12. ure	Pionirski dom – center za kulturo mladih, Komenskega 9
Hatha joga ob sredah dopoldan	Vadba za začetnike in dolgoletne ljubitelje joge. Prijave na mladinskicenterulca@gmail.com .	Vsako sredo od 10. do 11. ure	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
ČS BEŽIGRAD			
Delavnica o temeljnih postopkih oživiljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekemu s srčnim zastojem. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 13. 12. 2018, ob 18. uri	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba
Vaje za izboljšanje spomina	Priznana mednarodna trenerka spomina Jasmina Lambergar iz Centra za urjenje spomina vas bo naučila tehnik za boljše pomnjenje. Predavanje za vse generacije je brezplačno!	Sreda, 19. 12. 2018, ob 18. uri	Vojkova 87 (vhod na severni strani objekta)
Prostočasenje	V Mladincu vsak dan skupaj preživljamo prosti čas, klepetamo, srkamo čaj in načrtujemo skupne podvige. Priidite se nam!	Vsak delovni dan od 14. do 19. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Haiku delavnica	Če se želite spoznati in ustvarjati v tem posebnem načinu japonskega pesnjenja, se oglasi v Mladincu.	Sreda, 19. 12. 2018, ob 17. do 19. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Cikel ruskega filma: Pridi me pogledat	Tatjana, ženska srednjih let, živi z bolno materjo. Pred začetkom novega leta mater preplavi slutnja, da jo življenje zapušča, ob tem pa se v njej zbudi slaba vest, da ni dobro vplivala na hčerino življenje, saj je ta še zmeraj samska. Tatjana se v želji, da bi osrečila mamo, odloči za prevaro. Komedija, 102 min; režija: Olega Jankovski, Mihail Agranovič. Več na https://www.mklj.si/knjiznica-bezigrad	Četrtek, 13. 12. 2018, ob 19. uri	Slovanska knjižnica, Einspielerjeva 1, dvorana

za uporabnike nedovoljenih drog, zagotovitev brezplačnih vstopnic za javna kopališča za otroke iz socialno ogroženih družin, ustrezno stanovanjsko politiko itn. Svetnik Dragan Matič (Svetniški klub SMC) je izrazil željo, da bi se več vlagalo v kulturni turizem na obrobju Mestne občine Ljubljana, s čimer bi bila zagotovljena večja decentralizacija, svetnik Jože Moškrič (SDS) pa je poudaril, da bi se bilo pri projektih vzdrževanja lokalnih vodovodov v prihodnje treba posvetovati tudi s kraji.

S Predlogom Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu

173 Parmova so svetniki potrdili tipologijo gradnje vrtno zasnovane soseske. Pozidava bi morala oblikovati javni odprti prostor, višinski gabariti pa ne bi smeli presegati 12 metrov višine. Potrebna bo semaforizacija Parmove in boljša povezava območja z ostalim delom mestnega obroča (kolesarske steze, peš poti, večnivojski prehod čez železniško progo itn.). Nataša Sukič je poudarila, da je v neposredni bližini le ena dovozna

cesta in da se hkrati ukinjajo parkirna mesta ob Dunajski, Anže Logar in svetnica Mojca Škrinjar (SDS) pa sta pripomnila, da je območje brez ugodnih prometnih povezav.

Pri **Predlogu Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu 311 Zalog** so obravnavali predmet izvedbe logističnega centra na območju 20 ha nepozidanega zemljišča. Samostojni svetnik Mirko Brnič Jager predlogu nasprotuje, ker gre po njegovem mnenju za manjše parkovno naselje, Nataša Sukič in Anže Logar pa pogošata upoštevanje mnenj krajanov in Civilne iniciative.

V delu razprave o **Železniški tovarni postaji ob Letališki cesti** je podžupan prof. Janez Koželj potrdil, da gre za pomemben projekt, saj na spremembe in boljše prometne povezave v tem delu Ljubljane čakamo že 22 let, Mirko Brnič Jager je ob tem izpostavil vprašanje vpliva tovarnega prometa na urbano okolje. Mestne svetnice in svetniki so na koncu obravnavali še **Odlok o občinskem lokacijskem načrtu za del območja**

urejanja Šiška (vzhodni del), kjer je na zahodni strani bodočega trgovskega centra Spar načrtovana večstanovanjska gradnja v lamelnih visokih blokih.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori mestne uprave

Nataša Sukič je z Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje prejela odgovor na pobudo glede **organizacije časovno neomejenega in brezplačnega počitniškega varstva z različnimi aktivnostmi za otroke iz socialno ogroženih družin**. Pojasnili so, da so programi počitniškega varstva, ki jih sofinancira občina, namenjeni vsem otrokom od 1. do 5. razreda s stalnim prebivališčem v Mestni občini Ljubljana. Pojasnjujejo, da imajo nekateri izvajalci prosta mesta posebej rezervirana za socialno ogrožene otroke, vendar si kljub temu prizadevajo, da bi bili v sofinancirane programe vključeni otroci iz različnih družin. Z oblikovanjem zaprtih skupin določenega dela populacije bi se namreč še dodatno vzpostavljala

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Kekec – Gledališče Beži	Večno mladi Kekec letos praznuje že 100. rojstni dan. Ob tej priložnosti vas Gledališče Beži, amaterska zasedba bežigraskih knjižničark, vabi na uprizoritev avtorske priredbe zgodbe o Kekcu in Pehti. Predstava traja približno 20 minut in ji bodo sledile ustvarjalne delavnice. Več na https://www.mklj.si/knjiznica-bezigrad	Sreda, 19. 12. 2018, ob 17. uri	Knjižnica Bežigrad, Einspielerjeva 1, dvorana
Treningi ročnega nogometa	Pod strokovnim vodstvom aktualne reprezentantke v slovenski nogometni reprezentanci se učijo pravil in igranja ročnega nogometa. Za vse aktivnosti mladinskega centra Bob spremeljaj http://www.zavod-bob.si/aktualno/ , FB in Instagram Zavod Bob.	Vsak ponedeljek od 18. do 20. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Socialni eksperimenti	Aktivnost je namenjena mladim od 15 let dalje. Socialni eksperimenti so družbeno koristen projekt z namenom ozaveščanja in informiranja mladih glede družbenih problematik ter raziskava ozračja in kvalitete bivanja v Sloveniji.	Vsako sredo od 18.00 do 20.30 (+ dodatni termin po dogovoru s skupino za snemanje na terenu)	Zavod Bob, Robbova 15
Bobove čajanke – soustvarjaj MC Bob	Aktivnosti so namenjene mladim od 15 do 30 let. V sklopu nedeljskih Bobovih čajank s svojimi idejami soustvarjaj podobo in vsebine njihovega mladinskega centra.	Vsako nedeljo od 16. do 21. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Naredi sam – DIY	Približuje se čas obdarovanj in včasih je potrebno zelo malo, da razveselimo sebe in svoje bližnje. V mladinskem centru Bob spodbujajo mlade (in stare) k ponovni uporabi materialov. Rdeča nit je ponovna uporaba materialov, ki so po navadi namenjeni za odpad.	Vsak četrtek ob 16. uri	Zavod Bob, Robbova 15
Impro delavnica PoVEZana – cikel srečanj za starše z dojenčki	Te zanimajo improvizacijske veščine? Pridi, smeh je zagotovljen! V knjižnici Bežigrad so do februarja 2019 srečanja v podporo mladim staršem pri vzpostavljanju ugašenih odnosov v družini – tako med partnerjema kot tudi med staršema in otrokom. Udeležba je brezplačna.	Vsako sredo od 17. do 19. ure Vsako drugo sredo ob 10. uri	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73 Knjižnica Bežigrad, Einspielerjeva 1, dvorana
Tečaj in vadba tai chi in quigong	Taijiquan je starodavna kitajska borilna veščina, ki se v novjšem času uveljavlja predvsem kot sprostilno-meditativna veščina krepitev vitalne življenjske energije in vzdrževanja dolgoletnosti. Društvo Tolmun, Igor: 041 430 650	Vsak ponedeljek od 17.00 do 19.30 Vsak četrtek od 18.00 do 19.30	Belokranjska 6, mala dvorana
Začetni tečaj joge	Vabljeni na tečaj joge, kjer se boste naučili osnovnih vaj. Primerno za vse generacije. Jošt: 040 458 409	Vsak ponedeljek od 18.30 do 19.30	Belokranjska 6, mala dvorana
DAM – terapevtske delavnice, predavanja	Namen Društva za pomoč osebam z depresijo in aksioznimi motnjami sta pomoč in podpora osebam, ki trpijo ali so trpele za katero koli obliko anksioznih motenj in depresije, ter njihovim sorodnikom in podpornim osebam.	Vsak prvi in tretji ponedeljek od 18. do 20. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3
DU Boris Kidrič Društvo Tolmun	Vabilo novim članom folklorne skupine »Pušcl«, pridružite se nam, veselo bo. Kontakt: 031 864 377 Revitalizacija – namenjena starejšim občanom, da se ponovno telesno pripravijo na nove izzive. Igor: 041 430 650	Vsako sredo od 14.30 do 18.00 Vsak torek od 9.30 do 11.00	Belokranjska 6, mala dvorana Belokranjska 6, mala dvorana
Knjižnica REČI	Knjižnica REČI je neprofitna izposojevalnica najrazličnejših predmetov za prosti čas, ki deluje po vzoru klasične knjižnične izposoje. Jošt: 040 458 409	Vsak ponedeljek in sredo od 16. do 19. ure	Knjižnica REČI, Belokranjska 6
Srečevalnica	Tedenska srečanja Rdečega križa – KORK Bežigrad. Donka: 064 199 095 www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA/	Vsak torek od 10. do 12. ure	Smoletova 16, pritličje
Šola zdravja Sezona družabnih plesov v Festivalni dvorani*	Vabljeni na različne delavnice. Olga: 031 853 258 Vabljeni, da zaplešete družabne plesne na že znane ritme. Vstopnina: 7 evrov.	Vsak ponedeljek od 8.30 do 12.00 Vsak petek ob 21. uri	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3 Festivalna dvorana/Pionirski dom – center za kulturo mladih, Vilharjeva cesta 11
Društvo Tromostovje	Dejavnost društva je namenjena vsem zainteresiranim, ne glede na to, ali so člani društva ali ne. Ana: 040 291 523 in Mojca: 031 641 726	Vsako sredo od 17. do 19. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 1
DU Boris Kidrič	Vabljeni na telovadbo. Katarina: 041 213 919	Vsak torek od 9. do 10. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 1
ČS POSAVJE			
Aktiviranje čaker – Čelna (6.) čakra	Energijska in predstavitevna delavnica – splošen pomen sistema čaker in njihov vpliv na naše počutje in zdravje. Tema: Čelna – 6. čakra	Četrtek, 20. 12. 2018, ob 17. uri	Sedež ČS Posavje Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Aktiviranje čaker – Kronska (7.) čakra	Energijska in predstavitevna delavnica – splošen pomen sistema čaker in njihov vpliv na naše počutje in zdravje. Tema: Kronska – 7. čakra	Četrtek, 17. 1. 2019, ob 17. uri	Sedež ČS Posavje Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Aktiviranje čaker – Vzpostavljajte ravnesja	Energijska in predstavitevna delavnica – Pregled delovanja vseh čaker ter vaje za okrepitev delovanja in vzpostavljajte ravnesja v čakrah.	Četrtek, 31. 1. 2019, ob 17. uri	Sedež ČS Posavje Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Božično-novoletna tržnica	Vse generacije lepo vabljene na prednovoletno druženje krajanov, kjer boste lahko na stojnicah spoznali društva in humanitarne organizacije. Predstavili se vam bodo z različnimi izdelki in programi. Ob glasbi različnih izvajalcev ter manjši pogostitvi bodo pričakali prihod dedka Mrza.	Petek, 21. 12. 2018, od 17. do 19. ure	Bratovševa ploščad – med bloki
Migajmo za zdravje	Vadba s ŠD Ljubljana Ježica je namenjena vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak ponedeljek ob 19. in 20. uri Vsako sredo ob 18. in 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Splošne telesne vaje	Splošne telesne vaje s ŠD Ljubljana Ježica so namenjene vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak torek ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

nepotrebna stigmatizacija in izolacija nekaterih otrok od drugih. Dodali so še, da se izvajalci programov povezujejo s šolskimi svetovalnimi službami in centri za socialno delo, nekateri pa imajo s socialno šibkimi družinami neposredne stike. Z Oddelka so še sporočili, da so počitniške dejavnosti organizirane ne samo za otroke, pač pa tudi za mlade, in sicer prek mladinskih centrov in organizacij, ter da so letos podelili 1000 brezplačnih vstopnic za kopališče Kodeljevo. Obenem so povedali, da so za premostitev materialne ogroženosti za družine poskrbeli še z nekaterimi drugimi ukrepi, denimo občinskimi denarnimi pomočmi, ki jih omogoča Odlok o denarni pomoči.

Samostojni svetnik Denis Striković je postavil več vprašanj glede **ureditve območja športnih igrišč in infrastrukture na Rusjanovem trgu**. Z Oddelka za šport je prejel več pojasnil: postavitve pitnika ni predvidena, prav tako ne bodo izvedli osvetlitve športnih površin ali obnove tribun. Obnovili bodo mize in klopi za šahiste, odstranili dotrajane športne tribune, medtem ko za postavitve zaščitne ograje proti fitnesu ni zagotovljenih proračunskih sredstev. Matej Javornik (Svetniški klub SMC) je na Gasilsko brigado Ljubljana v zvezi s požarom v Hotelu Union, v katerem so gasilci do žarišča požara lahko pristopili le s plezanjem po strehi, naslovil pobudo

glede **nabave večjega gasilskega vozila z dvizžno ploščadjo z višino dosega**. Z Gasilske brigade so zagotovili, da so se gašenja požara lotili na način, ki je edini pravi in povsem v skladu z načeli gasilske prakse. Pojasnili so, da bi morali požar v vsakem primeru gasiti neposredno na strehi objekta in da tudi v drugih razvitih mestih po svetu gasilci ne uporabljajo gasilske tehnike, s katero bi se dalo doseči vrh vsakega objekta. Če požar v visokih stavbah ni pogašen v roku od 30 do 40 minut, gasijo neposredno v notranjosti objekta s taktiko notranjega napada. Ta je po osnovnih taktičnih načelih edina prava strategija, saj zunanje gašenje v visokih objektih niti ni učinkovito.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Aerobika in pilates	Aerobika in pilates s ŠD Ljubljana Ježica so namenjene vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak četrtek ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Vadba za seniorke in seniorje	Vadba za seniorke in seniorje s ŠD Ljubljana Ježica je namenjena starejši generaciji. Mojca: 051 650 415	Vsak torek in četrtek od 7.45 do 9.00	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Druženje ob plesu 50+	Plešejo standardne in latinskoameriške plesne z Društvom Vrtnica.	Vsak petek od 19. do 22. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Pilates	Vabljeni na pilates s Športnim društvom Ježica – poudarek na dihanju pri vsaki izvedbi vadbe, ki krepi mišice in ozavešča vadečega glede celotnega telesa. Namenjeno vsem starostnim skupinam.	Vsak torek od 20. do 21. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Ustvarjanje z uličnimi zmaji	Otroci in mladi, vabljeni na ustvarjanje z uličnimi zmaji!	Vsako sredo od 16. do 18. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori
Čaj ob petih – druženje in prostočasne delavnice	Vabljeni na tedenska druženja krajanov, družabne igre in prostočasne ustvarjalne delavnice.	Vsak četrtek od 16. do 19. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori
Merjenje krvnega tlaka	Vabljeni na brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošne nasvete glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehrana, telesna aktivnost).	Vsak prvi četrtek v mesecu od 17. do 18. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori
Ples z Vrtnico	Druženje ob plesu 50+	Vsako sredo od 20.15 do 22.00	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Joga	Društvo Vrtnica vabi na jogo.	Vsak torek in četrtek od 9. do 11. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Vadba za zdravje	Vadba za zdravje s Športnim društvom Ježica. Vabljene vse generacije.	Vsak ponedeljek od 19.30 do 20.30	Prosvetni dom Savlje, Savlje 101, dvorana
ČS POLJE			
Energetska svetovalnica »ENSJET« – EKO SKLAD	Neodvisni energetski svetovalci mreže ENSJET – EKO SKLAD bodo zainteresiranim občanom z individualnimi nasveti nudili brezplačno energetsko svetovanje o energetski sanaciji stavb ali energetski zasnovi novogradenj, toplotni zaščiti zunanjega toplotnega ovoja stavb, možnosti pridobitve nepovratnih sredstev, izbiri ustreznih oken, izbiri ogrevalnega sistema in ogrevalnih naprav, uporabi obnovljivih virov energije pri oskrbi stavbe z energijo, izbiri ustreznega energenta glede na danosti lokacije in značilnosti stavbe ter zmanjšanju porabe goriva. Brezplačno energetsko svetovanje za občane!	Četrtek, 17. 1. 2019, ob 17. uri	Center Zalog, Zaloška 267, I. nadstropje, sejna soba
Koncert Pihalnega orkestra Litostroj *	V sklopu Abonmaja ljubljanske ljubiteljske kulture 2018/19 vabljeni na koncert Pihalnega orkestra Litostroj. Poslušalcem bodo predstavili utrinke preteklih koncertov in jih popeljali na nepozaben večer dobre ter raznovrstne glasbe.	Četrtek, 13. 12. 2018, ob 19. uri	Center Zalog, Zaloška 267, dvorana za prireditve
Komedija Seks in ljubosumnost *	V sklopu Abonmaja ljubljanske ljubiteljske kulture 2018/19 vas bo Šentjakobsko gledališče nasmejalo s komedijo Seks in ljubosumnost v režiji Jaše Jamnika. Predstava je prejemnica naziva najboljša predstava s strani občinstva in najboljša komedija na Festivalu komedij v Pekrah. Vabljene vse generacije.	Četrtek, 17. 1. 2019, ob 19. uri	Center Zalog, Zaloška 267, dvorana za prireditve
Decembrski nastopi učencev Glasbene šole Bučar	Učenci Glasbene šole Bučar se bodo predstavili s programi: diatonična harmonika, kitara, klavir, električne klaviature, solo petje, bobni in flauta.	Nedelja, 16. 12. 2018, ob 15. in 18. uri	Center Zalog, Zaloška 267, dvorana za prireditve
Lutkovna igrice s prihodom dedka Mraza in obdaritvijo otrok	Brezplačna lutkovna igra s prihodom dedka Mraza in obdaritvijo otrok.	Četrtek, 20. 12. 2018, ob 17. uri	Center Zalog, Zaloška 267, dvorana za prireditve
Letni koncert	Vabljeni na letni koncert MePZ Pentakord z gosti in Invalidskega pevskega zbora Vrhnika.	Sobota, 15. 12. 2018, ob 18. uri	Center Zalog, Zaloška 267, dvorana za prireditve
Jutranja telovadba za starejše	Redna tedenska vadba za starejše: poseben poudarek je na vajah, ki preprečujejo napredovanje starostno pogojenih zdravstvenih težav. Več informacij: 082 055 177, 051 664 941 ali zalog@dca-ljubljana.org	Vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek ob 8. uri	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Chi gong in EFT za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbe chi gonga in tapkanja. Več informacij: 082 055 177 ali 051 664 941	Vsak torek od 9.30 do 10.30 (EFT) Vsako sredo od 8. do 9. ure (chi gong)	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Urjenje spomina za starejše	Vaje za ohranjanje in krepitev spomina, koncentracije, natančnosti, sposobnosti za reševanje problemov, besednih spretnosti, domišljije in logičnega mišljenja. Več informacij: 082 055 177, 051 664 941 ali zalog@dca-ljubljana.org	Vsak petek od 10.00 do 11.30	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
ČS ROŽNIK			
Brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola	ČS Rožnik v sodelovanju s KORK Vrhovci, KORK Brdo, KORK Vič Rožnik ter DU Vič Rožnik organizira brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi.	Vsako prvo sredo v mesecu od 16. do 18. ure na Viški cesti Vsako drugo sredo v mesecu od 8. do 10. ure na Brdnikovi ulici	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38 oz. Brdnikova ulica 14
ČS JARŠE			
Šola zdravja – skupina Nove Jarše	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Če bo slabo vreme, bo telovadba v telovadnici. Olga Pušnik: 040 299 048.	Vsak delovni dan od 7.30 do 8.00	Športno igrišče Produkcije šole, Jarška 44
Šola zdravja – skupina Šmartno	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Če bo slabo vreme, bo telovadba v pokritem delu igrišča. Zlata Zajec: 031 465 521.	Vsak delovni dan od 8.00 do 8.30	Nogometno igrišče Šmartno ob Savi
Srečevalnica KO RK Zelena jama	Različne delavnice – program je objavljen na www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 10. do 12. ure	Perčeva 22
ČS ŠIŠKA			
Delavnica o temeljnih postopkih oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje komu s srčnim zastojem. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 31. 1. 2019, ob 18. uri	Prostori OŠ Koseze, Ledarska 23
Prepoznavanje demence in prvi znaki	Namen strokovnih predavanj je omogočiti osebam prepoznavanje prvih znakov demence. Strokovno predavanje je namenjeno svojcem in drugim, ki skrbijo za osebe z demenco v domačem okolju.	Torek, 15. 1. 2019, ob 17. uri	Ljubeljska 19a

Ključnega pomena je upoštevanje tehničnih smernic za požarno varnost, po katerih mora biti v visokih stavbah z gradbenimi ukrepi zagotovljena možnost gasilskega posredovanja (gasilsko dvigalo, evakuacijska stopnišča, hidratantno omrežje ipd.). Mestnega svetnika je zanimalo tudi več o **nabavi in uporabi novega električnega vlakca Urbana**, ki obratuje od aprila 2018. Iz javnega podjetja Ljubljanski potniški promet so odgovorili, da je njegova amortizacijska doba 7 let in da je izvajanje prevozov z električnim vlakcem tržna dejavnost, v okviru katere načrtujejo pozitivne rezultate.

Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so se odzvali na pobudo Simone

Pirnat Skeledžija (SMC) glede **ponovnega zarisa prehoda za pešce na Kašelsko cesto – zraven novega vrtca Pedenjped**. Pri gradnji otroškega vrtca je prišlo do nove preplastitve Kašelske ceste z asfaltom, za tem pa zebra ni bila vrisana na novo asfaltno prevleko. Svetnici so pojasnili, da so prehod za pešce ponovno zarisali 12. septembra 2018. Na Oddelku za varstvo okolja je naslovila tudi vprašanje glede **prekomernega prižiganja nagrobnih sveč in vpliva na okolje**. Z Oddelka so se pozitivno odzvali na njeno pobudo in dodali, da si v Mestni občini Ljubljana skupaj z javnima podjetjema Žale in Snaga prizadevajo zmanjšati pretirano uporabo nagrobnih

sveč in s tem omiliti količino odpadnih. Poudarjajo, da ima ŽALE, d. o. o., pri tem veliko zaslug, saj je prvo v Sloveniji uvedlo ločeno zbiranje odpadnih nagrobnih sveč. Kot ekološko manj oporečne sveče so izpostavili sveče s papirnatim tulcem, ki je enostavno razgradljiv, in solarne sveče. Ker zakonodaja ne omejuje proizvodnje in dostopa do različnih vrst sveč, lahko Mestna občina Ljubljana v sodelovanju z javnimi podjetji in ozaveščanjem še naprej vpliva na potrošnike zgolj s pozivi k smotrni uporabi nagrobnih sveč.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Telovadba	Vabljeni na razgibavanje. KORK Ljubo Šercer	Vsak ponedeljek ob 9. uri	Sedež ČS Šiška, Kebetova 1
Joga	Vabljeni na jogo. KORK Ljubo Šercer	Vsak četrtek ob 18. uri	Sedež ČS Šiška, Kebetova 1
Bralna srečanja z Natašo Finžgar	Združuje jih veselje do branja, poezije in dobrih zgodb. V svojo družbo vabijo vse, ki radi berete in želite svoja doživljanja in mnenja o prebrani knjigi deliti z drugimi.	Vsak tretji petek od 19. do 21. ure	Jesenkova 1
Likovno ustvarjanje	Vabljeni na likovno ustvarjanje pod mentorstvom akademske slikarke Zdenke Žido. Vse informacije na telefon 051 393 740, DU Na jami.	Vsak torek od 10. do 13. ure Vsako sredo od 9. do 11. ure	Jesenkova 1
Delavnica – urjenje spomina in retorika	Urjenje spomina: Donka Kovačič, univ. dipl. socialna delavka, 064 199 095, senior.drustvo365@gmail.com Retorika: Martina Šelhaus, prof. slovenskega jezika in književnosti	Vsako sredo od 9. do 11. ure	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Plesna skupina – boljši plesalci	Družabni plesi za boljše plesalce. Izvaja DU Koseze.	Vsak ponedeljek in četrtek ob 9. in 17. uri	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Plesna skupina – začetniki	Družabni plesi za začetnike. Izvaja DU Koseze.	Vsak ponedeljek ob 19. uri	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira KORK komandanta Staneta.	Vsak petek od 9. do 11. ure	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Pevske vaje	Vabljeni na pevske vaje, ki jih organizira DU komandanta Staneta. Vse informacije na: 051/436-550.	Vsak ponedeljek od 9. do 12. ure	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
ČS ŠENTVID			
Prepoznavanje in prvi znaki demence	Namen strokovnih predavanj je omogočiti osebam prepoznavanje prvih znakov demence. Strokovno predavanje je namenjeno svojcem in drugim, ki skrbijo za osebe z demenco v domačem okolju.	Torek, 18. 12. 2018, ob 17. uri	Kosijeva 3, pritličje, sejna soba
Komedija Seks in ljubosumnost *	V sklopu Abonmaja ljubljanske ljubiteljske kulture 2018/19 vas bo Šentjakobsko gledališče nasmejal s komedijo Seks in ljubosumnost v režiji Jaše Jamnika. Predstava je prejemnica naziva najboljša predstava s strani občinstva in najboljša komedija na Festivalu komedij v Pekrah. Vabljeni vse generacije.	Četrtek, 24. 1. 2019, ob 19. uri	Ljudski dom, Prušnikova 99
ČS DRAVLJE			
Pilates	Trening vključuje vaje za moč, raztezanje in dihanje. Vadb je primerna tudi za rehabilitacijo po poškodbah. Za odrasle in mladino. sport.dravlje@gmail.com	Vsak ponedeljek od 20. do 21. ure Vsak torek in četrtek od 19.30 do 20.30	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana
Aerobika	Odlična skupinska vadba za krepitev celotnega telesa in pridobivanje telesne vzdržljivosti. Za odrasle in mladino.	Vsako sredo od 20. do 21. ure	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana
Vadba ABEO	Vadba je namenjena rekreativcem, ki želijo ohranjati in razvijati pomembne gibalne kot tudi funkcionalne sposobnosti, mišično zmogljivost, gibljivost, koordinacijo, ravnotežje ter aerobno vzdržljivost. Za odrasle in mladino. sport.dravlje@gmail.com	Vsak ponedeljek in sredo od 19. do 20. ure	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana
Badminton	Za odrasle in mladino. Več informacij: sport.dravlje@gmail.com	Vsak ponedeljek in sredo od 17.30 do 19.00	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana
Namizni tenis (aktivni)	Za odrasle in mladino. Več informacij: sport.dravlje@gmail.com	Vsak torek in četrtek od 20. do 22. ure	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, mala dvorana
Namizni tenis (super aktivni seniorji)	Za seniorje. Več informacij: ŠD Dravlje, sport.dravlje@gmail.com	Vsak ponedeljek od 17. do 21. ure Vsak torek od 11. do 13. ure Vsako sredo od 16.00 do 19.45 Vsak četrtek od 10. do 13. ure	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, mala dvorana
Thai ji quan	Thai ji quan je učinkovita kitajska veščina za krepitev in varovanje zdravja. Za odrasle in mladino. Več informacij: sport.dravlje@gmail.com	Vsak ponedeljek od 10.00 do 11.30 v mali dvorani Vsak četrtek od 17.00 do 18.30 v veliki dvorani	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, mala oz. velika dvorana
Qi gong	Negovanje življenjske energije. Celovit sistem položajev in gibov, dihanja in meditacije za boljše zdravje in osebnostni razvoj. Za odrasle in mladino. Ob torkih in četrtkih je v veliki dvorani, ob sredah pa v mali.	Vsak torek od 17.30 do 19.00 Vsako sredo od 10.00 do 11.30 Vsak četrtek od 17.00 do 18.30	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44
Žaba skače	Zabavna vadba za otroke od 4. do 6. leta starosti.	Vsako sredo od 16.15 do 17.00	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana
Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru *	Plesna glasba vas bo popeljala v različne plesne. Ob torkih in četrtkih boste utrjevali plesno znanje in par, se učili novih plesnih figur in ozaveščali pokončno plesno držo. Ob petkih popoldne pa si boste priredili ples, kjer boste plesali vse plesne v paru. Prijave: plesvparu@gmail.com	Vsak torek od 12. do 17. ure Vsak četrtek od 12.00 do 15.30 Vsak petek od 15. do 19. ure	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana
Plesne vaje	Plesna skupina DU Dravlje je družina aktivnih in razigranih članov DU Dravlje. Radi plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo. Več informacij: mimica.herakovic@gmail.com	Vsak ponedeljek od 9.00 do 11.30 Vsak torek od 9. do 11. ure Vsako sredo in petek od 9. do 12. ure	Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika (ponedeljek, sredo, petek) oz. mala dvorana (torek)
ČS GOLOVEC			
Vaje za izboljšanje spomina	Priznana mednarodna trenerka spomina Jasmina Lamberger iz Centra za urjenje spomina vas bo naučila tehnik za boljše pomnjenje. Predavanje za vse generacije je brezplačno!	Sreda, 23. 1. 2019, ob 18. uri	Pot do šole 2a, dvorana
Srečevalnica KORK	Različne delavnice – program je objavljen na http://www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA in na oglašnih tablah ČS Golovec.	Torek, 18. 12. 2018, ob 17. uri	Sedež ČS Golovec, Litijska 38
KORK Štepanjsko naselje	Meritve krvnega tlaka, holesterola in sladkorja v krvi.	Torek, 18. 12. 2018, ob 16. do 17. ure	Sedež ČS Golovec, Litijska 38
Merjenje krvnega tlaka ter sladkorja v krvi in holesterola	Merjenje krvnega tlaka ter sladkorja v krvi in holesterola. Namenjeno vsem generacijam.	Četrtek, 20. 12. 2018, ob 10. do 11. ure	Sedež ČS Golovec, Litijska 38
ČS ŠMARNA GORA			
Igor Fabjan: potopisno predavanje »Panama«	Panama je znana predvsem zaradi prekopa, ki povezuje dva oceana in največjim ladjam na svetu skrajša plovbo za več tednov. S prekopom domačini upravljajo šele od leta 2000 in počasi njihov življenjski standard postaja podoben slovenskemu.	Četrtek, 20. 12. 2018, ob 19.30 uri	Dom krajanov Gameljne, Srednje Gameljne 50, dvorana
Praznični sejem	Na sejmu bodo predstavljeni lokalni izdelki, obiskovalci se boste lahko pogreli in posladkali z vročo čokolado ali čajem. Poleg tega se bo odvijal tudi pester zabavni program.	Sobota, 22. 12. 2018, ob 16. do 20. ure	Cesta v Gameljne
ČS ČRNUČE			
Najšportnik Črnuče	Vse generacije vabljeni na prireditev Najšportnik Črnuče.	Četrtek, 13. 12. 2018, ob 18. uri	Sedež ČS Črnuče, Dunajska cesta 367, dvorana
Koncert skupine Ljubljanske korenine	Vabljeni na tradicionalen koncert s skupino Ljubljanske korenine, vabljeni vse generacije.	Petek, 14. 12. 2018, ob 19. uri	Sedež ČS Črnuče, Dunajska cesta 367, dvorana
Božično-novoletni koncert	Vabljeni na božično-novoletni koncert Pihalnega orkestra Bežigrad. Vabljeni vse generacije.	Sobota, 22. 12. 2018, ob 19. uri	Sedež ČS Črnuče, Dunajska cesta 367, dvorana
Komedija Seks in ljubosumnost *	V sklopu Abonmaja ljubljanske ljubiteljske kulture 2018/19 vas bo Šentjakobsko gledališče nasmejal s komedijo Seks in ljubosumnost v režiji Jaše Jamnika. Predstava je prejemnica naziva najboljša predstava s strani občinstva in najboljša komedija na Festivalu komedij v Pekrah. Vabljeni vse generacije.	Petek, 11. 1. 2019, ob 19. uri	Sedež ČS Črnuče, Dunajska cesta 367, dvorana

Ljubljanski vestnik

● **Prvi od treh decembrskih mož je že razveselil Ljubljano**

Živa Čebulj

Na predvečer sv. Nikolaja se je po praznično okrašenem mestnem središču sprehodil Miklavž in kot prvi od treh decembrskih prijaznih brad v prisotnosti župana Zorana Jankovića pozdravil otroke in njihove starše. Miklavža sta seveda spremljala angelca, ki sta v velikih knjigah preverjala, ali so bili otroci letos res tako pridni (kakšno vprašanje!). Z njimi so bili tudi dokaj krotki parkeljni, ki so z žvenketajočimi verigami in lokavim pogledom dovolili, da jih otroci ujamejo v kakšen selfi. Miklavž in angelci so se na Mestni trg spustili z belega oblaka, ki ga je po mestu preganjal rdeči parkelj na črnem štiriciklu. Nasmehi na žarečih obrazih so govorili, da je vesel december prav zares že tu.

● **Ljubljana ima najsodobnejše prostore za slaščičarstvo**

Nina Meh, BIC Ljubljana

Dijakinje in dijaki Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana (BIC Ljubljana) se bodo za svoj bodoči poklic slaščičarke ali slaščičarja

odslej urili v novih prostorih za praktično izobraževanje. Izdelki bodo na voljo tudi domačinom: povsem sveže šolske, a vrhunske slaščice so namreč na voljo v šolski trgovini KRUHarije in CUKRnije na Ižanski cesti 10 nasproti Botaničnega vrta. Tam najdete tudi tradicionalne meščanske sladice, kot so kocka Emona, pehtranova potica, medenjaki pa tudi trendovske monoporcijske sladice in domače sladoledne lučke!

Nove slaščičarske delavnice bodo dijakinjam in dijakom prinesle odlične izobraževalne pogoje tudi za pripravo izdelkov iz čokolade. Imeli bodo več priložnosti za individualno delo v slaščičarstvu, njihov urnik pa bo prijaznejši, saj bodo imeli odslej le še enoizmenski dopoldanski pouk. S tem bodo pridobili tudi Ljubljančani in Ljubljančanke, saj bodo v novih prostorih tudi priložnosti za slaščičarske tečaje. Učiteljice praktičnega pouka za dijakinje in dijake pripravljajo tudi slaščičarske krožke, kjer bodo dijakinje in dijaki na svojo željo lahko usvojili še dodatna znanja in veščine o tehnikah risanja na marcipan in sladkorne mase, izdelovanja in oblikovanja figuric in priprave tradicionalnih in modernih sladice.

Foto: Nik Rovar

Miklavž ima vsako leto polne roke dela: pozdravlja množico, deli darila in miri parkeljne.

O novih pridobitvah je mag. Jasna Kržin Stepišnik, direktorica BIC Ljubljana, povedala: »Zanimanje za program slaščičar, ki je deficitaren poklic, na BIC Ljubljana v preteklih nekaj letih raste. Potrebe po novih prostorih so bile zato velike in veseli smo, da lahko danes dijakinjam in dijakom zagotavljamo odlične izobraževalne pogoje za praktično izobraževanje na področju slaščičarstva. S sodobno opremo jih bomo še bolj spodbujali k individualnemu delu, ki pri slaščičarskem poklicu za dijaka ali dijakinjo pomeni hitrejše pridobivanje praktičnih veščin in priložnost za pridobivanje kakovostnega strokovnega znanja.« Tudi Lidija Jenko, učiteljica praktičnega

pouka na BIC Ljubljana, se veseli novih priložnosti, ki jih omogočajo novi prostori: »Slaščičarstvo je poklic, kjer se srečajo znanje, veščine in kreativnost. Novi prostori za praktično izobraževanje bodo našim dijakom in dijakinjam ponujali še več priložnosti za spremljanje najnovejših trendov na področju slaščičarstva. To so vsekakor monoporcijske sladice in slaščičarski izdelki iz lokalnih sestavin oz. posebni izdelki, značilni za lokalno območje.« Dijakinje in dijaki v programu slaščičar so sicer uspešni tudi na slaščičarskih tekmovanjih, svoje znanje pa tako dijaki kot učitelji pridobivajo tudi v tujini in tako v prestolnico prinašajo sveže slaščičarsko znanje iz Francije,

Španije, Finske in Portugalske, letos pa bodo odšli tudi na Malto.

● Pokopališče Sostro

Robert Martinčič, direktor podjetja Žale, d. o. o.

25. oktobra 2018 je župan Zoran Janković otvoril razširjeni del pokopališča Sostro. S tem je občanom in občanom Sostrega in okolice izpolnil dolgoletno željo, saj je prvi Ureditveni načrt za širitev pokopališča Sostro sprejela Skupščina občine Ljubljana Moste-Polje že leta 1992. Pot do novega pokopališča ni bila enostavna, prehodili pa smo jo skupaj, saj je podjetje Žale pokopališče Sostro prevzelo v upravljanje že leta 1969. Naslednje leto bomo torej praznovali 50-letnico sodelovanja.

Foto: Mankica Kranjec

Novi prostori so mladim slaščičarkam in slaščičarjem narisali nasmeh na usta – njihovi izdelki pa obiskovalcem.

Čeprav bi se morale že kmalu po prevzemu pokopališča začeti aktivnosti za njegovo širitev, se to ni zgodilo, saj je bil takrat načrt pokopališke dejavnosti zamišljen drugače. Predvidevali so namreč le širitev osrednjega mestnega pokopališča Žale, lokalna pokopališča pa se po zapolnitvi ne bi širila. Na srečo je bila leta 1978 v Ljubljani zgrajena prva slovenska upepeljevalnica, ki je omogočila spremembo tega koncepta. Pri žarnih pokopih se namreč pokopališče ne more zapolniti. Sedaj veljavni Občinski prostorski načrt pokopališča obravnava kot javne parke v urbanem okolju, kot del zelenega sistema mesta. Zasnova pokopališča mora biti prilagojena

pričakovanjem uporabnikov, ki pokopališča izbirajo glede na njihove značilnosti in posebnosti, ne pa več toliko glede na teritorialno pripadnost. Tako je tudi pokopališče Sostro mestno pokopališče, namenjeno najširšemu krogu prebivalcev. Danes je pred nami razširjeni del pokopališča v velikosti dobrih 10.000 m², ki ga nedvomno zaznamuje odprtost prostora, povezanost starega in novega ter sožitje naravnega zelenega in beline betona. Bodoči grobovi so še zelenice, zasajenih je 88 novih dreves, v osrčju prostora pa je zgrajen poslovilni objekt, ki meri z nadkritjem vred nekaj manj kot 400 m². Ploščad pred objektom

je opremljena s številnimi klopami za postanek in povezuje novo pokopališče s starim. Vzdolž prenovljenega vzhodnega obzidja je osrednja aleja z drevoredom japonske sofore (lat. *Sophora japonica*), ki je zelena v vseh letnih časih, poleti pa zacveti v belo-rumeni barvi. Na jugu se kompleks zaključuje z žarnim zidom, kolumbarijem, severni del pa obeležujejo trije stebri za spominske ploščice in prostor za pokop z raztrosom. Sedanje pokopališče s 1165 grobovi se s to širitvijo povečuje za več kot 700 pokopnih mest, kar naj bi zadostovalo vsaj za nadaljnjih 25 let. Urejeno je tudi novo parkirišče z 32 parkirnimi mesti. Pogodbena vrednost gradbeno-obrtniških in instalacijskih del znaša 1,7 milijona evrov.

Razširjeni del pokopališča Sostro je lepo in moderno pokopališče, ki ima torej vse, kar potrebuje: mrliško vežico, poslovilno ploščad, sobo za svojce s čajno kuhinjo, sanitarije, klasične in žarne talne grobove, kolumbarij in prostor za raztros pepela.

Sedaj poteka tudi širitev pokopališča Polje, ki bo končana naslednje leto. Sledile bodo širitve pokopališč Žale, Vič, Rudnik, Štepanja vas in Šentvid.

Zdravje, sodelovanje in igra

Lidija Butina, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Šola že dolgo ni več zaprti prostor za posvečene, v katerem se dogajajo skrivnostni pretoki znanja. In učitelji že dolgo nismo več samo posredovalci informacij. Šola je prostor sodelovanja vseh, ki smo strokovnjaki na svojem področju in smo na šoli zaposleni, in vseh tistih, ki pri nas iščejo uporabno znanje. Šola mora biti in je srce družbe, ki pomaga ustvarjati in ohranjati spodbudno okolje, v katerem mlad človek spontano napreduje. Izobraževanje in vzgoja sta naš privilegij. Sodelovanje, povezovanje, širjenje znanja v ustanovi in izven nje so v sodobnem času hitrega tempa postali dejstvo in skorajda nuja. In seveda smisel, saj so informacije dostopne povsod, učitelj pa je postal mentor, usmerjevalec, tisti,

ki spodbuja kritično misel, prave duhovne vrednote, dialog ter tople medčloveške odnose.

Na dan odprtih vrat smo na Srednjo zdravstveno šolo Ljubljana povabili vrtčevske otroke v starosti od 4 do 6 let ter osnovnošolce prve triade, da bi jih skozi igro vzgajali in učili o zdravem življenju. Otroci doživljajo svet okrog sebe z otroškimi očmi, a to ne pomeni, da bodo skozi naše delavnice spregledali osnovno sporočilo – Skrbimo za zdravje. Projekt Z znanjem do zdravja je že utečen, a nikoli rutina. Številni pozitivni odzivi udeležencev naših delavnic nam vedno znova dajejo moč, spodbudo in voljo, da vztrajamo. Največja pohvala našemu delu je, da tudi vzgojiteljice sodelujejo med seboj, si o izvedenih delavnicah izmenjujejo informacije in celo po vzoru iz naših delavnic pripravljajo urice o zdravju v svojih vrtcih. Otroci so radi risali po tabli, bili so zelo zvedavi, igrivi in zgovorni, zmagovalna izjava ene izmed delavnic pa je bila: »Kača je zelo dolga in tudi kratka.« Še po izvedenih delavnicah so se sprehajali po

Foto: Arhiv Žal, d. o. o.

Pokopališče Sostro je prvo izmed lokalnih pokopališč, ki je dočakalo širitev.

hodnikih z zaščitnimi kapami in zaščitami za usta in nos. Veste, da je zaščitna gaza lahko tudi slinček? Ali pa brada? Ste vedeli, da je park pred šolo lahko otroško igrišče? Da lahko okrog dreves naredimo krog z roko v roki? Da je park lahko tudi klepetalnica za učitelje in vzgojiteljice ali pa pevska dvorana, iz katere se slišijo znane otroške pesmice, ki jih otroci pojejo brez zborovodje?

Če se gospa Anica in fantek primeta za roke, je to simbioza. Če učiteljica matematike prisluhne učiteljici slovenščine, je to medpredmetno sodelovanje; če se medicinske sestre usedejo za isto mizo in »tuhtajo«, kako vključiti predvsem dijake, je to timsko delo; če vzgojiteljica pokaže, kako spodbujati otroka, je to prenos veččin ... In če med učitelji nekdo dobi dobro idejo, drugi jo podpre in se tretji pridruži, stvar zaživi skozi organizacijski odbor, ideja pa se razširi na celoten kolektiv – temu se reče dobra pedagoška organizacija. Suhoparni vzgojno-izobraževalni izrazi naenkrat zaživijo, z enim samim, a dobro premišljenim projektom. Tudi tokrat nam je uspelo.

● V središču najlepšega mesta na svetu so proslavili 60. mednarodni dan gluhih

Yeremie Pierre Noir

Prvič v slovenski zgodovini so gluhi stopili med ljudi in se v prazničnem vzdušju veselili. Proslava je

potekala pred Mestno hišo, s prisotnostjo jih je počastil župan Zoran Janković.

Teden dni pred slovesnostjo me je prijateljica Blanka povabila na kavo ob ogledu filma, ki ga je pripravljala. Sestala sva se na Drenikovi ulici pred stavbo, ki mi je bila do tedaj nepoznana. Na vhodnih vratih je pisalo Zveza gluhih in naglušnih Slovenije. Na vratih me je prijazno pozdravil producent Tadej Čater in me povabil v hišo. Z ostalimi udeleženci smo se zbrali v sejni sobi, kjer nam je povedal, da si bomo predpremierno ogledali film *Lastovke letajo nizko*. O filmu nisem vedel nič, zato sem se pustil presenetiti. Presenečenje je bilo res veliko, na koncu filma sem bil pretresen, celo kava ni imela več istega okusa.

Spomnim se kolonije v Piranu, kjer so v istih prostorih počitnice uživali gluhi in naglušni. Tam sem se z njimi prvič srečal: naučili so me kretne za kavo in hvala. Pri pogovorih so večino časa brali z mojih ustnic. Občutek sem imel, da živijo normalno življenje, kot mi, ki slišimo. Film, ki pripoveduje o nekdanji ljubljanski gluhonemnici, mi je pustil več vprašanj kot odgovorov, zato sem sprejel povabilo, da prihajajočo praznično soboto preživim z gluhi in naglušnimi ter jih bolje spoznam.

Z radovednostjo sem se odpravil na internet. Odkril sem, da je bila gluhonemnica na Zaloški cesti v Ljubljani, v prostorih, kjer je danes

Foto: Yeremie Pierre Noir

Folklorna skupina gluhih

Onkološki inštitut. V otroštvu so tu prebivali redki, ki so dobili priložnost. Redki zato, ker v prvih letih obstoja marsikdo ni vedel, čemu je namenjena. A ko se je o gluhonemnici razvedelo, je kmalu začelo primanjkovati prostora in tako je veliko otrok ostalo doma, brez strokovne pomoči.

Zavod v Ljubljani je bil ustanovljen v času vladanja Franca Jožefa I., leta 1900, na pobudo zasebnikov, ki so zbrali sredstva za financiranje izgradnje stavbe. Eden izmed vlagateljev je bil Josip Urbančič, ki je danes znan po Urbančičevi hiši, v kateri je trgovina Galerija Emporium. 5 let po izgradnji je zavod v upravljanje prevzela takratna deželna vlada. Njegov obstoj se je zaradi stalnega pomanjkanja finančnih sredstev večkrat znašel na tankem ledu. Otroci, ki so bivali tam, so bili večinoma iz revnih kmečkih družin. Po končanem šolanju so prejeli potrdilo, s katerim bi se lahko zaposlili. Toda v Sloveniji je bila situacija drugačna kot v tujini, saj delovnih

mest za gluhoneme pri nas ni bilo. Šele v tridesetih letih so ustanovili društvo, ki je finančno poskrbelo za vse gojence po šolanju. Na stabilnost zavoda sta močno vplivali obe vojni, vendar ga nobena vojska ni poškodovala ali zasedla v času okupacije, zato je deloval skoraj nemoteno. V *Slovincu* iz leta 1940 so zapisali še, da je pouk že od začetka potekal v slovenščini, in to še v času, ko je bil uradni poslovni jezik nemščina.

Z najdenimi informacijami sem se lažje odpravil na sobotno druženje. Proslavo okrogle obletnice je organizirala Mestna zveza gluhih Ljubljana pod taktirko predsednika Nikolaja Vogla in sekretarke Indire Vehbić. Pred začetkom sva z Indiro posedela v kavarnici pred Mestno hišo. Vzpodbudno se mi je nasmehnila, ko sem s kretanjem naročil kavo. »Veš, jaz sem se naučila kretati, ko sem prišla delat za Mestno zvezo gluhih, in to je kot učenje tujega jezika. Več jezikov znaš, več veljaš,« je dejala in

me povabila na tečaj znakovnega jezika, ki ga organizirajo v društvu.

Najprej so otroci odkretali slovensko himno v znakovnem jeziku. Častni gost prireditve je bil Zoran Janković, ki je po pozdravnem nagovoru gluhe presenetil s podelitvijo kipca Zmaja. Mestna zveza gluhih Ljubljana mu je še posebej hvaležna za njegov osebni angažma za pridobitev prepotrebni prostorov za njihovo delovanje. Prireditve je vodila Mojca Mavec, Ervina Fritza je ob branju svojih pesmi spremljal prevajalec v znakovni jezik, dramska skupina gluhih Veselje pa je nastopila s predstavo v kretnjah. Tokrat so prevajalca potrebovali slišči, s čimer so svoj vsakdanjik približali nevednim očem marsikaterega mimoidočega. Slednji so tako lahko videli prireditve ljudi, ki so dnevno med nami, a jih prezremo. Ko sem se sprehodil med množico in jih prosil za fotografiranje, so me z navdušenjem sprejeli. Po nekaj odkretanih besedah sem spoznal, da jih ne razumem, oni pa

so mene večinoma razumeli z branjem besed iz ustnic. Še posebej nerodno mi je postalo, ko sem videl, da jih moje neznanje znakovnega jezika ni potrla, nasprotno, veseli so bili, da sem se trudil vzpostaviti komunikacijo.

Za boljše bivanje starostnikov

Barbara Purkart, DSO
Ljubljana Vič-Rudnik

Dom starejših občanov Ljubljana Vič-Rudnik letos z energetske sanacije in prenovo dela doma praznuje 65-letnico delovanja enote Bokalce. »Pri prenovi smo upoštevali želje trenutnih stanovalcev, obenem pa tudi trende in napovedi, kaj bodo potrebovali stanovalci, ki bodo v naš dom prišli čez 20 let. Potrebe in pričakovanja stanovalcev se namreč spreminjajo. Dom ima redno avtobusno povezavo s središčem Ljubljane in veliko zelenih površin, ki nudijo bogate možnosti za fizično dejavnost naših stanovalcev,« je povedala mag. Melita

Zorec, direktorica Doma starejših občanov Ljubljana Vič-Rudnik. »Prepričana sem, da bodo izboljšani bivalni in delovni pogoji vplivali na večje zadovoljstvo tako stanovalcev kot zaposlenih.«

V okviru prenove so povečali bivalne prostore stanovalcev in preuredili sanitarne prostore, tako da ima vsaka soba svojo kopalnico, namestili sistem požarne varnosti in aktivne požarne zaščite ter zamenjali elektro in strojne inštalacije. S prenovo so pridobili tudi dodatne prostore za druženje in prostočasne dejavnosti stanovalcev. V nadaljevanju so izvedli menjavo stavbnega pohištva, izolacijo fasade in podstrešja ter prezračevanje celotne stavbe, vključno s pralnico in kuhinjo. Projekt je bil izredno zahteven, saj je bil izveden ob polni zasedenosti doma. »Skrbno načrtovanje preselitev stanovalcev, upoštevanje njihovih potreb in navad, usklajenost in dobro sodelovanje zaposlenih ter seveda prilagajanje

in potrpežljivost stanovalcev in njihovih svojcev so nam omogočili, da smo prenovo izpeljali uspešno in v roku,« je še pojasnila Melita Zorec. Dom starejših občanov Ljubljana Vič-Rudnik, ki nudi oskrbo 570 stanovalcem, namerava v prihodnje prenoviti še staro stavbo na Bokalcu ter celoten dom na Koleziji.

Klinična prehrana v nosečnosti

Živa Čebulj

V času nosečnosti se žensko telo spremeni: nosečnica pridobi več maščobe, krvi, spremeni se njeno hormonsko stanje. Poleg popolnoma fizioloških sprememb v ženskem telesu obstaja tudi večja možnost pojavitve anemij in drugih bolj ali manj pogostih zdravstvenih težav. Fizično stanje v času nosečnosti prav tako vpliva na sam razvoj

otroka – v preteklosti so ugotovili, da imajo ženske z neurejeno sladkorno boleznijo debelejšje otroke, prav tako pa na otroka vpliva tudi materina debelost v času nosečnosti.

S primerno klinično prehrano in načinom življenja (predvsem telesno aktivnostjo) lahko v tem času izboljšamo stanje in preprečimo ali vsaj zmanjšamo možne nastale komplikacije. Na predavanju v **torek, 29. januarja 2019, ob 18. uri v prostorih Četrtne skupnosti Dravlje** (Draveljska 44, sejna soba) bomo spregovorili o fizioloških spremembah v nosečnosti, prehranskih dodatkih, telesni aktivnosti, primernem pridobivanju telesne teže v nosečnosti, vegetarijanstvu in drugih načinih prehranjevanja. Predavala bo Neža Sofija Pristov, študentka 5. letnika splošne medicine, v okviru projekta Gaster Felix Društva študentov medicine Slovenije.

Ljubljana se je poklonila spominu

Meta Verbič

13. oktobra 1942 so pri poljanski gimnaziji odjeknili streli fašistične soldateske. Padlo je 24 talcev, meščanov okupirane Ljubljane. »Umrli so za svobodo, enakost, bratstvo in jezik,« so bile uvodne besede dijakinje Gimnazije Poljane na spominski slovesnosti oktobra, pri spomeniku 24 talcem v Ljubljani. Tovrstnih pomnikov, ki nas spominjajo na vse tiste Slovence, ki so za našo svobodo dali največ, kar lahko človek da – življenje, je v Ljubljani veliko. Tako so se številni Ljubljančani, predstavniki Združenj borcev za vrednote NOB in drugih veteranskih organizacij ter predstavniki Mestne občine Ljubljana z županom Zoranom Jankovičem spoštljivo poklonili spominu vseh ubitih talcev in padlih v boju za našo svobodo. Vojaške časti, številni prapori partizanskih in veteranskih enot, polaganje cvetja, priložnostne pesmi in glasba so spremljali

Foto: Miha Papež

Ob otvoritvi prenovljenih prostorov Doma starejših občanov Ljubljana Vič-Rudnik je zažigal žogabend Mambo kiks.

Foto: Nik Rovar

Ljubljana je danes svobodna, strpna in sodobna prestolnica.

besede spomina na dogajanja v letih okupacije, še posebej Ljubljane, obdane z bodečo žico. Ljubljana je danes svobodna, strpna in sodobna prestolnica samostojne države Slovenije. Bi to bila, če se takrat številni Ljubljančani ne bi z vsemi močmi uprli okupatorju in njegovim domačim pomagačem in tako v sodelovanju z vsemi svobodoljubnimi narodi v Evropi in na svetu prispevali k zmagi nad nacizmom in fašizmom?

Zgodba s Čopove

Vahid Mehičič, Ljubljančan

Nekega jesenskega večera sem se iz Šentjakobskega gledališča odpravil domov z vaje. Dobro volje sem hodil po Čopovi, od Tromostovja proti Slovenski cesti, nakar sem v bližini Mestnega gledališča ljubljanskega, tam, kjer zunaj prodajajo sladoled, naenkrat na tleh zagledal manjšo moško denarnico. Jo je kdo od prisotnih ljudi že opazil? Jo je mogoče kdo že iskal? Je bila to kakšna nastavljena past: kako se bo obnašal tisti, ki jo bo opazil in pobral? Kaj bo najditelj z njo storil, ko bo odkril, da je v njej tudi nekaj denarja? Odločil sem se, da denarnico poberem. Pri tem mi je nekoliko močnejše razbijalo srce zaradi treme in nelagodja, kakor da sem storil nekaj nezakonitega, prepovedanega, nedostojnega in moralno spornega. Nobenih reakcij ni bilo. Bilo pa je veliko ljudi, predvsem turistov. Očitno se bo tudi letos Ljubljana

izkazala kot zanimivo turistično mesto, vredno ogleda. Umaknil sem se pred izložbo bližnje trgovine v podhodu, previdno odprl denarnico in najprej zagledal dva bankovca po 50 evrov. Pobrskal sem dalje in našel bančno kartico, osebno izkaznico: neznano ime tujega mladeniča iz Anglije. Datum

rojstva. Ugotovil sem, da je mladenič star 25 let. Skušal sem si zapomniti obraz na fotografiji, nato pa sem se začel sprehajati po Čopovi nazaj proti Tromostovju, pa spet do avtobusnega postajališča pred glavno pošto na Slovenski cesti. Toda nikogar, ki bi bil podoben mladeniču z osebne izkaznice, nisem srečal.

Kaj bi lahko še naredil? Lahko bi nesel na policijsko postajo, a morda obstaja še kakšna možnost ... Na list papirja, ki sem ga imel v torbici, sem z velikimi črkami napisal mladeničevo ime in se z listom v roki še enkrat sprehodil po Čopovi, od pošte do Tromostovja in nazaj. In še enkrat in še enkrat. Pa spet in spet. Ušel mi je zadnji avtobus, toda

nekaj mi ni dalo oditi domov. Kako bo fanta skrbelo, kako se mu bodo sfižile počitnice v Ljubljani! Obupaval sem že, ko sem nenadoma zaslišal angleško govorico in za mizo v bližini zagledal štiri mlade fante, stare okrog 20 let. Svet je velik, najbrž se ne poznajo, toda beseda ni konj. Ste iz Anglije? Ja, se odzove eden od njih, medtem ko se drugi trije bašejo

Foto: Dunja Wedam

Uredništvo glasila Ljubljana vam želi prijetne božično-novoletne praznike in vam vošči obilo lepih zgodb v novem letu.

s čevapčiči. Poznate tega fanta? Vsi štirje gledajo v papir z napisanim imenom in po njihovih pogledih sem videl, da najbrž res ne bo nič. Mislil sem že skomigniti z rameni in tokrat prav zares odnehati, ko si je eden od fantov obrisal prste v prtiček in, seveda, zgrabil telefon. Nekaj klikov, drsenja s prsti, modra barva Facebooka, še nekaj drsenja s prsti po ekranu pametnega telefona in tisti neverjetni angleški: »Yes!« Svet je res majhen.

Manj kot pivo za tem je bil lastnik izgubljene denarnice že tu, nekoliko preplašen in radoveden. Hitro smo se vse pomenili, ponudil mi je celo nagrado, pa sem mu komaj dopovedal, da je bila moja največja nagrada to, da sem mu lahko polepšal večer. Nato smo si samo še segli v roko in žvižgajoč sem domov odšel – peš. Pa saj tako pravijo, da je hoja dobra za zdravje.

Poklič me!

61

● **Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja:** T: 01/437 20 10 (ambulanta), T: 01/437 91 28 (posvetovalnica); ● **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** T: 116 111; ● **Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana** - klic v duševni stiski: T: 01/520 99 00 (od 19. do 7. ure); ● **Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Ljubljana**, humanitarni center: T: 01/256 26 35, 01/425 34 19, materialna oskrba: pon. in tor. od 12. do 16. ure, sredo od 10. do 17. ure, sprejem donacij: pon. in tor. od 8. do 17. ure, sre. od 8. do 18. ure, čet. od 8. do 16. ure, pet. od 8. do 12. ure, oskrba brezdomcev: čet. in pet. od 10. do 12. ure, E: info@rdcikrizljubljana.si, humanitarni.center@rdcikrizljubljana.si S: www.rdcikrizljubljana.si; ● **Društvo SOS telefon** za ženske in otroke – žrtve nasilja, Svetovanje žrtvam nasilja in varne namestitve: T: 080 11 55 (pon.–pet. od 12. do 22. ure, sob., ned. in prazniki od 18. do 22. ure), F: 01/524 19 93 (namenjen gluhih, žrtvam nasilja); E: drustvo-sos@drustvo-sos.si, S: www.drustvo-sos.si; ● **Društvo za nenasilno komunikacijo**, Svetovanje žrtvam nasilja, varne namestitve in programi za povzročitelje nasilja: T: 01/ 434 48 22 (pon., tor., čet. od 10. do 15. ure), E: info@drustvo-dnk.si, S: www.drustvo-dnk.si; ● **Ženska svetovalnica**, Krizni center za ženske, žrtve nasilja: T: 040 260 656 in 031/233 211 (24ur/dan), E: zenska@svetovalnica.org, S: www.drustvo-zenska-svetovalnica.si; ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju**, Svetovanje žrtvam spolne zlorabe: T: 080 2880, 01/431 33 41 (pon., tor. in čet. od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure), E: spolna.zloraba@siol.net, S: www.spolna-zloraba.si; ● **Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi**, Svetovanje žrtvam trgovine z ljudmi in varna namestitve: T: 080 17 22 (pon.–pet. od 9. do 13. ure), E: info@drustvo-kljuc.si, S: www.drustvo-kljuc.si; ● **YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa**; Neodvisno življenje hendikepiranih – osebna asistena: T: 01/521 22 77, E: yhd-drustvo@yhd-drustvo.si; ● **Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ljubljana**, Prva socialna pomoč kasneje oslepelim in slabovidnim osebam in njihovim svojcem: T: 01/252 23 60, E: info@mdsslj.si; ● **Mestno društvo gluhih Ljubljana**: T: 01/430 30 08, E: mdg-ljubljana@guest.arnes.si; ● **ROZA ALARM!** Prijava homofobne diskriminacije in nasilja, S: www.ljudmila.org/lesbo/alarm; ● **CSD Lj. Moste - Polje – skupnostni programi za mlade**, dnevni centri za otroke in mladostnike s težavami v odrasčanju: **Korak**: T: 01/ 520 64 40, 040/777 885, **Cona Fužine**: T: 01/540 08 50, 041/553 569, **Cent'r Moste**: T: 01/587 34 37, 040/161 010; **Svetovalnica Fužine**: T: 01/520 64 42, 040 666 320, S: www.csd-ljmostepolje.si; ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**: T: 031 704 707, E: posvet@posvet.org in info@posvet.org, S: www.posvet.org, sprejemna pisarna deluje od ponedeljka do petka od 8. do 20. ure; ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol: T: 041/ 590 789, E: alanon@email.si; ● **Anonimni alkoholiki**: T: 01/433 82 25, E: aa.slo@amis.net, S: www.aa-drustvo.si; ● **Združenje DrogArt** za zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi nudi individualno, telefonsko ali spletno svetovanje: T: 01/439 72 70, 041/730 800, E: info@drogart.org; ● **Zavod MISSS – Zavod MISSS – mladinsko informativno središče Slovenije**: T: 01/510 16 70, 041 367 374, S: www.miss.si; ● **Dnevni center Skupaj v skupnosti**, T: 01/510 16 76, 051 300 380, S: skupajvskupnosti.si, pon. do čet., od 11. do 17. ure; ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD)**: T: 01/239 65 02, **Zavod Pristan**: T: 01/547 95 79, 031/702 698; ● **Spominčica, Slovensko združenje za pomoč pri demenci**: T: 059 305 555 (pon. do čet. od 12. do 15. ure); ● **Dnevni centri aktivnosti za starejše**: DCA Mestne zveze upokojencev: T: 01/430 51 520, 051 664 801; Center aktivnosti Fužine: T: 01/587 46 00, 051/441 791; Dnevni center Društva gluhih in naglušnih Ljubljana: T: 01/528 44 93; ● **Mediacijski center Ljubljana**: T: 01/306 10 74, E: mediacija@ljubljana.si, S: www.mediacija.si, ● **Mediacijski center ZDL**: T: 01/2007 636, 01/2007 643, E: mediacijski.center@zd-lj.si, S: www.zd-lj.si; ● **Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana**: T: 01/256 02 79; pon.–pet. od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sob., ned. in prazniki od 12. do 15. ure; za oddajo najdenih živali (24 ur/dan); ● **Društvo za urejeno življenje – ABSTINENT**, Svetovalnica za osebe, ki tvegano in škodljivo pijejo, ter njihove svojce: T: 064/ 244 496, E: svetovalnica@abstinent.si; ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet MU MOL**: T: 01/306 17 14, zapuščena vozila: T: 01/ 306 16 25; **Mestno redarstvo MU MOL**: T: 01/306 16 32; ● **Odsek za pobude meščanov MU MOL**: T: 01/306 12 82; ● **Dežurna številka Inšpektorata MU MOL**: informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnostih onesnaževanja okolja: T: 01/306 16 04; ● **Javni holding Ljubljana**: T: 01/474 08 00, pon. od 8. do 13. ure, sre. od 8. do 14. ure in pet. od 8. do 12. ure; ● **JP ENERGETIKA**, Center za pomoč uporabnikom: T: 080 28 82, ● **JP VO-KA**, dežurna služba Vodovod: T: 01/580 81 12, dežurna služba Kanalizacija: T: 01/580 82 12, brezplačen T: 080 86 52; ● **JP SNAGA**, Center za podporo in pomoč uporabnikom: T: 01/477 96 00; ● **JP LPP**, Prevoz na klic in informacije za osebe z oviranostmi v mestnem potniškem prometu: T: 01/582 24 25, 051/ 44 99 92 (24 ur/dan); ● **Društvo delavska svetovalnica**; zagovornišvo, varovanje, promocija ter razvoj delavskih, socialnih in statusnih pravic delavcev ter ostalih ranljivih skupin; **brezplačna telefonska številka**: 080 14 34; E: info@delavskasvetovalnica.si; ● **Varuh človekovih pravic**, informacije in brezplačen T: 080/15 30; ● **Policija**: T: 113; ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja**: T: 112.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, VO-KA, in

Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O pitni vodi v Ljubljani in okolici

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, peščeno prodnih vodonosnikov Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest. Vodni vir sistema Trebeljevo je podzemna voda, zajeta v razpoklinskem vodonosniku.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v novembru 2018.

Oskrba s pitno vodo poteka brez posebnosti in je varna.

Preostale javno dostopne informacije uporabniki prejmejo na [✉ voka@vo-ka.si](mailto:voka@vo-ka.si) ali na spletni strani

www.vo-ka.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

Kakovost podzemne vode v oktobru 2018

(-) - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v oktobru 2018 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Zrak v Ljubljani v oktobru 2018

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice.

Temperature v oktobru 2018 so bile precej visoke v primerjavi s temperaturami prejšnjih let. Povprečna izmerjena temperatura zraka je znašala 13 °C, gibala se je med 4 in 32 °C.

Med 8. in 20. oktobrom smo zabeležili 12 dni s preseženimi dnevnimi vrednostmi delcev PM₁₀, ki pa so se po hladni fronti s padavinami in nižjimi temperaturami znižale v dovoljene okvire. Na tem merilnem mestu smo od začetka januarja do konca oktobra zabeležili 35 dni s preseženo dnevno dovoljeno vrednostjo delcev PM₁₀, od maja do septembra pa mejna dnevna vrednost teh delcev ni bila presežena. Ostali parametri se gibljejo v okviru dovoljenih vrednosti.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je 350 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je 125 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je 40 µg/m³. Mejna urna vrednost je 200 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 40 µg/m³. Mejna dnevna vrednost delcev PM₁₀ je 50 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

PM_{2,5} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 25 µg/m³.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je 5 µg/m³.

Del rezultatov preskušanj notranjega nadzora pitne vode novembra 2018

OSKRBOVALNO OBMOČJE						
PARAMETER	enota	mejna vrednost	KLEČE	ŠENTVID	TREBELJEVO	KLEČE, HRASTJE, BREST
			5. 11. 2018	6. 11. 2018	6. 11. 2018	8. 11. 2018
Temperatura	°C	-	16,1	15,5	15,0	15,1
pH	-	6,5 - 9,5	7,6	7,3	7,6	7,2
Elektroprevodnost (pri 20 °C)	µS/cm	2500	439	505	521	462
Motnost	NTU	*	0,21	<0,1	<0,1	<0,1
Amonij	mg/L NH ₄	0,50	<0,025	<0,025	<0,025	<0,025
Barva (436 nm)	m ⁻¹	*	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02
Nitrit	mg/L NO ₂	0,5	<0,003	<0,003	<0,003	<w0,003
Prosti klor	mg/L	/	/	/	0,05	0,02
Escherichia coli	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Koliformne bakterije	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Skupno število mikroorganizmov pri 36 °C	CFU/mL	100	12	<2	14	36
Skupno število mikroorganizmov pri 22 °C	CFU/mL	Brez neobičajnih sprememb	9	<2	31	7
OCENA			SKLADEN SKLADEN		SKLADEN SKLADEN	

*sprejemljiva za uporabnike in brez neobičajnih sprememb.

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Oktober 2018

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
MV		0,1	0,1	10	50	50
Kleče VIIIa	4. 10. 2018	0,004	< 0,004	< 2	10	2,2
Kleče XIII	4. 10. 2018	< 0,002	< 0,004	< 2	12	1,8
Šentvid IIa	4. 10. 2018	0,005	< 0,004	< 2	19	2,3
Jarški prod III	4. 10. 2018	< 0,002	< 0,004	< 2	9,3	3
Hrastje Ia	4. 10. 2018	0,039	0,021	< 2	19	15
Brest IVa	4. 10. 2018	0,005	0,055	< 2	8	1,9

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2018 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

Zrak v Ljubljani v oktobru 2018

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀	PM _{2,5}
Stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju	100 %	41 %	41 %	100 %	100 %	100 %
Maksimalna urna koncentracija	5	98	345	5	93	70
Maksimalna dnevna koncentracija	3	52	164	3	71	52
Minimalna dnevna koncentracija	1	32	61	2	15	4
Srednja (mesečna) koncentracija	2	42*	100*	2	41	28
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	-	-	-	12	-

Vse vrednosti koncentracij so navedene v µg/m³.

*meritve so informativne

Ne zamudite!

GLEDALIŠČE GLEJ

16. 12. ob 20. uri

Simona Semenič: DO ZADNJEGA

Pogumna, neustrašna in drzna avtorica bo v trajnostnem performansu svojemu celotnemu dramskemu opusu zagotovila svoj prekalen glas.

GALERIJA KRESIJA

do 7. 1. 2019

KO JE DRUGIČ UDARIL V VRATA, SEM ČEZ LUKNJO PRELEPILA PLAKAT

Osem umetnic in umetnikov je ustvarilo deset umetniških pripovedi žensk, ki so se zaradi doživljanja nasilja umaknile v varno hišo Društva SOS telefon.

KINODVOR

V prazničnih decembrskih dneh vabljeni na ogled božične satire **Tisti čas leta** danske igralka in režiserke Paprike Steen. V novo leto bomo zakorakali z Robertom Redfordom, ki si je za svojo zadnjo vlogo v filmu **Starec & pištola** Davida Loweryja nadel suknjič šarmantnega bančnega roparja. Od 16. januarja bo na sporedu **Bojevnica** v režiji Benedikta Erlingssona, navdihujoča zgodba o ženski, ki bije bitko za ohranitev neokrnjene islandske narave. Od 31. januarja pa še po resnični zgodbi posneta in humorja polna **Zelena knjiga**, v kateri blestita Viggo Mortensen in oskarjevec Mahershala Ali.

MEDNARODNI GRAFIČNI LIKOVNI CENTER

do 3. 3. 2019

NATHALIE DU PASQUIER, FAIR GAME

Kompozicije Nathalie Du Pasquier transformirajo prostore v niz mikrookolij, ki obiskovalce posrkajo vase.

STEKLENI ATRIJ MESTNE HIŠE

do 8. 1. 2019

NARAVA V SRCU MESTA

Oblikovalki nakita Martina Obid Mlakar in Nataša Grandovec ter krajinska arhitektka Tanja Simonič Korošak raziskujejo vznemirljive taktilne plasti sobivanja človeka in narave v mestu.

ŠKUC

od 19. 12.

OTROCI/KIDS

Kustosinja: Maja Hodošček

Umetniki: Johanna Billing, Matija Brumen, Andreja Džakušič, Priscila Fernandes, Eden Mitsenmacher, Franc Purg, Pilvi Takala

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

od 19. 12. (otvoritev nove stalne postavitve)

LECTARSTVO JE KRAJCARKŠEFT:

Krbavčičeva svečarska in medicarska delavnica in trgovina iz Ljubljane

NARODNA GALERIJA

21. 12. ob 19.30

Polona Vetrih: IVANA

Podobe iz življenja slikarke Ivane Kobilca, monolog

GLEDALIŠČE GLEJ

23. 12. ob 20. uri

Kristina Aleksova: SRCE

Srce. Mišica, ki poganja vse, tudi brezsrčne. Črpalka, ki se muči z navlako vsakdanjosti. Hipertrofira, popušča, fibrilira ...

IMAGO SLOVENIAE

24. 12. ob 17. uri, Mestni trg

ORKESTER MANDOLINA LJUBLJANA

Dirigent: Andrej Zupan, solistka: Nataša Zupan, sopran

Koncert božične in gospel glasbe.

PAVILJON NA KONGRESNEM TRGU

do 23. 12. od 16.30 do 19.00

ČAROBNI GOZD - ustvarjalne delavnice za otroke v čarobnem vzdušju pod zvezdnatim nebom (Pionirski dom - center za kulturo mladih)

FESTIVAL ČAROBNA KRIŽEVNIŠKA ULICA

ob vikendih do 23. 12.

Brezplačne delavnice in predstave za otroke.

LJUBLJANSKI GRAD

do 6. 1. 2019

GRAJSKI DECEMBER 2018

Praznični sejem, jaslice, koncerti, ples, razstave, predstave za otroke ...

ŠPICA

ANA MRAZ

26.-30. 12. od 18.00 do 20.00

Zimski mednarodni festival uličnega gledališča: vzdušje bo grela dobra stara klasika, skupaj s kreacijami novejšega duha.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA

10.-31. 1. 2019 (ob četrtek) od 18. do 21. ure

DELAVNICA KREATIVNEGA PISANJA ali KAKO BI TO NAREDIL CANKAR

Prijave na prijava@mgml.si.

NARODNI MUZEJ SLOVENIJE

do 15. 2. 2019, Prešernova

ZLATO KITAJSKIH CESARJEV

Zlati predmeti iz obdobja Wanli dinastije Ming - zbirka Dong Bo Zhai

SNG OPERA IN BALET

24. 1. 2019 ob 19.30, premiera

BEDŘICH SMETANA: PRODANA NEVESTA

Režija: Jiří Nekvasil

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI

31. 1. 2019, ob 20. uri

PLES ZA HUDIČA / KOKORO

dvojni plesni večer
Ples za hudiča, solo v izjemni izvedbi Hilde Sandvold, je čudovit razmislek o spolu in spolnosti ter o ujetništvu svoje lastne identitete. V Kokoru vas bo Luna Cenere popeljala na popotovanje, v katerem bo njeno telo postalo graciozna skulptura, ki zbuja tako nelagodje kot čarobnost.

PLEČNIKOVA HIŠA

do 20. 1. 2019

PLEČNIK IN SVETO

razstava
9. 1. ob 18. uri: **Arhitekturno ustvarjanje kot molitev**, predavanje dr. Tomaža Jurce

19. 1. ob 11. uri: **zadnje vodstvo** po razstavi z dr. Tomažem Jurco in Ano Porok

USTVARJALNI CENTER ŠVICARIJA

8. 1. 2019 ob 18. uri

VEČER Z MANCO KOŠIR: ZGODBE O KNJIGAH IN LJUDEH

Gosta: Silvan Omerzu in Zora A. Jurić

CANKARJEV DOM

14.-30. 1. 2019

Festival MARIBOR JE NAŠ, ob 100. obletnici SNG Maribor

Operi Aida in Turandot, plesne predstave Peer Gynt, Kekec in Smrt v Benetkah, gledališka predstava Somrak bogov, pogovorni večeri Tone Partljič z gosti, predstavitev fotografij Damjana Švarca

KINO ŠIŠKA

30. 1.-1. 2. 2019

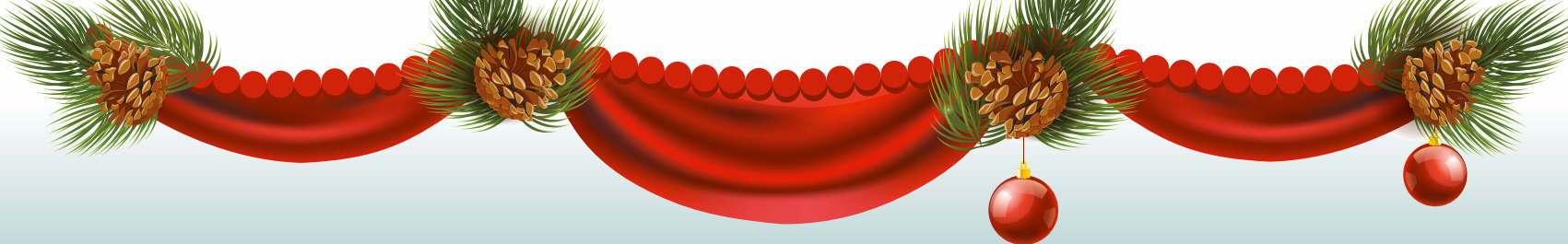
MENT Ljubljana, različna prizorišča
Peta edicija zimskega festivala glasbene kreativnosti, ki je bil izbran za najboljši manjši in klubski festival v Evropi, utrjuje pridobljena naziva s slavljenjem razburljive koncertne scene iz cele Evrope.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

do 20. januarja 2019

Body Worlds Vital

Svetovna razstava pravih človeških teles razkriva, kako deluje naše telo, in obiskovalce ozavešča, kako pomembno je skrbeti zanj.

KONGRESNI TRG

Sreda, 26. 12. **Peter Vode / Nina Pušlar / Jan Plestenjak**

Četrtek, 27. 12. **John F. Doe / Šank Rock / MI2**

Petek, 28. 12. **Lara Kadis / Petar Grašo / Danijela**

Sobota, 29. 12. **Ansambel Stil / Čuki**

Nedelja, 30. 12. **Rok'n'Band / Plavi orkestar**

Ponedeljek, 31. 12. **Silvestrovanje za otroke / Anabel / Nika Zorjan / Victory** (po polnoči)

Torek, 1. 1. **Soul Fingers**

MESTNI TRG

Silvestrovanje 31. 12. **Maraaya & Jazzilaz / Klara Jazbec**

NOVI TRG

Petek, 14. 12. **Balkan Boys**

Sobota, 15. 12. **Zala Smolnikar**

Nedelja, 16. 12. **Big Max & Blues Jeans Band**

Ponedeljek, 17. 12. **Big Band Šentjur**

Torek, 18. 12. **Pliš**

Sreda, 19. 12. **Josip Brass**

Četrtek, 20. 12. **Ina Shai**

Petek, 21. 12. **Čedahuči**

Sobota, 22. 12. **Katalena**

Nedelja, 23. 12. **Crunchy Candies**

Torek, 25. 12. **Oberdixie band**

TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE

30. 12. **Natriletno kolobarjenje s praho / Haiku Garden / Čompe / Slon in Sadež**

31. 12. **Super Action Heroes / Red Five Point Star / Elvis Jackson**